

WILLIAM SHAKESPEARE

TITUS ANDRONICUS

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN: ÖZDEMİR NUTKU

TÜRKİYE BANKASI

Kültür Yayınları

HASAN ÂLÎ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

**WILLIAM SHAKESPEARE
TITUS ANDRONICUS**

**ÖZGÜN ADI
TITUS ANDRONICUS**

**İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
ÖZDEMİR NUTKU**

**© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2010
Sertifika No: 11213**

**EDİTÖR
KORAY KARASULU**

**GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM**

**DÜZELTİ
ASLIHAN AĞAOĞLU-NEBİYE ÇAVUŞ**

**GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI**

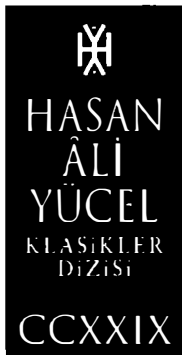
1. BASIM, TEMMUZ 2014, İSTANBUL

**ISBN 978-605-332-198-9 (CİLTLİ)
ISBN 978-605-332-199-6 (KARTON KAPAKLI)**

**BASKI
YAYLACIK MATBAACILIK
LİTROS YOLU FATİH SANAYİ SİTESİ NO: 12/197-203
TOPKAPI İSTANBUL
(0212) 612 58 60
Sertifika No: 11931**

**Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.**

**TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr**

WILLIAM SHAKESPEARE

TITUS ANDRONICUS

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
ÖZDEMİR NUTKU

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

Önsöz

Oyun Üzerine Birkaç İpucu

Philip Henslowe, 23 Ocak 1594 gecesi oynanacak yeni bir oyunun temsilinden söz eder: Bu, Dük Sussex'in Adamları'nın seyirci karşısına çıkardığı *Titus&Ondronicus* adlı bir oyundu. Oyun, 28 Ocak ve 6 Şubat'ta tekrar edildi. 6 Şubat'ta da basımcı John Danter, oyun metnini, *Noble Roman Historye of Tytus Andronicus* başlığıyla kayda geçirdi.¹ 1594 yılı içerisinde, bu oyun *The Most Lamentable Romaine Tragedie of Titus Andronicus* adıyla Birinci Quarto'da yer aldı.² Henslowe, bu oyunu, 5 ve 12 Haziran tarihlerinde "Amiral'in Adamları" ve "Chamberlain'in Adamları" topluluklarının birleşerek Newington Butts Tiyatrosu'nda yeniden sahneye çıkardıklarını belirtir. Bu oyunun on altıncı yüzyıl sonundaki son temsili, 1596'da bir kısım Londra oyuncunun Noel eğlenceleri süresince Burley-on-the Hill'de, Sir John Harrington için hazırladıkları gösteridir.³

Shakespeare'in bu oyunu yazmada esinlendiği başlıca dört kaynak vardır: Bunlardan ilki, Ovidius'un *Metamor-*

1 Bkz. *Henslowe Diary*, ed. R.A. Foakes-R.T. Rickert, Cambridge 1961, s. 21.

2 Bu oyunun özgün bir kopyası şimdi Folger Shakespeare Kitaplığı'ndadır; 1904 yılında İsveç'te bulunmuştur.

3 Bkz. Gustav Ungerer, *An Unrecorded Elizabethan Performance of Titus Andronicus*, *Shakespeare Survey* 14, Cambridge 1961, s. 102.

phoses adlı yapıtındaki, Atina kralının kızı Philomela'nın öyküsünü anlatan VI. Bölüm'dür. Philomela'nın kız kardeşi Procne, Trakya Kralı Tereus ile evlenir ve Itys adını verdiği bir oğlu olur. Beş yıldır görmediği kız kardeşini özleyen Procne, kocasından onu getirmesini rica eder. Tereus, Philomela'yı gördüğünde ona karşı engelleyemediği büyük bir arzu duyar. Trakya topraklarına vardıklarında, Tereus, bir ormanın kuytu bir köşesindeki bir kulübede, Philomela'nın zorla ırzına geçer ve kimseye bir şey anlatamamasın diye dilini keser. Karısı Procne'ye döndüğünde, Philomela'nın yolda öldüğü yalanını atar. Philomela, öyküsünü, bir kumaşın üzerine işlediği kanaviçe ile yazar ve bunu bir fırsat yakalayıp kız kardeşine gönderir. Procne kız kardeşini bulur ve birlikte bir intikam planı yaparlar. Procne oğlu Itys'i kurban etmeyi düşünür ve iki kız kardeş Itys'i öldürürler. Çocuğu bir güzel pişirip et yahnisi olarak Tereus'a sunarlar. Tereus yahniyi yedikten sonra ne yediğini açıkladıklarında, Tereus onları öldürmek üzere kovalar, ancak Philomela bir bülbüle, Procne de bir tarlakuşuna ve Tereus da bir çavuşkuşuna dönüşüverirler.⁴ Oyun boyunca, Ovidius'un bu öyküsüne tekrar tekrar gönderme yapılır. Oyunda, Lavinia'nın başına gelenler ile intikam biçimi hemen hemen aynıdır. Hatta Ovidius'un bu öyküsünü anlatan kitap bile vardır oyunda (IV/1).

İkinci kaynak, *The History of Titus Andronicus, The Renowned Roman General, Newly Translated from the Italian Copy Printed in Rome* adlı bir halk masalları kitabıdır. Bu kitap 1736 ile 1764 tarihleri arasında, Cluer Dicey tarafından yeniden basılmıştır.⁵

Üçüncüsü 1594 yılında kayda geçmiş olan ve Titus Andronicus üzerine yazılmış bir baladdır. Sonradan 1620'de

4 Bkz. *Metamorphoses*, İngilizceye çev. F.J. Miller, Loeb Library, London/Cambridge/Mass, 1956, VI. S. 521.

5 Bkz. J. Q. Adams, *Shakespeare's Titus Andronicus: The First Quarto*, New York/London 1936, s. 8.

Richard Johnson tarafından *Golden Garland* adıyla yeniden basılmıştır. Daha önceden de basılmış olması ihtimal dâhilindedir. Bu baladda anlatılan öykü, daha önceki öykülerle örtüşmektedir; hatta bazı ayrıntılarda oyundaki olaylara çok daha fazla benzemektedir.⁶

Dördüncü kaynak ise, on altıncı yüzyıl boyunca çeşitli dillerde basılmış olan kötü yürekli bir Mağribi uşağın öyküsüdür. Bu öykünün kahramanı birçok yönden oyundaki Aaron adlı Mağribi karakterine paralellik gösterir. İngilizce metni 1569-1570 yıllarında Kayıt Bürosu'nun belgeleri arasında yer almıştır. Bu öyküde, evli ve iki çocuk babası bir aristokrat bir av sırasında uşağı olan Mağribi'yi azarlayıp aşağılar. Mağribi de bu aşağılanmanın intikanunu almaya ant içer. Efendisi avla meşgulken, Mağribi şatoya geri döner, köprüyü çeker, kapıları kilitler ve aristokratın karısına tecavüz eder. Kadının çığlıkları komşuları tarafından işitilir. Hemen kocasını avdan getirirler, ama şatoya giremezler. Surlara çıkan Mağribi önce büyük çocuğu, sonra da küçüğü öldürür ve cesetlerini şatonun çevresindeki su dolu hendeg e atar. Hiç olmazsa karısını kurtarmak isteyen aristokrat, Mağribi'ye ne dilerse yapacağını söyler. Mağribi bir şartla karısını öldürmeyeceğini belirtir; o şart aristokratın burnunu kesmesidir. Aristokrat burnunu keser, ama Mağribi sözünü tutmaz, karısını da öldürür ve cesedini surlardan aşağıya atar. Aristokrat şok geçirip ölür. Dehşetle Mağribi'nin yaptıklarını seyreden komşulara kahkahalarla gülen Mağribi, işkenceden kaçmak için surlardan aşağı atlayıp intihar eder. Buradaki Mağribi karakteri oyundaki Aaron'u andırır.

Shakespeare bu kaynaklardan esinlenmesine karşın, hem olay dizisinde hem de karakter özellikleri açısından bu kaynakların dışına çıkmıştır. O kendi kurgusuyla bu öykülerin daha üstünde bir yapıta imza atmıştır. Bu öyküleri önem-

6 Bkz. Bullough, *Narrative and Dramatic Sources of Shakespeare*, ed. Geoffrey Bullough, 6. Cilt, 1973, s. 44-8.

li ölçüde değiştirmiş ve ekler yapmıştır. Hazır olay dizisini olduğu gibi almak yerine, bu öyküye yeni bir olay dizisi yazmayı tercih etmiştir. Titus ile Got kraliçesi arasındaki çatışma, Shakespeare'in oyununda gizliden gizliye gelişen, ince bir çekişmeye dönüşmüştür. Seneca'nın *Thyestes* adlı tragedyası da bu oyunun yazılışını ateşleyen yapıtlardan biri olabilir. Seneca'nın oyununda, intikam için kardeşinin oğullarını öldüren, onları pişirip yemek olarak babalarına yediren Atreus'un öyküsü yer alır. Elizabeth dönemi yazarlarının birçoğu intikam konusuyla ilgilenmişlerdir: Thomas Kyd'in *The Spahish Tragedy* adlı oyunu ile Marlowe'un *The Jew of Malta*'sı o dönemin önemli 'intikam' oyunları arasında yer alıyordu. Shakespeare de, o dönem seyircinin çok tuttuğu bu tür oyunlardan en önemlisi olan *Titus Andronicus*'u yazmıştır.

Oyunun Yorumu

Titus Andronicus'u değerlendirmede, ilk temsilinden bu yana oyun üzerinde yazılanlar da bize bir fikir vermektedir. Bu tragedya bazı dönemlerde uzun süre oynanmamış da olsa, fantezi yüklü güçlü yapımlara da neden olmuştur. Bu tragedyayı sevmeyen eleştirmenler bile, oyunun dramatik gücünü kabul etmek zorunda kalmışlardır. *Titus Andronicus* üzerine kalem oynatanların hemen hepsi oyunun başındaki görkemli sahne, III. Perde'deki Titus'un derin acısı ve Aaron'un şeytanlıkla karışık babalık duyguları üzerinde tekrar tekrar durmuşlardır. Dehşet sahneleri bazen oyunun zenginliği, bazen de oyun için gerekli öğeler olarak görülmüştür. Bu tragedyanın niteliklerini öne çıkaran özellikler arasında, Shakespeare'in seyirciyi kavrayacak öğeleri çok iyi kullanması, Titus ile Aaron'un karakterizasyonu ve intikam konusundaki şiddetin ölçüsü gösterilebilir.

Zafer, kurban, defin ve seçim ayinleri, halk törenleri içindeki Roma'nın ideal siyasal düzenini gösterirken, bu ayinlerin ara ara kesilmesi de bu düzenin kırılganlığının habercisidir. Bu siyasal düzenin temel direği, tanrılara bağlı, birçok oğlunu yitirmiş olan Titus'un, Tamora'nın oğlu Alarbus'u bağışlaması için yalvarmasına hiçbir acıma duygusu göstermemesi de en rahatsız edici şeylerden biridir. Bu, Titus'un iki yanını göstermektedir: biri dindar baba, Roma'nın sadık bendesi, diğeri de hoşgörüsü olmayan acımasız muzaffer komutan.

Titus'un, savaşta ölen oğullarını aile mezarlığına koyarken dingin ve ağırbaşlı konuşması ile Tamora'nın yalvarışına verdiği acımasız yanıt birbirinden çok farklıdır. Titus, oğullarını aile mezarlığına koyarken vakur bir tonda şunları söyler:

Huzur içinde ve onurunuzla yatın oğullarım burada,
Roma'nın gönüllü kahramanları güvenle dinlenin,
Dünyanın dertlerinden ve felâketlerinden uzakta!
Pusuya yatmış ihanet ve kıskançlıklar yoktur orada,
Orada ne zehirli bitkiler bulunur ne de kargaşa,
Gürültüsüz, sessizlik ve sonsuz bir uyku yalnızca. (I/1)

Ölmüşler için söylenen bu sözler, Lavinia'nın "*Lord Titus, huzurlu ve onurlu, uzun bir ömür dilerim...*" sözleriyle tamamlanır. Ama aslında, Titus'un bu soylu görünüşü yanında bir de asker olmanın getirdiği acımasız bir yanı vardır:

Sakin olun madam ve beni bağışlayın.
Bunlar, Gotların canlı ya da ölü yakalamak istedikleri
Ölenlerin kardeşleridir; öldürülen kardeşlerine karşı
Görevlerini yerine getirmek için
Bir kurban töreninin gerekli olduğuna inanıyorlar;
Bu tören için büyük oğlunuz seçildi,
Ölenlerin ruhlarını yatıştırmak için ölmesi gerekli. (I/1)

Kendi oğulları ile Tamora'nın oğulları için tepkisi tamamen zıttır. Burada soylu bir komutanı değil, düşmanına karşı tahammülsüz ve acımasız bir komutanı izleriz.

Shakespeare'in bazı etkili dizeleri alışagelmış retorik dışında gelişir. III. Perde 1. Sahne'deki Titus'un bazı konuşmaları buna örnektir. Gerek etkili imgeleri gerekse atasözü gibi ekonomik değişleri onun acı haykırıışlarını güçlendirici niteliktedir:

Ah, akılsız Lucius, Roma artık kaplanların kol gezdiği
Bir orman oldu, farkına varmadın mı hâlâ?
Kaplanlar avlanır, Roma'nınsa
Beni ve benim olanı avlamaktan başka
İhtiyacı yok hiçbir ava. (III/1)

Buna benzer bir anlatım birkaç dakika sonra Lavinia'ya yapılanlar üzerine Titus'un kederini açıkladığı dizelerde belirir:

Yapayalnız bir kayanın üstünde,
Giderek büyüyen acımasız dalgaların
Beni indirmesini bekliyorum tuzlu midesine. (III/1)

Bu konuşma ilerideki bir imgeye bağlanır ve oyundaki en hatırdı kalacak anlatımlardan birini ortaya çıkarır:

Gökler ağlayınca, yeryüzünü su basmaz mı?
Fırtına kasırgaya döndüğünde denizler çıldırmaz
Ve kabaaran dalgalarıyla gökyüzüne saldırmaz mı?
Bu kargaşanın akılla anlatılır bir yanı var mı?
Ben işte o denizim. (III/1)

Shakespeare'in, *Titus Andronicus*'taki biçeme ilişkin eğilimi, çağdaşı olan Kyd'den farklı değildir; süslü sözler yalın olanla ve bilgi içeren sözler popüler olanla kaynaşmıştır. An-

cak Shakespeare'in farkı, anlık geçişlerdeki büyük dramatik gücüdür. Örneğin, Peter Brook'un ve Gerald Freedman'ın yapımlarında bu anlar çok başarılı bir biçimde belirmiştir.

Oyundaki karakterlerin büyük bölümü çok başarılı bir biçimde resmedilmiştir. Ama Titus ve Aaron karakterlerinin iç zıtlıkları ötekilerden daha ayrıntılı ele alınmıştır. Titus ve Aaron'u ötekilerden ayıran, onların olumlu-olumsuz yanlarıyla renklendirilmiş olmalarıdır. Oyunun I. Perde'sinde, Titus'un Roma'ya adanmışlığına karşı acımasızlığını, gururuna karşı kendini küçümsemesini, iyi niyetine karşı hatalı kararını izleriz. Onun Tamora'ya olan duyarsızlığı, Saturninus ile Bassianus arasındaki farka olan körlüğü ile uyum gösterir. Titus'un öyküsüne tepkimiz yalnızca onun karmaşık, çelişkili karakterine değil, aynı zamanda hataları ve bu hataları için ödemek zorunda kaldığı bedeledir. Düşmanları Tamora'nın Saturninus ile Aaron'un kötü niyetli eylemleri, III. Perde'nin sonunda Titus'u sempatik bir figür haline getirir. Ancak o andan itibaren intikam saplantısı Titus'u deliye döndürür ve onun bu durumu bizi şaşırtır. Bu dehşet verici durum içinde Titus'a acımaya başlarız. Örneğin Laurence Olivier, bu karakterin seyircilerin duygularını yoğun bir biçimde avlayabileceğini oyunuyla kanıtlamıştır.

Aaron kötülüğün en önemli simgesidir, bu onun kara tenli olması ile de vurgulanmıştır. *Othello*'da görüldüğü gibi onun açık tenli olmaması önyargılı bir biçimde kötülüğü temsil ettiğini göstermektedir.⁷ O, sonradan övündüğü kötülüğünü henüz yapmadan bile, sahne üzerindeki uğursuzluğunu hissettirir. II. Perde'nin başındaki gözünün yükseklerde olduğunu gösteren tiradı, onun kötülüklerine başlayacağını gösteren bir giriştir:

7 Bkz. Eldred Jones, *Othello's Countryman*, Oxford 1965, ss. 49-60; J.K. Hunter, "Othello and Colour Prejudice", *Proceedings of the British Academy*, 53, Oxford 1967, ss. 139-490.

Uzun zamandır kölesiydin onun, şimdi zafer zamanıdır,
Tıpkı Kafkas dağlarına zincirlenmiş Prometheus gibi
Aşk zinciriyle bağlıydın
Aaron'un büyüleyici gözlerine vurulan Tamora'ya.
Kurtul artık şu köle giysilerinden ve kul gibi
düşünmekten!

Dedikten sonra hedefini de gösterir:

Bu kraliçe şehvet dolu bir sevgili,
Bu tanrıça, bu Semiramis, bu su perisi, denizkızı
Roma'nın Saturnine'ni büyüleyip avucuna aldı.
Sonunda batıracaktır kendiyile birlikte Roma teknesini.

Bu fesat karakter, Andronici ailesine karşı tuzaklar kuran baş sorumludur. Aaron'un yaptığı plan ve bunu sinsi bir biçimde bizzat yürütmesi –biraz belirsiz de olsa– bize III. Richard karakterini anımsatır. Ancak Aaron, III. Richard'ın keskin zekâsıyla ortaya koyduğu atmosferden yoksundur. III. Richard'ın başarısız olmasını istesek de özellikle tahtı ele geçirmeden önceki sahnelerde ince esprileriyle hayranlık uyandırabilecek bir *aurası* olduğunu teslim etmek gerekir. Aaron'da bu yoktur; o, ona karşı olan önyargıyı, kötülük yaparak yanıtlamayı ilke edinmiştir.

Aaron'un Chiron ve Demetrius'a karşı (IV/2), sonra da Lucius'a karşı (V/1) bebeğini koruması sempatik olduğu iki andır. Gerçi bu bebek yanlış bir ilişkinin sonucudur, ama savunmasız bir insan yavrusudur. Aaron, bebeği öldürmek isteyen Chiron ve Demetrius'a karşı kılıcını çekerek karşı durur. Yakalandıktan sonra bebeğine dokunulmadığı takdirde her şeyi itirafedeceğini söyleyerek Lucius ile pazarlık eder ve bebeğin yaşamasına önayak olur. Böylece bütün kötülüklerine karşın Aaron'un hiç olmazsa babalık duygusuna sahip olduğunu anlarız.

Oyunun yapısı içinde, Titus ile Aaron iki karşıt kutuptur. Biri Romalı uygar bir komutanı, öbürü barbarlığı temsil eder; ancak uygar olan Titus acımasız olabildiği gibi, barbar Aaron da babalık duyguları ile yumuşayabilmekte ve canı pahasına bebeğini koruyabilmektedir. Titus, yurdu için oğullarını bile feda etmekten kaçınmayan aristokrat bir baba, barbar Aaron ise oğlunu korumak için kaplan gibi vahşileşen bir köle-babadır. Oyun geliştikçe, yani Titus'un deyişiyle Roma "*kaplanların kol gezdiği bir orman*" olunca, erdemli aristokrat Titus'u da sahne üzerindeki en kanlı intikam sahnesine doğru sürükler.

Shakespeare, sonradan yazdığı oyunlarda bu iki karakterin çeşitlemelerini yaratmıştır. Örneğin, Lear ile Coriolanus, Titus'un mirasçısıdır; Aaron ise III. Richard ile Edmund'un vârisidir. Shakespeare, kahramanlarını ve kötü adamlarını, oyunun kurgusuna göre çeşitlendirir. Hiçbiri ötekine benzemez, ama onları birbirine yaklaştıran özellikleri vardır.

Elizabeth döneminin seyircisi kanlı sahnelerden hoşlanıyordu. Tiyatro toplulukları bunun için sihirbazları aratmayacak hilelere başvuruyorlardı. Örneğin, kesik bir baş ve başsız bir gövde için başın geçebileceği iki delikli bir levha ve bir masa yeterli olabiliyordu. Bir deliğin altına biri oturuyor ve bu baş delikli bir tabak üstünde dururken, sahte kanla dolu diğer delikten başka biri kafasını aşağıya sokuyordu. Kesik bir başla başsız gövde seyirciye böyle gösteriyordu.

Titus Andronicus her ne kadar Shakespeare'in en büyük yapıtları arasında yer almasa da, başta da belirttiğimiz gibi dramatik etkisi ve tüyler ürpertici sahneleri ile çağımızı yansıtan bir oyun olarak görülüyor. Ayrıca yönetmenin ve oyuncuların hayalgücünü zorlayacak bir tragedya. Sanırım kendi yüzyılımızda bu intikam tragedyası Shakespeare repertuarı için seçilebilirliği olan bir oyundur.

Özdemir Nutku, 2011

Kısa Kaynakça

- Alexander, Peter: *William Shakespeare, The Complete Works*, Collins, London 1954.
- Barnet, Sylvan (ed.) *The Tragedy of Titus Andronicus*, Signet Classic Shakespeare, New York 2005.
- Bate, Jonathan (ed.) *Titus Andronicus*, The Arden Shakespeare, 3rd Series, London 1995.
- Bate, Jonathan-Rasmussen, Eric (ed.) *The RSC Shakespeare: The Complete Works*, Macmillan, London 2007.
- Broude, Ronald, "Roman and Goth in *Titus Andronicus*", *Shakespeare Studies*, 6, 1970.
- Bullough, Geoffrey: *Narrative and Dramatic Sources of Shakespeare*, Routledge & Paul, London 1957.
- Carroll, James D., "Gorboduc and *Titus Andronicus*", *Notes and Queries*, 51:3 Güz, 2004.
- Chambers, E. K., *William Shakespeare*, 2 Cilt, Oxford 1930.
- Clark, Sandra [ed.]: *Shakespeare Dictionary*, Penguin Books, London 1999.
- Cohen, Derek. *Shakespeare's Culture of Violence*, London: St. Martin's Press, 1993.
- Cross, Gustav (ed.) *Titus Andronicus*, The Pelican Shakespeare; London, 1977.
- Dent, R. W., *Shakespeare's Proverbial Language: An Index*, Berkeley/Los Angeles, London 1981.

- Dessen, Alan C., *Shakespeare in Performance: Titus Andronicus*, Manchester University Press, 1989.
- Foakes, R.A.-Rickert R.T. (ed.), *Henslowe's Diary*, Cambridge University Press, Foakes, 2002.
- Hamilton, A.C., *The Early Shakespeare*, San Marino, California 1967.
- Harrison, G.B. (ed.) *The Most Lamentable Tragedy of Titus Andronicus*, The New Penguin Shakespeare; London 1995.
- Hughes, Alan (ed.) *Titus Andronicus*, The New Cambridge Shakespeare, Cambridge University Press, 2006.
- Jones, Emrys., *The Origins of Shakespeare*, Oxford University Press, 1977.
- Kahn, Coppélia, *Roman Shakespeare: Warriors, Wounds and Women*, Routledge, New York 1997.
- Kolin, Philip C. (ed.), *Titus Andronicus: Critical Essays*, Garland, New York 1995.
- Kittredge, G. L: *Sixteen Plays of Shakespeare*, The Atheneum Press, London 1946.
- Kott, J., *Shakespeare Our Contemporary*, Doubleday Publishing, New York 1964.
- MacDonald, Russell (ed.), *Titus Andronicus*, The Pelican Shakespeare, 2nd edition, London 2000.
- Massai, Sonia (ed.), *Titus Andronicus*, The New Penguin Shakespeare, 2nd edition, London 2001.
- Maxwell, J. C. (ed.), *Titus Andronicus*, New Arden Shakespeare, 1953.
- Muir, Kenneth, *The Sources of Shakespeare's Plays*, Routledge, London 2005.
- Nutku, Özdemir, *Shakespeare Sözlüğü*, T. İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2013.
- Onions, C.T., *A Shakespeare Glossary*, [genişletilmiş basım Eagleson, Robert D.] Oxford at the Clarendon Press, 1986.
- Partridge, Eric, *Dictionary of Historical Slang*, Penguin Books, Middlesex, 1982.

- Partridge, Eric, *Shakespeare's Bawdy*, Routledge & Paul, London 1991.
- Rossiter, A.P., *Angel with Horns: Fifteen Lectures on Shakespeare*, [ed. Graham Storey] Longmans, London 1961.
- Sargent, Ralph M. "The Sources of *Titus Andronicus*", *Studies in Philology*, 46:2 Nisan 1949.
- Speaight, Robert, *Shakespeare on the Stage: An Illustrated History of Shakespearean Performance*, Collins, London 1973.
- Tilley, M. P., *A Dictionary of the Proverbs in England in the Sixteenth and Seventeenth Centuries*, Ann Arbor 1950.
- Ungerer, Gustav, "An Unrecorded Elizabethan Performance of *Titus Andronicus*", *Shakespeare Survey* 14, Cambridge 1961, s. 102.
- Vickers, Brian, *Shakespeare, Co-Author: A Historical Study of Five Collaborative Plays*, Oxford University Press, 2002.
- Wells, Stanley-Taylor, Gary-Jowett, John-Montgomery, William (ed.), *The Oxford Shakespeare: The Complete Works*, Oxford University Press, 2005.
- Werstine, Paul-Mowat, Barbara A. (ed.) *Titus Andronicus*, Folger Shakespeare Library, Simon & Schuster, Washington 2005.
- Wilson, J. Dover, *Titus Andronicus*, The New Shakespeare, Cambridge 1948.

Kişiler

SATURNINUS		Bir önceki imparatorun oğlu, sonradan imparator
BASSIANUS		Kardeşi
TITUS ANDRONICUS		Gotları yenen muzaffer Romalı general
MARCUS ANDRONICUS		Kardeşi, Halk Tribünü
LUCIUS	}	Titus'un oğulları
QUINTUS		
MARTIUS		
MUTIUS		
LAVINIA		Titus'un kızı
GENÇ LUCIUS		Lucius'un oğlu
PUBLIUS		Marcus'un oğlu
SEMPRONIUS	}	Titus'un akrabaları
CAIUS		
VALENTINE		
AEMILIUS		Bir Romalı soylu
TAMORA		Got Kraliçesi, sonradan Roma İmparatoriçesi
ALARBUS	}	Tamora'nın oğulları
DEMETRIUS		
CHIRON		

AARON

Bir Mağribi, Tamora'nın
sevgilisi

DADI
SOYTARI
HABERCİ

Senatörler, Tribünler, Romalı Askerler, Hizmetliler, Diğer
Romalılar, Gotlar.

I. Perde

1. Sahne*

*(Tören boruları çalar.** Yukarıdan tribünler*** ve senatörler;**** aşağıdan Saturninus ve adamları bir yandan, Bassianus ve adamları diğer yandan girerler. Her iki tarafta da davulcular ve bayraktarlar vardır.)*

SATURNINUS

(Adamlarına.)

Soylu patrisyenler, hakkımın koruyucuları,
Silahlarınızla savunun haklı amacımı.
Yurttaşlarım ve sevgili dostlarım,
Tahttaki hakkımı kılıçlarınızla isteyin.
Ben daha önce hükümdarlık tacını taşıyan
Roma imparatorunun büyük oğluyum;
Öyleyse sağlayın babamın onurunu taşımamı,
İzin vermeyin doğum önceliğimin aşağılanmasına.

-
- * Yer, Roma'da Senato yakınındaki Kapitol tepesidir. Fonda Andronicus'un atalarının mezarları vardır. (ç.n.)
 - ** Tören boruları önemli kişilerin girişlerini haber vermek için çalınırdı. Roma tören boruları büyük bir yay çizerek uzayan uçlarında flamaları olan supapsız trompetlerdi. Bu açıklama büyük bir olasılıkla temsil için oyun düzeni defterine eklenmiştir. (ç.n.)
 - *** Tribünler halkın (Pleblerin) haklarını korumak için halk tarafından seçilen temsilcilerdi. (ç.n.)
 - **** Senatörler, ilk başlarda sadece soylular (Patrisyenler) tarafından seçiliyorlardı, sonradan hem soylular, hem de halk tarafından seçilmeye başladılar.

BASSIANUS

(*Adamlarına.*)

Romalılar, dostlar, peşimden gelip hakkımı arayanlar,
Eğer Sezar'ın oğlu Bassianus
Yüce Roma'nın gözünde kabul görürse,
Kapitol'a giden yolu açın bize,
İmparatorluk tahtına ve erdeme,
Adalet ve soyluluğa adanmış
Bu amacı elde etmede onursuz davranıp acı çekmeyin;
Ama gelin bu sorunu seçimle çözelim
Ve özgürlükleri için savaşsın Romalılar kendi seçimleriyle.
(*Marcus Andronicus konsüllük tacıyla girer.*)

MARCUS

Siz, imparator ve iktidar olmak için,
Adamları, dostlarıyla gelip birbiriyle didişen prensler
Ve siz Roma halkı, bilmelisiniz kimi desteklediğimizi,
Roma imparatoru olarak o makama layık gördüğümüz
kişi,
Bütün halkımızın da sevgisini kazanmış olan özel biri,
Roma'ya yararlı ve büyük hizmetlerde bulunduğu için
Kendisine Pius unvanı verilmiş olan Andronicus.
Şu anda Roma surları içinde bulunmayan
Soylu bir insan, yiğit bir savaşçı.
Barbar Gotlara karşı biktırıcı bir savaştaydı kendisi,
Oğullarıyla birlikte düşmana korku saldı,
Boyun eğdirdikten sonra zorlu ve savaşkan bir ulusa,
Senato, Roma'ya dönmesi için onu geri çağırdı.
Roma'nın amacına hizmet için harekete geçmesinden
bu yana
Tam on yıl geçti ve kılıç gücüyle düşmanımızı cezalandırdı;
Beş kez yaralandı ve Roma'ya döndü kanlar içinde,
Kahraman oğullarını cepheden buraya tabutlarda taşıdı.
İşte şimdi Andronicus, namıdiğer Titus, en sonunda
Zaferle Roma'ya dönüyor tutsak aldıklarıyla.

Gelin, sizin de saygı ve hayranlığınızı kazandığı için
İstedığınız bu adayın şerefli adını
Görelim Kapitol'de ve Senato'da.
Sizler de bırakın bu çekişmeyi, gücünüzü saklayın
Dağıtın adamlarınızı ve aklı başında her aday gibi,
Barışçıl ve alçakgönüllü olup talebinizden vazgeçin.

SATURNINUS

Tribünün bu güzel konuşması beni sakinleştirdi.

BASSIANUS

Marcus Andronicus, ben güveniyorum dürüstlüğünüze,
Sizi ve ailenizi seviyor ve saygı duyuyorum sizlere,
Soylu kardeşiniz Titus ve kahraman oğullarına
Ve Roma'nın ziyneti, düşüncelerimin ecesi, güzel
Lavinia'ya.

Sevgili dostlarımla dağılmalarını isteyeceğim şimdi,
Kendi kaderime ve halkın isteklerine
Katılacağım ben de.

(Askerleri ve onu izleyenler çıkar.)

SATURNINUS

Hakkımı korumak için bana katılan dostlar,
Teşekkür ederim hepinize,
Dağılın şimdi, sevdiğim ülkemin yararına,
Kendimi adıyorum ben de bu amaca.

(Askerleri ve onu izleyenler çıkar.)

(Tribünlere ve senatörlere.)

Ey Roma, adaletli davranıp kabul edin beni,
Size güvendim ve nazik davrandım.
Senato'nun kapısını açın ve alın beni aranız.

BASSIANUS

Tribünler, içeri kabul edin bu çaresiz ortağını da.

*(Tören borusu çalar Saturninus ve Bassianus Senato
binasına girerler. Bir yüzbaşı gelir.)*

YÜZBAŞI

Romalılar yol açın. Yiğitliğin timsali,
Roma'nın en büyük kahramanı,

Her savaşın muzaffer komutanı,
Yüce Andronicus, onur ve zenginlikle dönüyor Roma'ya,
Kılıcıyla kazandığı bu zafer sonucunda,
Roma'nın düşmanlarına boyun eğdirdi.

(Davullar ve trompetler eşliğinde önce Titus'un iki oğlu, Martius ve Mutius girerler. Sonra üstüne siyah kumaş örtülü bir tabut taşıyan iki asker girer; daha sonra Titus'un diğer oğulları Lucius ve Quintus ve bir savaş arabasında Titus Andronicus girer; arkadan Got Kraliçesi Tamora ve üç oğlu, Alarbus, Chiron ve Demetrius, Magribi Aaron ile diğer tutsaklar girer. Tabut yere konur ve Titus konuşur.)

TITUS

Selam Roma, zaferle döndüm senin yas giysilerin içinde!
İşte, yelkenlimiz yükünü boşalttığında
Kıyıya dönmüş oldu değerli eşyasıyla.
İlk demir atıp rıhtıma yanaştığında
Andronicus karaya çıktı başında zafer çelengiyle
Yurdunu tekrar selamlamak için sevinç gözyaşlarıyla,
Gerçek mutluluğun gözyaşlarıyla döndü Roma'ya.
Sen, bu Kapitol'ün yüce savunucusu Jüpiter,
Kabul et yapacağımız kutsal töreni.
Romalılar, yitirdik Roma'nın yirmi beş yiğit evladını
Bu Kral Priam'ın güçlerinin yarısı eder,
Yaşayanları ve ölenleri hatırlınızdan çıkarmayın.
Roma, sevgiyle kucaklasın geride kalanları.
Bu uğurda ölenleri gömmek için atalarının yanına,
Getirdik onları en son yuvalarına.
Gotlar izin verdi kılıcımı kınına koymama.
Titus, kendinin olanlara taşıyürekli ve kayıtsız mı?
O korkunç Styx Irmağı'nı geçmeleri için
Neden gömmedin oğullarını hâlâ?
Yol açın ve yatırın onları kardeşlerinin yanına.
(Lahdi açarlar.)

Ölüleri layık olduğu saygıyla selamlayın,
Yurdu için ölen bu çocuklar huzur içinde uyusun.
Ey mutluluğumun kutsal lahdi,
Erdemin ve soyluluğun tatlı hücresi,
Kaç oğlumu aldın elimden.
Bundan sonra bir oğul dahi isteme benden!

LUCIUS

Gotların en mağrur tutsağını verin bize,
Kardeşlerimizin intikamı için keselim kollarını, bacaklarını
Ve kemiklerini toprağa gömmeden önce
Kurban edelim, ateşte yakalım bedenlerini,
Ruhları huzur bulmasın cehennemde,
Uğursuz olaylar bulmasın bizleri de.

TITUS

Hayattaki en soylu tutsağı veriyorum size,
Alın kederli kraliçenin en büyük oğlunu.

TAMORA

(Oğullarıyla birlikte Titus'un önünde diz çöker.)

Durun Romalı kardeşlerim, yüce fatih,
Muzaffer Titus, merhamet et döktüğüm gözyaşlarına,
Oğul sevgisiyle dökülen bir ananın gözyaşları bunlar.
Senin oğulların nasıl senin için kanın ve canınsa,
Aynen öyledir benim için oğullarım da.
Roma'ya getirilmemiz yeterli olmadı mı?
Zaferini süslemek için tutsaklığımız
Ve Roma'nın boyunduruğuna girmek yetmedi mi?
Ülkeniz için cesaret gösterisi mi olacak
Oğullarımın sokaklarda katledilmesi?
Eğer bu kral ya da halk uğruna yapılan
Bir çatışmada olsa buna kim karşı çıkabilir ki?
Andronicus o kutsal mezarları kana boyama,
Yoksa kendini tanrıların yerine mi koyarsın?
Eğer öyleyse onların merhametli yanını göster,
Hoşgörü ve merhamet soyluluğun gerçek işaretidir.
Üç kat soylu Titus, büyük oğlumun canını bağışla.

TITUS

Sakin olun madam ve beni bağışlayın.
Bunlar, Gotların canlı ya da ölü yakalamak istedikleri
Ölenlerin kardeşleridir; öldürülen kardeşlerine karşı
Görevlerini yerine getirmek için
Bir kurban töreninin gerekli olduğuna inanıyorlar.
Bu tören için büyük oğlunuz seçildi,
Ölenlerin ruhlarını yatıştırmak için ölmesi gerekli.

LUCIUS

Götürün onu ve hemen yakın ateşi
Ve o ateş üzerinde, tamamen yok edinceye kadar
Kılıçlarımızla keselim kollarını bacaklarını.
(*Titus'un oğulları, Alarbus ile çıkarlar.*)

TAMORA

(*Oğullarıyla ayağa kalkar.*)
Ah, acımasız, dinsiz imansızlar!

CHIRON

İskitler bile bu kadar barbar değildir.

DEMETRIUS

İskitler ile haris Roma'yı kıyaslama.
Alarbus huzur bulacak, biz ise
Titus'un tehdit edici bakışları altında yaşayacağız.
O zaman madam güçlü olun, ama
Kaybetmeyin umudunuzu,
Tanrılar nasıl Troya Kraliçesine*
Trakya zorbasından intikam alma fırsatını verdilerse,
(Bir zamanlar Gotlar Gotken, Tamora, Gotların
Kraliçesiyken)

Bir gün, Got Kraliçesi Tamora'nın da
Düşmanlarından bu kanlı olayın
Hesabını sormasını sağlayacaklardır.
(*Andronicus'un oğulları geri gelir.*)

* Troya Kraliçesi Hekabe, oğlunu öldüren Trakya zorbası Polimestor'un gözlerini oyarak onu kör etmiştir. (bkz. Ovidius, *Metamorphoses*, xiii, 533-75.) (ç.n.)

LUCIUS

Lord Babamız, görün nasıl yaptığımızı
Roma kurban törenini;
Alarbus'un kolları bacakları kesildi
Ve iç organları yakıldı kurban ateşinde,
Dumanı bir tütsü kokusu gibi yayıldı gökyüzüne.
Kardeşlerimizi gömmekten başka bir iş kalmadı,
Roma'ya gelişlerini davullarla kutlamalı.

TITUS

Öyle olsun ve Andronicus da
Son kez ruhlarına veda için selama dursun.
(*Tören boruları çalar. Ardından davullar, trompetler
çalar, tabut lahdine konulur.*)

Huzur içinde ve onurunuzla yatın oğullarım burada,
Roma'nın gönüllü kahramanları güvenle dinlenin,
Dünyanın dertlerinden ve felâketlerinden uzakta!
Pusuya yatmış ihanet ve kıskançlıklar yoktur orada,
Orada ne zehirli bitkiler bulunur ne de kargaşa,
Gürültüsüz, sessizlik ve sonsuz bir uyku yalnızca.
(*Lavinia girer.*)

LAVINIA

Lord Titus, huzurlu ve onurlu, uzun bir ömür dilerim,
Soylu lordum ve babam, şan ve şöhretle yaşa!
İşte, övgüyle dolu gözyaşlarım akıyor bu mezarda,
Sevgi ve görev bilincimle borcumu ödüyorum onlara,
Ayaklarına kapanıp Roma'ya dönmenden dolayı
Sevinç gözyaşlarımı akıtıyorum toprağa.
O zaferlerle dolu elinle beni kutsamalısın burada,
Alkışlıyorum Roma'nın şanslı, en iyi yurttaşını.

TITUS

Seni sevgi ile koruyan,
Yaşlı yüreğime mutluluk veren şefkatli Roma!
Seni babandan daha uzun yaşatsın,
Erdeminle onurlandırıp sonsuza dek sürdürsün yaşamını!

(*Lavinia ayağa kalkar.*)

(*Yukardan Marcus Andronicus, Saturninus,
Bassianus, tribünler ve diğerleri girer.*)

MARCUS

Yaşasın Lord Titus, benim sevgili kardeşim,
Roma'nın gözbebeği, soylu kurtarıcımız!

TITUS

Teşekkürler saygıdeğer tribün, soylu kardeşim Marcus.

MARCUS

Ve sizler de, yeğenlerim, hoş geldiniz zaferle dolu bir
savaştan,

Siz arda kalanlar ve siz onurlu bir uykuya dalanlar,
hepiniz hoş geldiniz!

Genç lordlar, uğruna kılıçlarınızı kullandığınız ülkenizde,
Eşit olsun hepinizin kaderi,

Solon'un mutluluğunu* yücelten bu görkemli cenaze

Daha güvenli bir zaferdir onurluların yattığı yerde.

Adaletinle her zaman Roma halkının dostu olan Titus

Andronicus,

Onlar tribünleri ve güvendikleri kişi olarak beni

görevlendirdiler,

Bu beyaz ve lekesiz giysinin onuru ile

Ve ölen imparatorumuzun oğullarının da uyarak

dileklerine

İmparator adayı olarak bu beyaz giysiyi giymenizi,

Başsız kalmış Roma'ya baş seçmede yardımınızı istiyoruz.

TITUS

Bu muhteşem bedene daha genç bir baş yaraşır,

Benimkini yıllar yıpratmış ve zayıflatmıştır.

O giysiyi giyip neden sizi huzursuz edeyim?

Bugün bir bildiri ile atanıp yarın yönetime geçtiğimde

Ve herkes için yeni görevler ihdas ettiğimde

* Solon'un, "Ölmeden hiç kimse mutlu değildir," sözüne gönderme yapıyor.
(ç.n.)

Hayatımdan vaz mı geçeyim?

Roma, kırk yıldan bu yana senin askerindim,

Ülkemin ordularını dirayetle yönettim

Ve yirmi bir yiğit evladımı senin uğruna toprağa verdim.

Onlar soylu ülkelerinin haklarını savunmak için,

Ön safta yer alıp ellerinde kılıçlarıyla erkekçe öldüler.

Yaşımı onurlandıracak bir baston verin bana yeter,

Dünyaya hükmedecek olan bir asa değil.

Onu dürüstçe kullandı, lordlar,

O asayı son taşıyan hükümdar.

MARCUS

O zaman Titus sen de iste ve hükümdarımız ol.

SATURNINUS

Kibirli ve haris tribün, nasıl konuşursun böyle?

TITUS

Sabırlı olun Prens Saturninus.

SATURNINUS

Romalılar hakkımı verin. Patrisyenler çekin kılıçlarınızı

Ve Saturninus imparatorunuz oluncaya dek

Kınına sokmayın silahlarınızı,

Andronicus, halkımın gönlünü çalacağına

Gönderilmeliydin cehenneme, yer altına.

LUCIUS

Kibirli Saturninus, konuşmasını kesmeden önce,

Dinleyin Titus'un hakkınızdaki soylu düşüncelerini.

TITUS

Sakin olun prens; halkın gönlünü sizin için onarabilir,

Onların sevgisini başka yöne çevirebilirim.

BASSIANUS

Andronicus, size yaltaklanmıyorum,

Ama saygı duyuyorum, ölene kadar da duyacağım.

Benim gurubumu desteklerseniz dostlarınızla,

Size minnettar kalacağım,

Minnettarlık her soylu insan için onurlu bir armağandır.

TITUS

Ey Roma halkı ve buradaki halk tribünleri,
Sizlerden oyunuzu ve onayınızı diliyorum;
Bu konuda destekler misiniz Andronicus'un seçimini?

TRİBÜNLER

Soylu Andronicus'un hakkını ödemek
Ve onun Roma'ya dönüşünü kutlamak üzere,
Roma halkı kabul edecektir onun seçimini.

TITUS

Teşekkür ederim tribünler, sizden dileğim şu:
Titan'ın ışınlarını Roma'nın üstüne çevireceğini,
Hak ve hukuku yeniden getireceğini umduğum
İmparatorun büyük oğlu, Lord Saturnine'yi
Roma İmparatoru seçiniz.
Eğer tavsiyeme uyup seçiminizi yaptıyorsanız,
"Yaşasın imparator!" diye bağırıp onu taçlandırın.

MARCUS

Herkesin oyları ve alkışlarıyla,
Patrisyenler ve Plebler, hep birlikte
Lord Saturninus'u Roma'nın yeni imparatoru yaptık,
Şimdi bağıralım: "Çok yaşa İmparator Saturnine!" diye.
(*Borular çalar. Yukarıdakiler de aşağı inerler.*)

SATURNINUS

Titus Andronicus, bu seçim günümüzde
Bize sağladığın destek
Ve hak ettiklerinin bir parçası için teşekkür ederiz,
Bu soylu davranışın borcunu ödeyeceğiz.
İlk adım olarak Titus, ailenizin onurlu adını
Daha da parlatmak üzere
Lavinia'yı imparatoriçem yapacağım,
O Roma'nın ve gönlümün kraliçesi olacak,
Düğünümüz kutsal Panteon'da yapılacak.
Söyle Andronicus, bu öneri seni memnun eder mi?

TITUS

Evet eder değerli lordum, beni onurlandırır böyle bir
evlilik,

İşte burada Roma halkının önünde,
Ülkemizin kralı ve başkomutanı,
Dünyanın tek imparatoru Saturnine'ye,
Kılıcımı, savaş arabamı adıyor
Ve esirlerimi Roma'nın değerli efendisi imparatora
sunuyorum.

Size borçlu olduğum bunları kabul buyurun,
Onurumun bu yadigârları ile tevazuyla önünüzde
eğiliyorum.

SATURNINUS

Teşekkürler soylu Titus, hayatımın kaynağı oldun.
Seninle, armağanlarınla ne kadar gurur duyduğumu
anlatamam,
Roma bunu unutmasın ve eğer bir nebzecik unutacak
olursam bunları,
Yurttaşlarım da unutsun bana olan bağlılıklarını.

TITUS

(*Tamora'ya.*)

Bundan sonra madam, artık imparatorun esirisiniz.
Eminim size ve çevrenize, konumunuza uygun şekilde
davranacaktır,

Soyluluğunuza değer verecektir.

SATURNINUS

(*Kendi kendine.*)

Hımm, güzel bir kadın, tam benim hoşlandığım gibi
Eğer yeni bir seçim yapsaydım, kraliçem yapardım onu.
Güzel kraliçe somurtmayın öyle;
Her ne kadar savaş koşulları sizi böyle kederli yapmış
olsa da,
Roma'da aşağılanmanız söz konusu olmayacaktır.
Her yönden konumunuza uygun saygı göreceksiniz.

Sözüme güvenin, bu durumunuz gözünüzü korkutmasın.
Madam, size bu sözleri söyleyen ben,
Got Kraliçesi'nden daha büyük yapabilirim sizi.
Lavinia, bu sizi gücendirmez değil mi?

LAVINIA

Gerçek soyluluk gereği nezaket sınırlarını aşmadığı sürece
Beni gücendirmez lordum.

SATURNINUS

Teşekkürler tatlı Lavinia. Gidelim Romalılar;
Fidyemiz serbest bırakıyoruz esirlerimizi.
Bu onurlu eylem ilan edilsin herkese,
Çalsın davullar ve borazanlar.

(Borular çalar.)

BASSIANUS

(Lavinia'yı kolundan tutar.)

Lord Titus, bağışlayın, ama bu kız benimdir.

TITUS

Nasıl efendim? Efendimizden daha önce mi hak
kazandınız?

BASSIANUS

Evet soylu Titus, bu konuda kararlıyım,
Bunun hakkım olduğuna inanıyorum.

MARCUS

Suum cuique,* Roma'nın kuralıdır;
Bu prens de kendi hakkına sahip çıkmaktadır.

LUCIUS

Lucius yaşadığı sürece hakkını alacaktır.

TITUS

Hainler, gidin! Nerede imparatorun muhafızları?
İhanet, lordum! Lavinia kaçırılıyor.

SATURNINUS

Kaçılıyor mu? Kim kaçırıyor?

* Herkese kendi hakkı. (Lat.)

BASSIANUS

Hakkı olan nişanlısını,

Dünyanın gözünden ırak bir yere götürecek kişi kaçırıyor.

(*Bassianus, Lavinia ve Marcus çıkarlar.*)

MUTIUS

Kardeşlerim onun kaçmasına yardımcı olun,

Ben kılıcım la bu kapıyı tutarım.

(*Lucius, Quintus ve Martius çıkarlar.*)

TITUS

Peşlerinden gidelim lordum,

Onu hemen geri getireceğim.

MUTIUS

Lordum buradan geçemezsiniz.

TITUS

Ne, hain oğlan, Roma'da bana engel mi oluyorsun?

MUTIUS

İmdat Lucius, yardım et!

(*Titus, oğlu Mutius'u öldürür. Bu gürültü patırtı sırasında Saturninus, Tamora, Chiron, Demetrius ve Aaron çıkarlar. Lucius girer.*)

LUCIUS

Lordum, haksızsınız, hatta haksızlıktan da öte bu,

Gereksiz bir tartışma yüzünden öldürdünüz oğlunuzu.

TITUS

Ne sen ne o artık benim oğullarım değilsiniz,

Babanızın onurunu böyle lekeleyemezsiniz.

Hain, git ve imparatora getir Lavinia'yı.

LUCIUS

Eş olmak için değil, ama ölüsünü belki.

Lavinia başkasının yasal sözlüsüdür.

(*Lucius çıkar. İmparator, Tamora, onun oğulları Chiron ve Demetrius, Mağribi Aaron ile birlikte girer.*)

SATURNINUS

Hayır Titus, hayır, artık ihtiyacı yok imparatorun ona,

Ne kızına, ne sana, ne de soyuna sopuna.
Belki bir gün bağışlayabilirim arkamdan gülenleri,
Ama ne seni ne de ihanet içinde olan mağrur oğullarını
asla!

Hepiniz birlik olmuşsunuz beni aşağılamakta.
Arkasından alay etmek için
Saturnine'den başkasını bulamadınız mı Roma'da?
Kulağını aç ve dinle Andronicus,
Anlaşalım, öyle mağrur bir şekilde böbürlenip de
İmparator olmak için sana yalvardığımı
Kimseye söylemeyeceğin konusunda.

TITUS

Bu çok şaşırtıcı! Bunlar ne aşağılayıcı sözler?

SATURNINUS

Artık huzurumdan çekil; git de o dönek kızını
Kılıcıyla gasbedene ver.
Çıkar o kahraman damadının tadını.
O, yasa tanımaz oğullarına uygun, kavgacı biridir,
Roma sokaklarında kasılarak yürürsünüz artık.

TITUS

Bu sözler yaralı yüreğimi parçalayan birer neşter.

SATURNINUS

Ve böylece sevgili Tamora, Gotların kraliçesi
Periler arasındaki gösterişli Phoebe* gibi,
Roma'nın bütün güzel kadınlarının üstünde parlayacaksın,
Bu ani seçimime memnun olursan,
Seni eşim olarak seçiyorum Tamora,
Seni imparatoriçe yapıyorum Roma'ya.
Konuş Gotların kraliçesi, alkışlıyor musun seçimimi.
Ve işte bütün Roma tanrılarının huzurunda yemin
ediyorum,

Rahip ve kutsal su bu kadar yakınımdayken,
Mumlar bu kadar parlak yanarken

* Ay Tanrıçası. (ç.n.)

Ve her şey düğün tanrısı için hazır beklerken
Nikâhlandığımı eşimi yanımda götürmeden
Ne sokaklara çıkıp selamlarım Romalıları,
Ne de tırmanırım sarayımın merdivenlerini.

TAMORA

Göklerin tanıklığında Roma'ya yemin ederim ki,
Eğer Saturnine böyle yüceltiyorsa Gotların kraliçesini,
Tamora da onun arzularının hizmetlisi olacak,
Ona sevgiyle bakacak ve gençliğine analık edecektir.

SATURNINUS

Kalkın güzel kraliçe, gidelim Pantheon'a.
Lordlar eşlik edin güzel eşi ile soylu imparatorunuza,
Bir eş ki Prens Saturnine için göklerden gönderildi
Ve Tamora'nın zekâsıyla gönlümüz fethedildi.
Gidip bitirelim şimdi evlilik törenimizi.

(Titus'tan başka herkes çıkar.)

TITUS

Gelinin düğününe ben davet edilmedim.
Titus, ne zamandan beri yalnız kalman,
Böyle aşağılanman, haksız yere suçlanman
Âdet oldu?

*(Marcus, Titus'un oğulları Lucius, Quintus ve
Martius girerler.)*

MARCUS

Görüyor musun Titus yaptığını!
Hiç yoktan öldürdün sevgili oğlunu.

TITUS

Hayır akılsız tribün, hayır; o benim oğlum değildi,
Ne sen, ne de bunlar; öyle bir eylemde birleştiniz ki,
Hepiniz ailemizin adına leke sürdünüz,
Değersiz bir kardeş ve beş para etmez oğullar!

LUCIUS

Ama uygun bir cenaze töreni yapalım kardeşimize,
Mutius'u gömelim aile kabrine.

TITUS

Hainler defolun! O huzur bulmamalı bu mezarda,
Bu anıtkabir beş yüz yıldır ayakta
Ve ben yücelttim onu yeni baştan
Oraya Roma'ya hizmet eden askerler gömülür yalnızca,
Ünleriyle, onurlarıyla; sokak kavgasında vurulanlarsa
asla.

Buraya giremez, nereye isterseniz oraya gömün onu.

MARCUS

Lordum, tanrılara karşı gelmektir bu.
Yeğenim Mutius'un eylemleri hak ediyor bunu.
O da kardeşlerinin yanına gömülmeli.

MARTIUS

Gömülecektir de, yoksa biz de eşlik ederiz ona.

TITUS

"Gömülecektir" demek? Hangi hain aldı bunu ağzına?

MARTIUS

O buradan başka yere gömülmeyecek.

TITUS

Bana rağmen mi gömeceksiniz onu buraya?

MARCUS

Hayır soylu Titus, ama sana yalvarıyoruz:
Mutius'u bağışla ve izin ver buraya gömülmesine.

TITUS

Marcus, sende yüreğimden bıçaklıyorsun beni,
Bu çocuklarla bir olup beş paralık ettiniz şerefimi.
Düşman ilan ediyorum hepinizi,
Gidin başımdan rahat bırakın beni.

QUINTUS

Kendinde değil, biz çekilelim.

MARTIUS

Olmaz, Mutius gömülene kadar ben bir adım bile atnam.
(*Marcus, Lucius, Quintus ve Martius diz çökerler.*)

MARCUS

Kardeşim, sana yalvarıyorum kardeşlik adına...

MARTIUS

Baba, ben de oğlun olarak konuşuyorum...

TITUS

Başkaları konuşsa bile, sen hiç konuşma.

MARCUS

Yüce Titus, ruhumun yarısından fazlası...

LUCIUS

Sevgili babamız, hepimiz manen ve madden...

MARCUS

İzin ver, kardeşin Marcus gömsün
Soylu yeğenini bu erdemliler yuvasına,
O öldü, ailenin namusu için Lavinia'nın uğruna.
Sen bir Romalısın, barbarlar gibi davranma:
Yunanlılar rica üzerine
Gömdü kendini öldüren Aias'ı bile;
Akıllı Laertes'in oğlu gömülmesi için yalvarmıştı.
Bir zamanlar neşe kaynağın olan
Genç Mutius'un buraya gömülmesine
Engel olmamalısın.

TITUS

Kalk Marcus, ayağa kalk.

(Kalkarlar.)

Bugün hayatımın en uğursuz gününü yaşadım.
Roma'da, kendi oğullarım tarafından aşağılandım.
Öyle olsun, gömün onu buraya, arkasından da beni.
(Mutius'u kabrine koyarlar.)

LUCIUS

Huzur içinde uyu Mutius kardeşlerinle bir arada,
Sonsuza dek süsleyeceğiz kabrini yadigârlarla.
(Titus dışında hepsi diz çöker.)

MARCUS, LUCIUS, MARTIUS, QUINTUS

Kimse gözyaşı dökmesin soylu Mutius'a,
O şerefiyle yaşadı, öldü namus uğruna.
(Ayağa kalkarlar, Titus ve Marcus yanda dururlar.)

MARCUS

Lordum, çalışmalıyız bu kasvetli havadan sıyrılmaya,
Nasıl oldu da Gotların o kurnaz kraliçesi
Aniden geçiverdi Roma'nın başına?

TITUS

Bilemiyorum Marcus, ama öyle olduğunu görüyorum.
Planlı mıydı, değil miydi tanrılar bilir
Elbette onu yücelten adama borçlu kalacaktır, değil mi?
Evet ya, imparator da ona her istediğini verecektir.
(*Borular çalar. Bir kapıdan imparator, Tamora, iki
oğlu ve Mağribi girer. Diğer kapıdan Lavinia ve
Bassianus arkadaşlarıyla girerler.*)

SATURNINUS

Bassianus, demek maçı kazanıp ödülünü aldın.
Tanrı sizi sevindirsin o şahane gelinle birlikte!

BASSIANUS

Sizi de sizinkiyle lordum!
Ne eksik ne fazla, başka bir şey dileyemem.
Şimdi buradan gidiyorum.

SATURNINUS

Hain, Roma'nın yasaları ve bizim gücümüz olduğu sürece,
Sen ve senin yandaşların çekecek bu tecavüzün cezasını.

BASSIANUS

Benim olanı almama "tecavüz" mü diyorsunuz lordum?
O benim gerçek sözlümdü, şimdi karım oldu.
Varsın hükmünü versin Roma yasaları
Bu arada ben sahiplenirim benim olanı.

SATURNINUS

Öyle olsun efendim, bakıyorum sözü kısa kesiyorsunuz,
Ama yaşarsak eğer, elbet biz de size karşı keskin oluruz.

BASSIANUS

Lordum, ne yaptımsa, en iyi şöyle açıklayabilirim,
Gerekirse yaptıklarımı yaşamımla öderim.
Ama şunu bilmelisiniz majesteleri,

Roma'ya olan tüm görev bağlılığımla söylemek isterim ki,
Şu soylu insan, büyük komutan Lord Titus'a
Haksızlık edildi ve onun onuruyla oynandı;
Üstelik size olan bağlılığı ve kontrol edemediği öfkesiyle,
Lavinia'yı kurtaracağım diye oğlunun canına kıydı,
Öldürdü en küçük oğlunu kendi elleriyle.
Saturnine, geri vermelisiniz ona itibarını,
O çoktan kanıtladı bütün eylemlerinde
Roma'nın koruyucusu ve dostu olduğunu.

TITUS

Prens Bassianus, gerek yok beni savunmana,
Sen ve senin gibiler değil mi adımı lekeleyenler?
Roma ve gökteki tüm adil tanrılar tanığımdır:
Saturnine'ye olan sevgim ve saygım tamdır.
(Diz çöker.)

TAMORA

(*Saturninus'a.*)

Yüce lordum, sizin soylu gözlerinizde
Tamora'nın bir değeri varsa,
İzin verin tarafsız bir şekilde konuşmama;
Benim ricam, tatlım, geçmişi bağışlayın.

SATURNINUS

Nasıl olur madam, herkesin önünde aşağılanayım,
Kılıcımı kınına sokup kabul mü edeyim utancı?

TAMORA

Hayır lordum, esirgesin Roma'nın tüm tanrıları
Aşağılanmanıza neden olmamı.
Şerefim üzerine yemin ederim ki,
İyi niyetli Lord Titus'un bu olayda yok hiçbir suçu,
Kontrol edemediği öfkesi onun cezası oldu.
Yalvarırım size, adaletli olun ona;
Böyle soylu bir dostu hiç uğruna yitirmeyin,
Ona böyle sert bakıp hassas yüreğini incitmeyin.
(*Saturninus'a fısıldayarak.*)

Lordum, beni dinleyin ve sonunda kazançlı çıkın,
Üzüntünüzü ve memnuniyetsizliğinizi bir yana bırakın;
Tahtınıza henüz sahip oldunuz;
Ya halk, hatta patrisyenler bile,
Olaylara bakıp Titus'un yanında yer alırsa,
Ve sizi haksız bulup vefasızlıkla suçlarsa?
Bu Roma'da görülen en haince günahdır,
Ricalara kulak verin; o işi bana bırakın,
Günü gelince hepsini öldürteceğim,
Soyunun sopunun kökünü kazıyacağım,
Sevgili oğlumun hayatı için yalvardığım
O acımasız babayı ve hain oğullarını toprağa gömeceğim.
Bir kraliçenin sokak ortasında diz çöküp boşuna yalvarışı
Ne demekmiş onlara göstereceğim.
Hadi, hadi sevgili imparator ve siz de Andronicus;
Bu iyi adamı ayağa kaldırın,
Çatık kaşlarınızın fırtınasında ölen şu ihtiyarın
Yüreğini ferahlatın.

SATURNINUS

Kalk Titus, kalk; imparatoriçem beni ikna etti.

TITUS

(Ayağa kalkar.)

Majestelerine ve imparatoriçeye teşekkür ederim lordum.
Bu sözler ve bakışınız bana yeniden hayat verdi.

TAMORA

Titus, ben Roma'nın bir parçasıyım artık,
İyi ki bir Romalı oldum
Ve iyiliği için imparatora dilekte bulunma fırsatı buldum.
Andronicus, bu andan itibaren bütün dargınlıklar son
bulsun.

İzin verin yüce lordum, dostlarınızla aranızı bulmak
Benim mutluluğum olsun.

Size gelince Prens Bassianus, sizin de daha yumuşak
Ve uyumlu olacağınıza imparatoruma söz verdim.

Lordlarım, sakın korkmayın
Ve siz Lavinia; öğüdümü dinleyin,
Hepiniz diz çöküp majestelerinden özür dileyin.
(*Marcus, Lavinia, Lucius, Quintus ve Martius diz
çökerler.*)

LUCIUS*

Özür dileriz; tanrılar ve majesteleri önünde yemin ederiz ki,
Elimizden geldiği kadar yumuşaklıkla yaptığımız
eylemlerimiz,
Kız kardeşimizin ve ailemizin namusunu korumak
adınadır sadece.

MARCUS

Bütün şerefimle ben de katılıyorum bu sözlere.

SATURNINUS

Gidin, konuşmayın artık; bizi rahat bırakın.

TAMORA

Hayır, olmaz sevgili imparator, dost olmalıyız hepimiz.
Önünüzde diz çöktü tribün ve yeğenleri;
Sevgilim bakın onlara, beni reddedemezsiniz.

SATURNINUS

Marcus, senin ve kardeşinin hatırına
Ve güzel Tamora'nın ricasını kabul ederek
Bu gençlerin iğrenç hatalarını bağışlıyorum;
Ayağa kalkın!

(*Ayağa kalkarlar.*)

Lavinia, her ne kadar beni bir köylü gibi bırakıp
gittiysen de,
Ölüm bizi ayırana kadar kendime bir eş buldum ben de
Ve yeminimi tutup rahibin önünden bekâr ayrıldım.
Hadi gelin, imparatorun sarayı iki gelini
ağırlayabildiğine göre,

* 3. Quarto'da "Hepsi" diye yazar, ama oyun düzeni defterine göre basılan Folio'da "Oğlu" yazar; en büyük oğul Lucius olduğu için bu sözler ona atfedilmiştir. (ç.n.)

Sen de kardeşlerin ve dostlarıyla birlikte davetlimsin

Lavinia.

Bugün sevgililer günü olsun Tamora.

TITUS

Eğer izniniz olursa majesteleri,

Yarın panter ve karaca avına çıkarız birlikte,

Yüce efendimize iyi sabahlar dileriz borazanlar ve

köpeklerle.

SATURNINUS

Öyle olsun Titus, teşekkürler.

(Borular çalar. Aaron'dan başka herkes çıkar.)

II. Perde

1. Sahne

AARON

Tamora tırmanıyor şimdi Olympos'un zirvesine,
En tepede oturuyor, kaderin oklarından uzak, güvende,
Göğün gümbürtüsünden ve yıldırımın alevinden
korunuyor,
Soluk kıskançlıkların erişemeyeceği bir yerde;
Altın güneş nasıl selamlarsa sabahı
Ve ışınlarıyla parlatırsa okyanusu,
Işık saçan arabasıyla dörtmala geçerken burçlar kuşağını,
En yüksek dağların üstünden nasıl bakarsa,
İşte öyle Tamora da!
Onun zekâsına kalmış dünyanın saygınlığı,
Bir kaş çatışı önünde eğilir ve titrer güçlü otoriteler.
Bu durumda Aaron yüreğini pek tut, aklını başına topla,
Sevgilin imparatoriçe ile sen de yükselmeye başla,
Onun uçtuğu en yüksek yere yüksel sen de,
Uzun zamandır kölesiydin onun, şimdi zafer zamanıdır,
Tıpkı Kafkas dağlarına zincirlenmiş Prometheus gibi
Aşk zinciriyle bağlıydın
Aaron'un büyüleyici gözlerine vurulan Tamora'ya.
Kurtul artık şu köle giysilerinden ve kul gibi düşünmekten!

Bu yeni imparatoriçenin hizmetinde
İncilerle, altınlarla parlayacağım ben de.
Hizmetinde mi dedim? Bu kraliçe şehvet dolu bir sevgili,
Bu tanrıça, bu Semiramis,* bu su perisi, denizkızı
Roma'nın Saturnine'ni büyüleyip avucuna aldı.
Sonunda batıracaktır kendiyse birlikte Roma teknesini.
Hey ne oluyor? Ne bu gürültü, patırtı?
(*Chiron ve Demetrius birbirleriyle didişerek girerler.*)

DEMETRIUS

Chiron, aklının başına gelmesine,
Zekâca olgunlaşmana daha nice yıllar var;
Biraz terbiyeli ol. Arkadaşlıklarımın arasına girme;
Hele burnunu sokma sevdiğimi çok iyi bildiğin yerlerde.

CHIRON

Demetrius, hem saldırgan hem küstahsın,
Bu sözlerinle bana kafa tutar gibisin.
Senden iki yaş küçük olmam benim daha değersiz,
Senin de benden üstün olduğunu göstermez.
Sevgilime olan aşkıma layık olmakta, ona hizmet etmekte
Senden aşağı kalır yanımda yok benim,
Bu kılıcı kullanarak senin üstünde
Lavinia'ya olan aşkıma kanıtlayabilirim.

AARON

(*Kendi kendine.*)

Tam sopalık bunlar. Bu âşıklar kavga etmeden
duramayacaklar.

DEMETRIUS

Hadi oradan çocuk, düşüncesiz annen,
Süs diye kullanılan dansçı meçi astı diye beline,
Herkesi tehdit eder mi oldun ha?
Çekil git; onu nasıl kullanacağını öğrenene kadar da
Zamk sürmeli senin o tahta meçnin kınına.

* Güzelliği, savaş taktikleri ve sevgilileriyle ünlenen efsanevi Asur kraliçesi.
(ç.n.)

CHIRON

O zamana dek efendim, şu acemiliğimle
Ne kadar yürekli olduğumu göstereceğim size.

DEMETRIUS

Vay çocuk, bu kadar cüretli mi oldun?
(Kılıçlarını çekerler.)

AARON

Hey, ne yapıyorsunuz lordlar?
Nasıl cüret edersiniz
İmparator sarayının içinde kılıç çekmeye,
Açıkça kavganızı sürdürmeye?
Çok iyi biliyorum hırlaşmanızın nedenini.
Eğer ilgililer öğrenecek olsa neden kavga ettiğinizi
Milyon altın verseniz kurtaramazsınız kellenizi.
Üstelik saygıdeğer anneniz de küçük düşer
Roma sarayının içinde.
Yazıklar olsun size, sokun kılıçlarınızı kınına.

DEMETRIUS

Olmaz, kılıcımı onun göğsüne saplamadan,
Bana söylediklerini boğazından aşağı bastırmadan,
Sokmam kılıcımı kınına.

CHIRON

Ben hazırım, hem de çok kararlıyım,
Ağzı laf yapan korkak, senin gümbürtün sadece dilinde,
Ama hiçbir hareket yok iş kılıcına gelince.

AARON

Durun dedim.
Savaşkan Gotların taptığı tanrılar adına,
Bu saçma çekişme mahvedecek hepimizi.
Lordlar dinleyin, bir prensin hakkına tecavüz
Ne kadar tehlikelidir düşünün biraz!
Ne yani Lavinia hafifmeşrep ve ucuz mu?
Ya da Bassianus soysuz mu ki,
Eşi için yapılan bu sokak kavgasını göz ardı etsin,

Hakkını aramasın, intikam almasın, cezalandırmasın?
Genç efendilerim, kendinize gelin!
Eğer imparatoriçe duyarsa bu kavganın nedenini
Kötü cınlatacaktır kulaklarınızı.

CHIRON

Umurumda değil, Lavinia bir yana, dünya bir yana,
Ona olan aşkımı dünyalara değişmem.

DEMETRIUS

Aklını başına topla çocuk,
Daha aşağılardan seçim yapmayı dene,
Lavinia ağabeyinin seçimidir.

AARON

Çıldırдың mı siz? Herhalde Romalıları henüz
tanımadınız,
Böyle konularda öyle bir gazaba gelirler ki,
Gözleri hiçbir şey görmez,
Hiç hoşgörülerini yoktur aşk konusunda.
Bakın, size söylüyorum efendiler,
Bu hareketinizle ölüm fermanınızı hazırlamaktasınız.

CHIRON

Aşkım Lavinia'ya sahip olabilmek için
Bin kez ölmeye razıyım ben Aaron.

AARON

Sahip olmak mı, peki nasıl olacakmış bu?

DEMETRIUS

Neden bu kadar şaşırılmış görünüyorsun?
O bir kadın, öyleyse sevilebilir;
O bir kadınsa, demek ki elde edilebilir;
O Lavinia'ysa ona âşık olunabilir.
Düşünsene! Değirmenci bilmez ki
Çarkın altından ne kadar su geçtiğini.
Hem biliriz ki, bir parça somun yerine,
Bir dilim ekmek çalmak daha kolaydır:
Anladık, Bassianus imparatorun kardeşidir,

Ama ondan daha iyileri de takmıştır
Vulcan'ın* boynuzlarını.

AARON

(Kendi kendine.)

Evet, tıpkı Saturnine'nin takacağı gibi.

DEMETRIUS

Öyleyse, neden umutsuzluğa düşmeli
Güzel sözlerle, hoş bakışlarla, serbestçe
Aşk dileğinde bulunan kişi?
Sen hiç geyik vurmadin mı,
Ya da hiç kaçırmadin mı bir yavru geyiği
Avcısının burnunun dibinden?

AARON

Anlıyorum şimdi, bir kaçırma işi
Ya da acele bir çiftleşme tatmin edecektir ikinizi.

CHIRON

Evet, böylece yerine gelecek dileğimiz.

DEMETRIUS

Aaron, tam on ikiden vurdun şimdi.

AARON

Kafanızı kullansanız, siz de on ikiden vururdunuz!
Bu patırtı gürültünün hepimizi yorduğunu anladınız.
Sakin olun biraz, bu yüzden kavga ettiğiniz için
Kendinizi aptal yerine koymuyor musunuz?
Her ikiniz de kazançlı çıkmak istemez miydiniz?

CHIRON

Buna hayır demem.

DEMETRIUS

Ben de demem, eğer buna dâhilsem.

AARON

Utanın! Kavga edeceğinize birleşin amacınızda.

-
- * Gizli alevlerin ve ateşin tanrısı; volkan patlamasına neden olan Tanrı olduğuna inanılırdı. Jüpiter ile Juno'nun çocuğuydu. Elinde bir yıldırım ile temsil edilirdi. Venüs, bir ara kocası olan Vulcan'ı savaş tanrısı Mars ile aldatmıştı. (ç.n.)

Kurnazca ve taktikle varmalısınız sonuca;
Bilin ki, erişmekte zorlandığınız şeyi elde etmeniz,
Hangi yoldan olursa olsun buna bağlıdır.
İnanın bana: Bassianus'un sevgilisi Lavinia,
Lucrece'den* daha masum, daha namuslu değildir.
Bu iş gecikmeden, kestirme yoldan çözümlenmelidir.
Ben bir yol buldum.
Lordlarım, yarın imparatorun bir av partisi var;
Roma'nın tüm güzelleri orada olacaklar.
Orman yolları şaşırtıcı ve karışıktır,
Tecavüze ve ihanete uygun
Kimsenin uğramadığı birçok da kuytu köşesi vardır.
İstedığınız karacayı böyle bir yere sürükleyebilirsiniz,
Sözle olmadı mı, zorla elde edebilirsiniz;
Ya bu yolu izlersiniz ya da hepten vazgeçersiniz
Ve umut etmeye devam edersiniz.
Hadi hadi, kraliçemizin kurnazlığı
İhanete ve intikama adanmıştır,
Açacak olursak ona niyetimizi,
Mutlaka öğütleriyle yönlendirecektir bizi.
Böylece, hiç gerek kalmaz birbirinizi yemenize,
Ancak bu yoldan ulaşabilirsiniz ortak hedefinize.
İmparatorluk sarayı bir dedikodu evi gibidir,
Saray, fısıldayan diller, gözetleyen gözler,
Dinleyen kulaklarla doludur;
Orman ise acımasız, dehşet verici, sağır ve dilsizdir.
İşte çocuklar, siz de orada konuşup saldıracaksınız,
Sıranızı orada savacaksınız;
Orada tanrının gözünden ırak şehvetinizi kusacaksınız,
Lavinia hazinesinin sırayla keyfini çıkaracaksınız.

Roma yurttaşı ve aristokrat Collatinus'un namuslu karısı Lucretia'ya (Lucrece) Roma Kralı Sextus Tarquinius zorla tecavüz etmiş, Lucretia da buna dayanamayıp kendi canına kıymıştır. Lucretia'nın cesedi kralın yeğeni tarafından Roma sokaklarında gezdirilmiştir. Bu bardağı taşıran son damla olmuş ve krala karşı olan Lucius Junius Brutus Kral Tarquinius'u devirerek Roma Cumhuriyeti'ni kurmuştur. (ç.n.)

CHIRON

Öğütlerin, delikanlı, korkaklığa hiç ödün vermiyor.

DEMETRIUS

*Sit fas aut nefas,**

İçimdeki ateşi söndürecek kaynağa ulaşım kurtulmalıyım,

*Per Styga, per manes vehor;**

Ben zaten cehennemde doğmuşum.

(Çıkarlar.)

2. Sahne

(*Titus Andronicus, oğulları Lucius, Quintus, Martius ve kardeşi Marcus ile girer. Av köpeklerinin ve borazanların sesi duyulur.*)

TITUS

Av başlıyor, sabah parlak ve kurşuni,

Tarlalar misk kokuyor, orman yemyeşil.

Burada ayrılalım ve havlasın köpekler, bırakalım.

İmparatoru ve güzel eşini uyandıralım,

Borazanları çalıp ayağa kaldıralım prensi.

Borular çalınsın, havlasın köpekler,

Sesimiz sarayda yankılansın.

Oğullarım, sizin göreviniz de benimki gibi

İmparatorun yanında kalıp onu korumaktır.

Dün gece gördüğüm düş tedirgin etti beni,

Neyse ki doğan güneş yeniden ısıttı yüreğimi.

(*Köpek havlamaları, av boruları duyulur, Saturninus, Tamora, Bassianus, Lavinia, Chiron, Demetrius ve hizmetliler girer.*)

Majestelerine güzel bir gün dilerim efendim

* İster doğru, ister yanlış olsun. (Lat.)

** "Styx Irmağı'ndan, ölümler krallığından geçiyorum." Seneca'nın Hippolytus tragedyasından bir replik. (ç.n.)

Size de mutlu bir gün dilerim madam.
Avı başlattım efendimiz söz verdiğim gibi.

SATURNINUS

Bayağı güçlüymüş borazancıların nefesleri lordlarım,
Gerçi yeni evlenen hanımlar için biraz erken.

BASSIANUS

Lavinia sen ne dersin?

LAVINIA

Hayır derim.
İki saatten fazla oldu, gayet iyiyim.

SATURNINUS

İyi öyleyse; atlarımıza, arabalarımıza binip avı başlatalım.
(*Tamora'ya.*)

Madam, şimdi Romalıların avcılığını göreceksiniz.

MARCUS

Benim öyle zağarlarım var ki lordum,
En yüksek yerlere tırmanabilir,
En acımasız panteri bile av alanına çekebilirler.

TITUS

Benim de öyle atlarım var ki,
Ovada uçan kırlangıçlar gibi süzülürler,
Nereye kaçarsa kaçsın avlarını sonuna kadar izlerler.

DEMETRIUS

(*Chiron'a.*)

At, köpek gerekli değil bize, burada durmamalıyız,
Ama o nazlı ceylanı yakalayıp yere yıkmaya çalışmalıyız.
(*Çıkarlar.*)

3. Sahne

(*Aaron elinde bir torba dolusu altın ile tek başına girer.*)

AARON

Akıllı geçinen biri,

Bunca altını bir ağacın altına gömdüğümü görürse,
Sonra da ondan yararlanmayacağımı düşünürse,
Aklımı kaçırdığımı sanabilir.
İsterse hakkımda böyle küçümseyerek düşünsün vız gelir.
Bu altınlar, şeytana pabucu ters giydirtcek bir taktik için
kullanılacak,
Görene parmak ısırtacak bir ihanete alet olacak.
İmparatoriçenin kasasından aldığım bu altınların bir
hedefi var,
Düşmanlarımızı mahvetmek için kalın orada tatlı altınlar.
(Altınları saklar.)
(Tamora girer ve Mağribi'ye yönelir.)

TAMORA

Benim sevgili Aaron'um, neden böyle somurtkansın
Her şey kendi mutluluğuyla böylesine böbürlenirken?
Kuşlar dallarda ezgilerini söylüyor,
Güneşin keyfini çıkaran yılan kıvrılmış yatıyor,
Yeşil yapraklar serinleten rüzgârda titreşiyor
Ve toprakta hareli gölgeler oluşturuyor.
Gel Aaron, oturalım şu serin gölgelikte,
Seslerin anlaşılmaz yankıları köpekleri şaşırtırken,
Sanki aynı anda iki av sürdürülüyormuş gibi,
Tiz sesleri ile yanıtlıyorlar çalan boruları.
Biz de oturup izleyelim onların acı havlamalarını
Ve önceki anlaşmazlıktan daha sonra,
Gezgin prens* ve Dido birbirlerine sahip olacakları sırada,
Mutlu bir fırtına onları şaşırttığında
Sır saklayan mağaraya** sığındıkları gibi,
Biz de sarılalım birbirimize,
Doyunca isteklerimize, dalalım tatlı bir uykuya,
Köpekler, borular ve tatlı tatlı öten kuşlar,
Bebeğini uyutmaya çalışan dadının ninnisi olsun bize.

* Troya'dan kurtulan Aineas. (ç.n.)

** Virgilius'un *Aeneid* eserinde, fırtına çıkınca Dido ile Aineas'ın bir mağaraya sığındıklarından söz edilir. (ç.n.)

AARON

Madam, sizin isteklerinizi Venüs yönetse de,
Satürn egemendir benimkilere.
Nedendir öldürücü, dik bakan gözlerim,
Suskunluğum ve kasvet veren somurtkanlığım,
Tıpkı bir kobranın öldürmek için dikeldiği gibi,
Sık, kıvrıkcık saçlarımın açılıp dik dik olması?
Hayır madam, bunlar hiç de aşk belirtileri değil.
Yüreğim dolu intikam ateşiyle,
Ölümü tutuyorum ellerimle,
Kan ve öç duygusu zonklatıyor beynimi.
Bak Tamora, ruhumun imparatoriçesi,
Seninle birlikte olmaktan daha güzel bir cennet
düşünemem,

Ama bugün Bassianus için kıyamet günüdür;
Onun sevgili Philomel'i* dilini kaybedecek bugün,
Oğulların onun namusunu yağmalayacaklar
Ve ellerini Bassianus'un kanıyla yıkayacaklar.

(Cebinden bir mektup çıkarır, Tamora alır.)

Bu mektubu görüyor musun? Al şunu lütfen,
Ver bu ölümle sarılı tomarı imparatora
Ve başka soru da sorma bana.

Bizi gören olabilir.

İşte, başlarına geleceği bilmeden

Kendi ayaklarıyla geliyor kurbanlarımız.

(Bassianus ile Lavinia girerler.)

TAMORA

Ah benim tatlı Mağribim, seni canımdan çok seviyorum.

AARON

Dikkat yüce imparatoriçem; Bassianus geliyor.

-
- * Ovidius, *Metamorphoses*, VI. Bölüm'den. Trakya Kralı Tereus, baldızı Philomela'yı Atina'ya götürürken ırzına geçer. Philomela Tereus'un yaptıklarını bütün dünyaya duyuracağını söylediğinde Tereus onun dilini keser. (ç.n.)

Ona ters davranıp tartışma çıkarın, ben de oğullarınızı
çağırayım,

Onlar da sonunu getirsinler bu tartışmanın.

(Çıkar.)

BASSIANUS

Bakın kim varmış burada? Roma'nın ünlü imparatoriçesi,
Hem de süslü koruyucuları olmadan, yalnız başına.

Yoksa siz, kutsal korusunu terk eden

Ve bu ormandaki sürek avını görmek isteyen,

Onun gibi giyinmiş olan Av Tanrıçası Diana mısınız?

TAMORA

Özel yaşamıma karışan küstah delikanlı,

Eğer o tanrıçanın güçleri bende olsaydı,

Şu anda boynuzlar süslüyor olurdu şakaklarını;

Tıpkı geyiğe dönüşen Acteon'un başına geldiği gibi,

Senin gibi terbiyesiz birinin

Kendi köpeklerine parçalatırdım kemiklerini!

LAVINIA

Eğer şunu söylememe izin verirsiniz sayın imparatoriçe,

Anlaşıyor ki, ustasınız boynuz takmakta,

Hiç kuşku yok, kaçıp kalabalıktan ta buralara

Mağribi dostunuzla girişmişsiniz özel çalışmalarla,

Tanrı korusun kocanızı onun köpeklerinden,

Yazık olur, onu geyik sanıp saldırırlarsa!

BASSIANUS

İnanın kraliçe, sizin o Kimmeryalı* sevgiliniz,

Lekeli, iğrenç ve tiksindirici bedeni ile

Namusunuzu karartmakta.

Neden o güzel, kar beyazı atınızdan inip

Terk ettiniz maiyetinizi

Ve böylesine loş, ücra bir köşeye attınız kendinizi?

Eğer utanç verici arzular sürüklemeyse buraya sizi,

Ne işiniz var burada vahşi bir Mağribi ile?

* *Odyseia*'da (XI, 14) tünüyle karanlıkta yaşadıkları söylenen ırk. "Cimmerian" kelimesi kasvetli, iç karartıcı anlamına da gelir. (ç.n.)

LAVINIA

Ve bilmeden bastığımız için bu kaçamağınızı,
Terbiyesizlikle suçlamaya kalkışıyorsunuz soylu eşimi.
(*Bassianus'a.*)

Lütfen hemen gidelim buradan,
O da tadını çıkarsın kuzguni sevgilisiyle;
Onlar için çok uygun bir yer bu kuytu köşe.

BASSIANUS

Duyurulacaktır bu durum kardeşim krala.

LAVINIA

Evet, bu gibi kaçamaklar uzun zamandır biliniyordu zaten
Böylesine gülünç duruma düşürülmemeli iyi yürekli kral.

TAMORA

Bütün bunlara nasıl dayanıyorum bilmem.
(*Chiron ile Demetrius girerler.*)

DEMETRIUS

Neler oluyor majesteleri, sevgili annemiz?
Neden bu kadar korkmuş ve solgunsunuz?

TAMORA

Korkmuş olmam sebepsiz mi sanırsınız?
Bu ikisi aldatıp getirdi beni bu ıssız yere,
Gördüğünüz gibi terk edilmiş kuytu bir köşe;
Yaz olmasına karşın ağaçlar bile,
Yüzüstü bırakılmış ve çorak sanki,
Her yanı yosun ve lanetli sarmaşık sarmış.
Güneş asla girmez, hiçbir şey üremez burada,
Geceleri öten baykuş, uğursuz kuzgundan başka;
Bu korkutucu kuytuyu gösterdiklerinde bana,
Dediler ki gecenin ölümcül karanlığında
Binlerce ifrit, binlerce yılan ısıltı,
On binlerce şişip sönen kara kurbağa,
Bir o kadar da kirpinin korkutucu sesi
Ve cılgılığı ile dolarmış buraları.
Bu sesleri işitenler ya aklını kaçıtır

Ya da birdenbire ölüp gidermiş.
Bu korkunç şeyleri anlattıktan sonra,
Bağlayıp beni şu uğursuz porsuk ağacına
Ölüme terk edeceklerini söylediler.
Zina yaptığımı söyleyip bana hakaret ettiler,
Şehvet düşkününü Got fahişesi deyip
Bugüne kadar duymadığım kötü sözler söylediler.
Talihim varmış ki siz geldiniz,
Bana yaptıklarının öcünü almalısınız.
Annenizin hayatını sevdiğinize göre,
Alın benim intikamımı, yoksa oğullarım demem size.

DEMETRIUS

İşte oğlun olduğumun kanıtı.
(*Bassianus'u bıçaklar.*)

CHIRON

Bu da benden, gücümü göstermek için tam kalbinden.
(*O da Bassianus'u bıçaklar, Bassianus ölür. Tamora, Lavinia'yı tehdit eder.*)

LAVINIA

Seni Semiramis, hayır, seni vahşi Tamora,
Az kalır senin adından başkası bu canavarlığa!

TAMORA

Verin o hançeri bana. Görsün oğullarım,
Nasıl alınırmış annenize yapılan haksızlığın intikamı.

DEMETRIUS

Acele etmeyin madam; daha büyük bir ceza gelecek
onun başına.

Önce buğdayı dövmeli, sonra samanını yakmalı.
Evlilik yemini ve bağlılığı ile,
Namusuyla övünen bu utanmaz kadın,
Sahte bir umutla sizin gücünüze kafa tutuyor.
Bunu mezarına kadar sürdüreceğini mi sanıyor?

CHIRON

Eğer sürdürebilirse ben de hadım olmaya razıyım.

Kocasını gizli bir çukura atalım
Ve cesedini şehvetimize yastık yapalım.

TAMORA

Arzuladığınız balını tattıktan sonra,
Bizi sokmaması için sağ bırakmayın bu eşekarısını.

CHIRON

Sizi temin ederim madam, gereğini yaparız.
Gel bakalım kadın,
Şu özenle koruduğun namusunun bir tadına bakalım.

LAVINIA

Ah Tamora, sen de kadınsın ama...

TAMORA

Dinlemek istemiyorum; götürün onu buradan!

LAVINIA

Aziz lordlar, ricada bulunun annenize,
İzin versin bir kelime söylememe.

DEMETRIUS

(*Tamora'ya.*)

Dinleyin onu sevgili madam,
Sizin zaferiniz olsun onun gözyaşları,
Ama yüreğiniz yağmura aldırmayan çakmaktaşı gibi
olmalı.

LAVINIA

Ne zamandan beri analarına ders veriyor kaplan yavruları?
Ona gazabı öğretmeye kalkma, o öğretti sana bunları;
Ondan emdiğin süt mermere dönmüş yüreğinde;
Daha meme emerken bir canavardın sen.
Yine de her anne kendine benzeyeni doğurmaz elbet;
(*Chiron'a.*)

Bir kadına merhamet göstermesi için belki sen yalvarırsın.

CHIRON

Ne, yoksa benim bir piç olduğumu mu sanıyorsun?

LAVINIA

Öyle ya, kuzgunun tarlakuşu yavruladığı görülmemiştir;

Ama işittim ki –ah keşke, o burada olsaydı şimdi!–
Merhamet duyan aslan razı olurmuş soylu tınaklarının
sökülmesine.

Derler ki, kuzgun üvey yavrulara bakmak için
Kendi yavrularını aç bırakırmış bazen.
Ah siz de öyle olun bana, kalbiniz hayır dese de
Taşkalpli olmayın, merhamet edin bana.

TAMORA

Merhamet nedir bilmem ben, götürün onu!

LAVINIA

En azından babamın adına izin verin hatırlatayım:
Unutmayın, babam hayatınızı bağışladı,
Oysa öldürebilirdi hepinizi.
İnat etmeyin, açın o sağır kulaklarınızı.

TAMORA

Bana hiç hakaret etmemiş olsaydın bile,
Sırf baban yüzünden büsbütün merhametsizim.
Unutmayın oğullarım, boşunaydı gözyaşlarım
Ağabeyinizi kurban edilmekten kurtarmak için.
Kılı kıpırdamadı acımasız Andronicus'un.
Bu yüzden götürün onu, nasıl kullanırsanız kullanın;
Ne kadar kötü davranırsanız, sizi o kadar severim.

LAVINIA

(*Tamora'nın dizlerine sarılarak.*)

Ah Tamora, yine de soylu bir kraliçe gibi davranabilir
Ve burada beni kendi ellerinle öldürebilirsin;
Deminden beri yalvarmam hayatta kalmak için değildi;
Bassianus öldürülünce zavallı ben de öldüm zaten.

TAMORA

Hâlâ mı yalvarıyorsun çılgın kadın? Bırak beni.

LAVINIA

Yalvarıyorum beni hemen öldür diye
Ve kadın olduğum için söyleyemediğim bir şey için daha.
Ne olur kurtar beni onların ölümden beter şehvetinden;

Kimsenin bedenimi göremeyeceği kör bir kuyuya at beni,
Merhametli bir katil ol ve öldür şimdi beni.

TAMORA

Yani sevgili oğullarımı ödülllerinden mi edeceğim?
Hayır, senin bedenle doyuracaklar şehvetlerini.

DEMETRIUS

Hadi ama çok uzattın artık.

LAVINIA

Nerede kaldı insanlığın, nerede kadınlığın?
Ah seni canavar, kadınlığın lekesi, ırz düşmanı!
Lanet olsun...

CHIRON

Ağzını kapatmasını bilirim ben.

(Demetrius'a.)

Şunun kocasını getir.

Aaron'un bize gösterdiği çukura atalım onu.

*(Demetrius, Bassianus'un cesedini çukura atar ve
çukurun ağzını dallarla ve çalı çırpıyla örter;
sonra Chiron ve Demetrius Lavinia ile çıkarlar.)*

TAMORA

Güle güle oğullarım, susturmayı unutmayın işiniz bitince.
Andronicus ailesinin hepsinin sonunu görmedikçe,
İntikam ateşi hiç sönmeyecek yüreğimde.
Benim şehvetli oğullarım o sürtüğün çiçeğini soldururken
Ben de gidip bulayım sevgili Mağribimi.

*(Çıkar. Aaron, Titus'un iki oğlu Quintus ve Martius
ile girer.)*

AARON

Gelin lordlarım, acele edin biraz,
İçinde bir panterin uyuyakaldığı
Karanlık bir çukura getirdim sizi.

QUINTUS

Ne anlama geliyor bilmiyorum ama gözlerim karardı.

MARTIUS

Benim de. Utanmasam, avı bırakıp bir uyku çekerdim.
(Çukura düşer.)

QUINTUS

Düştün mü? Üstü akıllıca örtülmüş, gizlenmiş bir çukur,
Ağız taze yabanıl dallarla örtülmüş,
Yapraklarında yeni olduğu anlaşılan kan damlaları var;
Gündoğumunda çiçeklerin üstündeki çiy damlaları gibi
Bana göre tehlikeli bir çukur bu.
Ses ver kardeşim, düşerken incittin mi bir yerini?

MARTIUS

Aman kardeşim, gördüğüm herkesin yüreğini kedere boğar,
Hiç istemezdim bunu görmeyi.

AARON

(*Kendi kendine.*)

Onları burada bulması için hemen gidip kralı getirmeliyim
şimdi,

Kendi gözleriyle görsün,
Uzun sürmez kardeşini kimin öldürdüğünü tahmin etmesi.

(*Çıkar.*)

MARTIUS

Neden benimle ilgilenmiyorsun,
Beni bu uğursuz ve kanlı çukurdan çıkarmak için
Niçin yardım etmiyorsun?

QUINTUS

Sersemlemiş gibiyim garip bir korkuyla,
Soğuk bir ter boşandı titreyen mafsallarımın.
Yüreğim gözümün görebildiğinden fazla kuşkuyla doldu.

MARTIUS

Anlamak için yüreğinin hissettiklerinin doğruluğunu,
Aaron ile birlikte aşağıya bakın
Ve görün kan ve ölüm dolu korkunç manzarayı.

QUINTUS

Aaron birden kayboldu ortadan ve benim sevecen yüreğim
Hayal bile edemediğim bir korku yüzünden görmemi
engelliyor.

Söylesene kim var orada?

Çocukluğumdan bu yana bilinmeyenden korkmamıştım
asla.

MARTIUS

Lord Bassianus, kanıyla kirletilmiş yatıyor burada,
Kurban edilmiş bir kuzu gibi, yüzükoyun atılmış
Bu iğrenç, karanlık, kan içici çukura.

QUINTUS

Nasıl anladın o olduğunu çukur karanlıksa?

MARTIUS

Kanlı parmağındaki yüzüğün değerli taşı,
Aydınlatmaya yetiyor bu karanlığı,
Tıpkı lahitte yanan bir kandil gibi,
Aydınlatıyor ölünün soluk yanaklarını
Ve gösteriyor bu berbat çukurun hoyrat içini;
Gecenin birinde bir bakirenin kanıyla yıkanan Pyramus'u*
Aydınlatan ay ışığı, soluk kalırdı bu yüzüğün ışığı yanında.
Aman kardeşim, titrese de ellerin,
Yüreğini korku salmış da olsa yardım et bana.
Cehennem ırmağının sisli ağzı kadar tiksindirici,
Bu yok edici, vahşi tuzaktan kurtulmalıyım.

QUINTUS

Bana elini uzat ki, yukarı çekeyim seni,
Eğer buna gücüm yetmezse,
Bassianus'a mezar olan bu derin çukurun yutan rahmi
İçine çekebilir beni de.
Sanırım gücüm yetmeyecek seni yukarı çekmeye.

MARTIUS

Senin yardımın olmazsa,
Benim de gücüm yetmez yukarı çıkmaya.

QUINTUS

Bu kez kaçırmayacağım, ver elini bir daha;

* Ovidius'un *Metamorphoses* yapıtında iki düşman ailenin çocukları Pyramus ile Thisbe birbirlerini delicesine severler. Sonradan Romeo ile Juliet'i de etkilemiş olan bu öykünün sonunda iki sevgili birleşmeden ölürlər. Pyramus Thisbe'yi öldü sanarak kendini öldürür, Thisbe bir gece ay ışığında sevgilisini kanlar içinde yatarken görür ve o da kendini öldürür. (ç.n.)

Ya sen yukarı çıkarsın, ya da inirim ben aşağıya,
Sen bana gelemeyen, hoop ben sana geliyorum.
(Çukura yuvarlanır.)

(İmparator ve Mağribi Aaron girerler.)

SATURNINUS

Gel benimle! Şu çukuru bir görelim hele,
Ve bakalım bir de şimdi kimin atladığını içine.
Hey, kimsin sen,
Az önce düşen toprağın şu garip yarığına?

MARTIUS

Yaşlı Andronicus'un talihsiz oğluyum,
Sanki kardeşiniz Bassianus'un cesedini bulmam için
Uğursuz bir zamanda buraya getirildim.

SATURNINUS

Kardeşim öldü mü? Şaka yapıyorsun herhalde.
O ve eşi birlikte av kulübesindeydiler,
Bu keyifli süre avının az kuzeyinde.
Bir saat bile olmadı, onları orada bırakalı.

MARTIUS

Onları canlı olarak nerede bıraktığınızı bilemem ama
Ne yazık ki, onun cesedini bulduk biz burada.
(Tamora, Lucius, Titus ve maiyetiyle girer.)

TAMORA

Lordum kral hazretleri burada mı?

SATURNINUS

Buradayım Tamora, ama öldürücü bir acı içindeyim.

TAMORA

Kardeşiniz Bassianus nerede?

SATURNINUS

Şimdi derinden deştin yaramı.
Zavallı Bassianus öldürülmüş, yatıyor şu çukurda.

TAMORA

Demek ki geç kalmışım bu talihsiz mektubu ulaştırmakta,
Bu vakitsiz trajedideki suikastı açıklıyor bu yazı

Ve insanda şaşkınlık yaratıyor hoş gülücükler altında
Ne menem öldürücü hainlikler yattığını.

(*Saturninus'a mektubu verir.*)

SATURNINUS

(*Mektubu okur.*)

“Eğer rastlayamazsak biz ona kolayca,
Aziz avcı –bilin ki Bassianus’tan söz ederiz–
Bir mezar hazırlamalısınız artık ona;
Ne demek istediğimizi anlarsınız,
Avdaki ödülünüzü, porsuk ağacının gölgelediği,
Isırgan otlarının çevrelediği
Ve Bassianus’un cesedini gömmeye karar verdiğimiz
O çukurda bulabilirsiniz.
Bunu yapın ve sonsuza kadar dostluğumuzu kazanın.”
Ah Tamora, hiç böylesi işitilmiş midir?
İşte çukur bu, başında da porsuk ağacı.
Bakın efendiler, Bassianus’u öldüren avcılar
Burada bulabilirsiniz belki.

AARON

Yüce lordum, işte altınları da buldum.

SATURNINUS

(*Titus’a.*)

Şu senin iki eniğin, kana susamış itlerin,
Burada kardeşimin hayatını söndürmüşler.
Efendiler, şunları çukurdan çıkarıp hapsedin;
Biz akla gelmeyecek işkenceler tasarlayıncaya kadar
Hapiste kalmalarını sağlayın.

(*Hizmetliler, Quintus ile Martius’u ve Bassianus’un
cesedini çukurdan çıkarırlar.*)

TAMORA

Hepsi bu çukurda mıymış? Şaşılacak şey!
Hainlik ne kolay ortaya çıktı!

TITUS

(*Diz çökerek.*)

Ulu imparator, titreyen dizlerimin üstünde,

Acı içindeki gözyaşlarımla sizden bir lütuf diliyorum,
Oğullarım üzerine atılan bu suç
Kanıtlanırsa eğer, her şeye katlanmaya razıyım.

SATURNINUS

Kanıtlanırsa mı? Görmüyor musun her şey ortada.
Kim buldu bu mektubu? Tamora, sen mi buldun?

TAMORA

Andronicus bulmuş.

TITUS

Evet, ben buldum lordum; izin verin oğullarımın kefil
olayım;
Derin saygıyı hak eden atalarımın mezarı üzerine yemin
ederim ki,
Eğer suçluysalar sorularınızı yanıtlamaya hazır olacak
Ve suçlarını hayatlarıyla ödeyeceklerdir.

SATURNINUS

Onlara kefil olmanı kabul etmiyorum, gel peşimden.
Birileri katledilen kardeşimi taşıсын, diğerleri de getirsin
katilleri.

Tek kelime etmesinler, suçları ortada;
Tanrılar adına, ölümden daha feci bir son bulsak da,
O sonu uygulasak onlara.

TAMORA

Andronicus, krala yalvaracağım;
Oğulların için kaygılanma, zarar gelmeyecek onlara.

TITUS

(Ayağa kalkar.)

Gel Lucius, gel, sakın onlarla konuşmaya kalkma.
(Martius, Quintus muhafızlarla, hizmetliler ise
Bassianus'un cesedini taşıyarak hepsi birden
çıkarlar.)

4. Sahne

(İmparatoriçenin oğulları Chiron ve Demetrius, zorla kaçırdıkları elleri ve dili kesilmiş Lavinia ile girerler.)

DEMETRIUS

Hadi görelim, şimdi git de konuşabilirsen anlat her şeyi;
Anlat kim dilini kesti, kim ırzına geçti.

CHIRON

Aklından geçeni yazar, anlatırsın derdini,
Eğer elsiz kollarınla yazabilirsen tabii.

DEMETRIUS

Bak, işaretler ve hareketlerle bir şeyler anlatmaya çalışıyor.

CHIRON

Hadi kızım evine git ve parfümlü sularla yıka ellerini.

DEMETRIUS

Ne konuşacak dili var ne de yıkayacak elleri,
Bırakalım onu burada, sessizce dolaşsın ormanda.

CHIRON

Benim başıma gelseydi gidip asardım kendimi.

DEMETRIUS

Eğer ilmiği atacak ellerin olsaydı.

(Chiron ve Demetrius çıkarlar.)

(Borular çalar. Avdan dönen Marcus girer.)

MARCUS

Kim o? Yeğenim mi yoksa? Nereye kaçıyor böyle hızla?
Kuzin dur biraz, kocan nerede?

Düşteysem, uyanmak için sahip olduğum her şeyi verirdim!

Uyanıksam, başıma bir göktaşı düşüp çarpsın beni,

Sonsuza kadar uyanmayayım!

Konuş soylu yeğenim, hangi lanetli eller

Böyle kesti kopardı ve soydu seni?

Senin sevginden daha büyük bir şey olmadığına inanan

kralların

Yatmak için yarıştığı o elsiz kalan incecik kolların,
O itinayla yaratılmış süslerin...
Neden konuşmuyorsun benimle?
Yazık, rüzgârın karıştırdığı bir kaynak suyu gibi,
Sıcak kanından kızıl bir ırmak akıyor
Bal gibi tatlı nefesini alıp verdikçe gül dudaklarından.
Ama şurası kesin, Tereus'un biri soldurdu çiçeğini,
Onu ele vermeyesin diye kesti senin dilini.
Ah, evet, şimdi de kan kaybına aldırmadan
Utançla çeviriyorsun yüzünü öteye;
Üç kaynaktan kanayan bir oluk gibisin,
Ama bir buluta rastlayan Titan'ın yüzü gibi
Al basmış yanaklarına.
Konuşabilir miyim senin adına?
Bu böyledir diyebilir miyim?
Ah keşke gönlünden neyin geçtiğini bilebilseydim
Ve o hayvanı ele geçirebilseydim,
Yatıştırmak için aklımı ona saldırabilseydim!
Gizlenen acı, bacası tıkalı fırına benzer,
İçinde bulunan yüreği yakıp kül eder.
Güzel Philomel, o da kaybettiğinde dilini
Öyküsünü kanaviçesine dökmeyi bilmişti;
Ama sen güzel yeğenim, bu şansın da yok senin.
Sen Tereus'tan da hainine çatmışsın,
Philomel'den daha güzel nakış işleyebilecek
O güzel, narin parmaklarını da kesmiş senin.
Ah, kimse o canavar görebilseydi
Kavak yaprakları gibi udun üzerinde titreşirken bu güzel
elleri,
Öpmeye bile kıyamazdı, hatta hayatta elini bile
süremezdi.
Ya da işitseydi o tatlı dilinden cennet türkülerini
Atardı elinden o bıçağı
Ve uykuya daldı

Cerberus'un Trakyalı şairin* ayakları dibinde

uyuyakaldığı gibi

Gel benimle gidelim ve babanın gözlerini kör edelim,

Böyle bir manzara kör eder her babanın gözünü.

Bir saatlik fırtına yok eder hoş kokusunu çimenlerin;

Ya bir babanın aylar süren gözyaşlarını ne yok edebilir?

Kaçma benden, bizler de yas tutacağız seninle birlikte,

Ah, keşke tutacağımız yas acını azaltabilse!

(Çıkarlar.)

* Cerberus, Hades'in kapısındaki üç başlı bekçi köpeği. Trakyalı şair de lirin nağmeleriyle Cerberus'un uykuya dalmasını sağlayan Orpheus'tur. (ç.n.)

III. Perde

1. Sahne

(Yargıçlar, tribünler senatörler girerler. Titus'un iki oğlu elleri bağlı olarak idam yerine götürülmekte, Titus oğulları için merhamet dilemektedir.)

TITUS

Yüce büyüklerim, soylu tribünler, durun dinleyin beni,
Şu geçkin yaşıma acıyın; sizler yataklarınızda rahat
uyuyun diye
Bütün gençliğim tehlikelerle dolu savaş alanlarında
tükeni, gitti.
Roma'nın yüce amaçları uğruna döktüğüm kanım
hakkına,
Nöbet tuttuğum buz gibi soğuk geceler ve şimdi
gördüğünüz,
Kırışmış yanaklarıma akan acı gözyaşlarım adına
Merhamet gösterin suçlanan oğullarıma,
Onların ruhları hiç kirlenmemiştir sanıldığının aksine.
Ölen yirmi iki oğlum için gözyaşı dökmedim ben,
Çünkü savaşta öldüler onurlarıyla;
(Titus, tribünlerin ayaklarına kapanır, yargıçlar ve diğerleri tutuklularla geçip giderler.)
Bunlar içinse, tribünler,

Yüreğimin derin kederini, ruhumun acı gözyaşlarını
Yazmaktayım toz zerrelere.

Gözyaşlarım doyursun toprağın açlığını,
Oğullarımın değerli kanı utançla kızartacaktır toprağı.
Ey kara toprak, yağmurdan daha dost olacağım sana,
(*Yargıçlar ve diğerleri tutuklularla çıkarlar.*)

Bu kadim su kaplarından akan gözyaşlarım
Nisanın tüm sağanaklarından daha fazla ıslatacak toprağı.
Yazın kurağında bile yağacağım üstüne,
Kışın sıcak gözyaşlarımla eriteceğim karı
Ve yeryüzüne getireceğim sonsuza dek baharı,
Bir şartla, sen de içmekten vazgeç değerli oğullarımın
kanını.

(*Lucius kılıcını çekmiş olarak girer.*)

Ey sayın tribünler! Ey soylu ihtiyarlar!
Çözün oğullarımı, değiştirin idam kararını,
Şunu da bilin, şimdiye dek asla akmadı gözyaşlarım,
Şimdi ise gözyaşlarım beni savunur oldular.

LUCIUS

Soylu babam, ağlaman, inlemen boşuna;
Tribünler seni işitemez, kimseler yok ortada,
Taşla toprakla paylaşıyorsun acını.

TITUS

Ah Lucius, bırak kardeşlerin için yalvarayım:
Yüce tribünler, bir kez daha yalvarıyorum size...

LUCIUS

Saygıdeğer lordum, tribünler sizi işitemez, kimse yok
burada.

TITUS

Olmasa da olur oğul, işitseler de beni
Zaten dinlemeyeceklerdi,
Dinleseler de merhamet etmeyeceklerdi,
Ama onlar aldırmasa da
Ben sürdürmeliyim yalvarmayı boşuna da olsa.

Bu yüzden taş, toprağa döküyorum kederimi,
Her ne kadar beni yanıtlayamasalar da
Onlar tribünlerden daha iyi,
Hiç olmazsa, kesmiyorlar hikâyemi.
Ağladığım zaman, ayaklarımın altında
Kabul ediyorlar gözyaşlarımı,
Benimle birlikte ağlıyorlar sanki,
Ciddi giysilerle kuşanmışlar ama
Bu gibi tribünler çıkmazdı Roma'da.
Taş bile yumuşar balmumu gibi,
Oysa bu tribünler taştan da katı;
Taşların sesi çıkmaz ve kimseyi aşağılamazlar,
Ama tribünlerin lanetli dilleri insanları ölüme yollar.
Ama sen neden böyle kılıcını çektin?

LUCIUS

Kardeşlerimi idamdan kurtarmak istemiştin.
Bu girişimimden dolayı yargıçlar
Beni hayat boyu sürgünle cezalandırdılar.

TITUS

(Ayağa kalkar.)

Şanslı delikanlı! Dostluk göstermişler sana.
Ah, akılsız Lucius, Roma artık kaplanların kol gezdiği
Bir orman oldu, farkına varmadın mı hâlâ?
Kaplanlar avlanır, Roma'nınsa
Beni ve benim olanı avlamaktan başka
İhtiyacı yok hiçbir ava.
Bu yırtıcılardan uzaklaşacağın için mutlu olmalısın!
Kardeşim Marcus'la gelen de kim?

(Marcus Lavinia ile girer.)

MARCUS

Titus, hazırla ihtiyar gözlerini ağlamaya,
Ya da parçala o soylu yüreğini.
Öldürücü bir acı getirmekteyim ak saçlarına.

TITUS

Öldürücü mü? Bırak göreyim onu öyleyse.

MARCUS

Bu senin kızındı.

TITUS

Elbette Marcus, o benim kızımdır.

LUCIUS

(*Diz çöker.*)

Aman aman! Bu manzara öldürüyor beni.

TITUS

Kuş yürekli oğlum, ayağa kalk ve bak ona.

(*Lucius ayağa kalkar.*)

Konuş Lavinia, hangi alçak eller,

Seni elsiz yolladı babanın karşısına?

Hangi budala denize su eklemeye kalktı,

Ya da ateşle yürüdü yanan Troya'ya?

Acılarım doruğundaydı zaten sen gelmeden önce

Ve şimdi Nil gibi taşı, sınırlarını aştı.

Bir kılıç verin bana, ellerimi keseyim ben de,

Bu eller Roma için savaşmıştı, boşunaymış meğer;

Hayat vermek için acılarımı emzirdiler,

Bu eller tanrılara boşuna dua ettiler

Ve bana hizmette bulundular boş yere.

Şimdi ellerimden beklediğim tek hizmet,

Birinin öbürünü kesmesidir bileğinden.

İyi ki ellerin yok Lavinia,

Boşunadır hizmet verecek elin kalması Roma'ya.

LUCIUS

Konuş sevgili kardeşim, kim seni sakat bıraktı böyle?

MARCUS

Düşüncelerinin tüm güzellikleri ve tatlı nağmeleriyle,

Kafesinde şakıyarak kulakları büyüleyen o güzelim kuşu

Kafesinden koparıp almışlar, kesmişler dilini de.

LUCIUS

O zaman onun yerine sen söyle,

Kim yapabilir böyle bir canavarlığı?

MARCUS

Ah, bu durumda buldum onu,
Dolanıp duruyordu ormanda,
Onulmaz yara almış bir ceylan gibi
Gizlenmeye çalışıyordu.

TITUS

O benim bir tanecik ceylanımdı;
Onu bu hale getiren
Öldürmekten beter etti beni, canımı çok acıttı;
Şimdi çıldırmış bir deryanın ortasında,
Yapayalnız bir kayanın üstünde,
Giderek büyüyen acımasız dalgaların
Beni indirmesini bekliyorum tuzlu midesine.
Bu yüzden gitti zavallı oğullarım ölüme,
İşte öteki oğlum da karşımda, sürgün edilmiş
Ve işte kardeşim acılarıma gözyaşı dökmekte;
Ama hepsinden çok yüreğimi parçalayan
Ruhumdan çok sevdiğim sevgili Lavinia.
Bu durumda resmini görseydim bile,
Mutlaka aklımı kaçıırdım.
Oysa kanlı canlı karşımdasın, ben ne yapacağım şimdi?
Ellerin yok gözyaşlarını silecek,
Dilin yok seni kurban edenin adını söyleyecek.
Kocan öldürüldü, ölümünden kardeşlerini suçladılar;
Bu yüzden ölecekler.
Bak Marcus, oğlum Lucius bakın ona.
Kardeşlerinin adını söylediğimde yanakları ıslandı,
Solan bir zambağın üzerindeki sabah çişi gibi.

MARCUS

Kocasını öldürdükleri için ağlıyordur belki,
Ya da suçsuzluklarını bildiği kardeşlerine.

TITUS

(*Lavinia'ya.*)

Sevinmelisin, eğer onlar öldürdülerse kocanı,

Çünkü yasalar alıyor onun intikamını.
Hayır, hayır, onlar asla yapamaz böyle bir alçaklığı,
Bakın lafı bile ne kadar üzdü kızcağızı.
Sevgili kızım Lavinia, izin ver öpeyim seni dudağından
Ya da bir işaret ver nasıl sakinleştirebilirim seni.
İyi yürekli amcan, ağabeyin Lucius,
Sen ve ben otursak bir pınarın başına,
Başlarımız öne eğik baksak
Nasıl lekелendi yanaklarımız gözyaşlarımızla,
Tıpkı seller götüren çayırda
Kurumayı bekleyen çamurlar gibi.
Pınarın berrak suyu acı gözyaşlarımızla bulanmaz mı?
Seninkiler gibi biz de mi kessek ellerimizi?
Yoksa bizler de dillerimizi ısırp kopararak
Kalan lanetli günlerimizi sözsüz oyunlardaki* gibi mi
geçirsek?
Ne yapabiliriz? Dillerimizi, ileride bizi şaşırtabilecek
Felâketleri önlemek için bir şeyler planlamakta
kullanmalıyız.

LUCIUS

Aziz babacığım, ne olur bırak bu yakınmalarını,
Nasıl da iç çekerek ağlıyor kız kardeşim gördükçe acını.

MARCUS

Sabırlı ol sevgili yeğenim, sen de Titus sil gözyaşlarını.

TITUS

Ah, Marcus, Marcus! Kardeşim, biliyorum
Gözümün tek damlasına bile yetmez mendilin,
Zavallı kardeşim, sırlısıklam etmişsin zaten onu kendin.

LUCIUS

Ah, sevgili Laviniam, yanaklarını kurulayacağım.

TITUS

Bak, Marcus bak. Yaptığı işaretleri anlar gibiyim.

* Elizabeth döneminde, bir oyunun temsili öncesinde öyküyü özetleyen bir sözsüz oyun konulurdu. (ç.n.)

Konuşacak dili olsaydı, benim sana söylediğimi
O da ağabeyine söyleyecekti,
Onun mendili de içten gözyaşları ile sıırsıklam,
Kurulayamaz Lavinia'nın yanaklarını.
Ah, nedir bu acıdan kaynaklanan sempati,
Araf ne kadar uzaksa mutluluktan
O da o kadar uzak yardımdan.
(Mağribi yalnız girer.)

AARON

Titus Andronicus, efendim imparator,
Bir haber yolladı sana, seviyorsan eğer oğullarını,
Marcus, Lucius ya da sen yaşlı Titus,
İçinizden biri elini kesip krala gönderirse,
Buna karşılık, o da oğullarını canlı yollayacak,
Bu da işlenen suçun bir diyeti olacak.

TITUS

Ah, adaletli imparator, soylu Aaron!
Duyulmuş mudur kuzgunun
Gündoğumuyla güzel haber getiren tarla kuşu gibi
şakıdığı?
İmparatora büyük bir sevinçle göndereceğim elimi,
İyi yürekli Aaron, yardım et keselim hemen.

LUCIUS

Dur baba, hiç doğru değil
Bunca düşmanı yenmiş o soylu elinin kesilmesi,
Gönderilecek olan sizin eliniz olmamalı.
Benim elim bunun için yeterli,
Gencim, kanım sizden daha çabuk toparlar,
Bunun için benim elim kurtarmalı kardeşlerimin canını.

MARCUS

Hangi biriniz kahramanca savunmadı ki Roma'yı,
Hanginiz kanlı savaş baltasını savurmadı ki,
Yerle bir etmedi ki düşman kalelerini?
Evet, ikinizin elleri de çok değerli.

Hep boş durdu benim ellerim oysa.

Yeğenlerimi kurtarmak için diyet olarak verirsem birini,
Değerli bir iş yapmış olurum hiç olmazsa.

AARON

E hadi, artık karar verin kimin eli olacağına,

Korkarım gecikirsek idam edilirler bağışlanma olmadan.

MARCUS

Benim elim yollanacak.

LUCIUS

Tanrılar adına, olmaz!

TITUS

Efendiler gerek yok daha fazla tartışmaya,

Benim gibi kurumuş otlar layıktır toplanmaya,

Bu yüzden benimki yollanacak.

LUCIUS

Sevgili babacığım, eğer senin oğlunsam

İzin ver ben kurtarayım kardeşlerimi.

MARCUS

Babamız adına ve anamızın aşkına

Bırak da kardeş sevgimi göstereyim sana.

TITUS

Eğer siz aranızda anlaşırsanız,

Ben de vazgeçerim elimi kesmekten.

LUCIUS

Tamam, gidip bir balta bulayım.

MARCUS

Ama o baltayı ben kullanacağım.

(*Lucius ile Marcus çıkarlar.*)

TITUS

Buraya gel Aaron, kandıralım ikisini de;

Ver elini bana, tutayım ben de senin elini.

AARON

(*Kendi kendine.*)

Eğer buna kandırmaca denirse,

Ömrümce namusumla yaşar,
Kimseyi kandırmazdım ben de.
Ama bekle, seni başka türlü kandıracağım,
Anlayacaksın bunu yarım saat bile geçmeden.

(*Titus sol elini bileğinden keser.*)

(*Lucius ile Marcus girerler.*)

TITUS

Çekişmeyi bırakın, gereken yapıldı,
Dostumuz Aaron, majestelerine götürecekt elimi;
Ona de ki: Bu el onu binlerce düşmana karşı korudu,
Rica et gömsün onu.
Göründüğünden daha değerlidir, hak eder gömülmeyi.
Oğullarıma gelince,
Ucuza aldığım mücevherler saysam da onları,
Aynı zamanda pahalılar da,
Çünkü yeniden satın alıyorum benim olanı.

AARON

Gidiyorum Andronicus, alacaksın elinin karşılığını,
Bekle, sabret, az sonra gönderecekler oğullarını.

(*Kendi kendine.*)

Yani kellelerini demek istedim;
Ah bu hainliğin düşüncesi bile
Nasıl da haz veriyor benliğime!

(*Uzaklaşırken gülmektedir.*)

Ahmaklar iyilik yapar, beyazlar bağışlanmayı bekler,
Oysa yüzü gibi kara kalacak Aaron'un ruhu.

(*Çıkar.*)

TITUS

(*Diz çökerek.*)

İşte şimdi tek elimi kaldırıyorum göklere
Ve çöksün bu yıkılmış bedenim yerlere,
Bu keder yaşlarına acıyan bir güç varsa,
Ona sesleniyorum bütün inancım.

(*Diz çöken Lavinia'ya.*)

Ne, sen de mi diz çöküyorsun benimle?

Diz çok canım kızım, tanrılar dualarımızı mutlaka

duyacaktır,

Ya da iç çekmelerimiz gökkubbeyi karartacaktır

Ve bazen bulutların ıslak göğüsleriyle güneşi kucakladığı
gibi

Sis basıp ortalığa güneşi yaralayacaktır.

MARCUS

Ah kardeşim, artık yere bassın ayakların.

Bu kadar dipsiz derinlere dalma.

TITUS

Acılarım, dibi olmayan bir derinlikte değil mi?

Varsın duygularım da o kadar dipsiz olsun.

MARCUS

Yine de aklın yönetmeli kederini.

TITUS

Yapılan alçaklıklar akla sığabilseydi,

O zaman ben de sınırlardım kederimi.

Gökler ağlayınca, yeryüzünü su basmaz mı?

Fırtına kasırgaya döndüğünde denizler çıldırmaz

Ve kabaran dalgalarıyla gökyüzüne saldırmaz mı?

Bu kargaşanın akılla anlatılır bir yanı var mı?

Ben işte o denizim.

Dinle bak, iç çekmeleri nasıl dalgalandırıyor sularımı!

O ağlayan gökyüzü, ben de toprak;

Benim denizim artık onun iç çekişleriyle dalgalanacak;

Benim toprağım onun yaşlarıyla tufan içinde,

taşıp boğulacak;

Çünkü içim kaldıramaz onun acısını,

Bir sarhoş gibi kusmalıyım onları.

Şimdi bırakın beni, kaybedenler

Midelerini hep acı dilleriyle yatıştırmak isterler.

(İki kesik kafa ve bir elle haberci girer.)

HABERCİ

Yüce Andronicus, imparatora gönderdiğin mert elinin

Haince bir karşılığıdır bu.
İşte soylu oğullarının kesik başları
Ve aşağılanman için geri gönderilen elin.
Senin acıların onların eğlencesi oldu,
Cesaretinse onların alay konusu,
Benim de yüreğim yanıyor senin acılarını gördükçe,
Yitirdiğim babamı anıyorum yanına geldikçe.

MARCUS

Kızgın Etna buz tutsun Sicilya'da,
Yüreğim sonsuza dek yanan bir cehennem olsun!
Hiçbir yürek dayanamaz bu alçaklıklara.
Ağlayanla ağlamak biraz sakinleştirebilir,
Ama alaya uğrayan acı çifte ölüm demektir.

LUCIUS

Ah, bu manzara öyle derinden yaralıyor ki,
Ama bu iğrenç yaşam yine de sona ermiyor!
Eğer ölüm adını taşıma iznini verseydi hayata,
Hayatın hiçbir anlamı kalmazdı soluk almaktan başka!
(*Lavinia Titus'u öper.*)

MARCUS

Ah zavallı yavrum, senin bu öpücüğün nafile,
Uyuşmuş bir yılanın sunulan bir buz parçası sadece.

TITUS

Ne vakit gelecek bu karabasanın sonu?

MARCUS

Yeter artık bu iyi niyet, öl bari Andronicus,
Uyuşukluğu bırak: Bak oğullarının kesik başlarına,
Bak şu kesilmiş kahramanın eline, parçalanmış kızına;
Bu manzara karşısında kanı çekilip solmuş,
Sürgüne gönderilen oğluna
Ve bana, taş kesilmiş, soğuk, dili tutulmuş kardeşine bak!
Ah, vazgeçiyorum artık senin acılarını sınırlamaktan;
Yol ak saçlarını, dişlerinle kemir elsiz kalan kolunu,
Tanrının cezası gözlerimizle gördüğümüz

Bu uğursuz manzara artık son olsun.

Şimdi kükreme zamanı; neden suskunsun böyle?

TITUS

Ha, ha, ha!

MARCUS

Neden gülüyorsun? Gülünecek zaman mı bu?

TITUS

Neden mi? Dökeceğim gözyaşı kalmadı da ondan.

Ayrıca, düşmandır bu acılar,

Giderek gasbedip sulu gözlerimi,

Kör etti mi beni akan gözyaşlarım,

O zaman nasıl bulurum intikamımın mağarasını?

Bu iki baş sanki konuşuyor benimle

Ve beni uyarıyorlar: Onların öcü alınmadıkça,

Bu kötülükler tıklımadıkça yapanların boğazına

Rahat, huzur olmayacak bana da.

Hadi şimdi neler yapacağımızı görüşelim.

(O ve Lavinia ayağa kalkarlar.)

Siz, deliler toplanan bakalım çevreme;

Şimdi teker teker her birinize yemin ettireceğim

Böylece, her birimizin intikamı alınmış olacaktır.

(Marcus, Lucius ve Lavinia Titus'un çevresinde toplanırlar. Titus onlara yemin ettirir.)

Hepimiz yemin ettik.

Gel kardeşim eline al başın birini,

Ben de alayım ötekini;

Lavinia sen de bu işin içindesin,

Al, tut dişlerinle benim kesik elimi.

(Lucius'a.)

Sana gelince evlat, kaybol gözümün önünden,

Sen bir sürgünsün, kalmamalısın buralarda,

Tez Gotlara git ve bir ordu kur orada.

Sandığım gibi beni seviyorsan öpüşüp ayrılalım,

Artık hepimizin yapacak çok işi var.

(Lucius dışında herkes çıkar.)

LUCIUS

Elveda Andronicus, benim soylu babam,
Gelmiş geçmiş en acı çeken adamı Roma'nın!
Lucius dönünceye kadar elveda Roma!
Yaşamından değerli rehinlerini bırakıyor sana.
Elveda, benim soylu kardeşim Lavinia,
Keşke olabilseydin eski durumunda!
Ama şimdi ne Lucius ne de Lavinia yaşıyor,
Unutulmuşluk ve korkunç kederler içindeler.
Eğer Lucius sağ kalırsa,
Öcünü alacaktır sana yapılanların
Ve Tarquin'e olanlar gibi süründürecektir
Mağrur Saturnine ile kraliçesini.
Şimdi gitmeliyim Gotlara
Roma ve Saturnine'den intikamımı almak için
Bir ordu kurmalıyım.
(Çıkar.)

2. Sahne

(Bir yemek. Titus Andronicus, Marcus, Lavinia ve
Lucius'un oğlu.)

TITUS

İşte böyle, oturun ve yemeğinizi yiyin.
Yalnızca alacağımız intikamı düşünmeliyiz,
Bunun için de yeterli gücü edinmeliyiz.
Marcus, kollarını kavuşturup oturma öyle;
Yeğenin ve ben, biz zavallı yaratıklar, elsiz kaldık
Ve dayanılmaz acımızı kol kavuşturup gösteremeyiz.
Şu benim zavallı sağ elim göğsümü dövmeye yetiyor sadece,
Yüreğim bu kederden çıldırmış gibi çarparken,
Bedenimin boş zindanında
Ancak bu elimle bastırabiliyorum yüreğimi.
(Lavinia'ya.)

Sen keder timsali kızım, ancak işaretlerle konuşabiliyorsun,
Zavallı yüreğin göğsünden fırlayacak gibi çarparken,
Onu sakinleştirebilmek olanaksız senin için.
Yarala onu iç çekişlerinle, öldür onu inlemelerinle,
Ya da küçük bir bıçak al dişlerinin arasına,
Ve bir delik aç yüreğine giden yolda,
Zavallı gözlerinden akan yaşlar o deliğe dolsun,
Ve o kederli yüreğini denizlerin tuzlu yaşları ile boğsun.

MARCUS

Yapma kardeşim, yapma böyle!
O çok duyarlı yaşamına kıymasına yol açacak şeyler
söyleme.

TITUS

Ne olmuş! Üzüntün seni şimdiden bu kadar şaşkın mı
yaptı?
Söyle Marcus, var mıdır benim kadar kaçırarak aklını,
Hangi eliyle kıyabilir ki canına, söyle?
Ah, neden ellerinden söz ediyorsun yine?
Tıpkı Aeneas'ın Troya'nın yakılmasını
Bir daha anlatmasında duyduğu acı gibi.
Hayır, ellerden söz açmayalım bundan böyle,
Anımsamamak için ellerimizi kaybettığımızı.
Yazık, yazık, ne çılgınca konuşma bu benimki;
Marcus, elden söz ettiği için
Sanki elimizin olmadığını unutabilirmişiz gibi!
Bırakalım şimdi bunu; sevgili kızım, al, ye şunu.
İçki yok mu burada? Dinle Marcus, bak ne diyor,
Artık anlıyor gibiyim onun sakatlanmış işaretlerini.
Diyor ki, acısıyla mayalanan, yanağında kıvam bulan
Gözyaşlarından başka içki istemezmiş.
Sessiz yakınmacı, giderek anlayacağım ne dediğini,
Kutsal duaları ederken dilenen dervişler gibi,
Tam olarak öğreneceğim yaptığın işaretleri.
İster içini çek, ister elsiz kollarını havaya kaldır,

İster gözlerini kapa, ister başınla işaret et,
Diz çok ya da hafif bir işaret yap,
Bunlardan bir alfabe yapacağım kendime,
Sonunda ne dediğini anlayacağım deneye deneye.

GENÇ LUCIUS

Sevgili büyükbaba, bırak şimdi bu kederli lafları,
Eğlendirici bir şeyler anlatarak neşelendir halanı.

MARCUS

Gördünüz mü, büyükbabasının dinmeyen acısı
Duyarlı küçük oğlanı da ağlattı.

TITUS

Sakin ol delikanlı, gözyaşlarınla geldin dünyaya,
Gözyaşların ise çabucak eritebilir yaşamını.

(*Marcus bıçağıyla tabağına vurur.*)

Neye vuruyorsun o bıçağınla Marcus?

MARCUS

Öldürdüğüm şeye lordum: Bir sineğe.

TITUS

Yıkıl karşımdan katil! Kalbimi kırdın,
Zulüm manzaraları görmekten usandı gözlerim;
Masum bir canlıyı öldürmek yakışmaz Titus'un
kardeşine.

Çekil git, aynı masada oturamayız seninle.

MARCUS

Üzgünüm lordum! Ama öldürdüğüm bir sinekti sadece.

TITUS

İyi ama ya o sineğin bir babası, kardeşi varsa?
Şimdi nasıl uçacak incecik, yaldızlı kanatlarıyla
Ve acısını nasıl seslendirecek vızıldayarak havada!
Zavallı zararsız sinek,
O tatlı melodik vızıltısı ile neşelendirmeye gelmişti bizi!
Ve sen öldürdün o biçareyi.

MARCUS

Bağışlayın efendim, ama çirkin bir karasinekti,

İmparatoriçenin kara adamına benziyordu;
Bu yüzden öldürdüm onu.

TITUS

Vay, vay, vay!

O zaman çattığım için özür dilemeliyim senden,
Meğer çok hayırlı bir iş yapmışsın. Bıçağını ver bana,
Evime kasten beni zehirlemeye geldiğini varsayıp,
Ona vururken zafer coşkusunu tadacağım.
Bu senin için.

(Sineğe vurup ezer.)

Bu da Tamora'ya.

Ah kardeşim! Ama bu kadar da düşmedik daha!
O kömür karası Mağribi'ye benzeyen
Ve aramıza giren o karasineği öldürebiliriz.

MARCUS

Yazık, zavallı adam! Acısından aklı karıştı,
Gölgeleri gerçek sanmaya başladı.

TITUS

Hadi toplayın sofrayı. Sen benimle gel Lavinia,
Odana gidelim, orada sana eski zamanların
Kederli öykülerini okuyayım. Evlat, sen de gel bizimle,
Senin gözlerin iyi görür, benimkiler bulandığında
Sen devam edersin.

(Çıkarlar.)

IV. Perde

1. Sahne

(Lucius'un oğlu girer, onu Lavinia kovalar, oğlan koltuğunda kitaplarla kaçır, Titus ile Marcus girerler.)

GENÇ LUCIUS

Kurtar beni büyükbaba, imdat! Neden bilmem,
Halam Lavinia beni kovalıyor nereye gitsem.
Marcus amca, bak nasıl da koşuyor arkamdan.
Yazık ki sevgili hala, ne dediğini anlamıyorum.
(Kitaplarını düşürür.)

MARCUS

Yanıma gel Lucius, gerek yok halandan korkmana.

TITUS

Evlat o seni çok sever, hiç incitmez seni.

GENÇ LUCIUS

Evet biliyorum, babam Roma'dayken o çok severdi beni.

MARCUS

Bu hareketleri ile Lavinia ne söylemek istiyor acaba?

TITUS

Halandan korkma Lucius; bir şeyler anlatmak istiyor;
Bak Lucius ne kadar çok önemsiyor seni,

Onunla gitmeni istiyor galiba.
Ah evlat, Cornelia'nın kendi oğullarını eğittiğinden
Daha büyük sevgiyle halan öğretti sana Tully'nin*
söylevlerini.

MARCUS

Ne anlatmak istediğini tahmin edebiliyor musun?

GENÇ LUCIUS

Lordum, ne anlayabiliyorum ne de tahmin edebiliyorum,
Bir sara ya da sinir nöbeti olmasın bu;
Çünkü büyükbabamdan sık sık işitmiştim,
Böylesine derin bir acı delirtirmiş insanları.
Sonra bir yerde okumuştum,
Kederden aklını yitirmiş Troya'lı Hekabe.
Bu yüzden korktum biraz; ama efendim,
Soylu halamın beni en az annem kadar sevdiğini biliyorum,
Beni korkutmak istemez gazaba gelmedikçe,
Yine de kitaplarımı atıp kaçmak zorunda kaldım,
Saçmaydı herhalde; sevgili halam beni bağışla,
Ve madam, eğer amcam Marcus giderse,
Hizmetinizdeyim büyük bir istekle.

MARCUS

Gideceğim Lucius.

(*Lavinia, Lucius'un düşürdüğü kitapları
karıştırmaktadır.*)

TITUS

Ne arıyorsun Lavinia? Marcus bunun anlamı ne?
Aradığı bir kitap var galiba.
Hangisi kızım? –Şunları tek tek göster evlat.–
Ama sen bunlardan fazlasını okudun, fazlasını bilirsin,
İstersen gel, benim kitaplığımdan seç kitabını,
Tanrı, seni bu hale getiren melunun kim olduğunu
gösterene kadar
İstedini oku ve bertaraf etmeye çalış derin acını.
Neden böyle sırayla kaldırıyor kollarını?

* Marcus Tullius Cicero'nun *de Oratore* eseri. (ç.n.)

MARCUS

Sanırım, tecavüzcülerin birden fazla olduğunu belirtiyor
Evet birden fazlaymışlar,
Ya da intikam için tanrılara yakarıyor.

TITUS

Lucius, sayfalarını çevirmeye çalıştığı hangi kitap?

GENÇ LUCIUS

Büyükbaba, bu Ovidius'un *Metamorphoses*'i;
Annem vermişti onu bana.

MARCUS

Kaybettiği aşkını karşılamak için,
Belki de ötekilerin arasından bu kitabı seçmesi de bundan.

TITUS

Durun, acele etmeyelim, bakın nasıl da telaşla çeviriyor
sayfaları!

Yardım edin, ne arıyor acaba? Lavinia, okuyayım mı?
Bu Philomel'in trajik öyküsü,
Tereus'un hainliğini ve tecavüzünü anlatan kısım
Ve korkarım, tecavüz senin asıl kızgınlığın.

MARCUS

Bak kardeşim, bak; nasıl da inceliyor sayfaları.

TITUS

Lavinia, tatlı kızım, sen de mi böyle saldırıya uğradın?
Zorla mı kaçırılıp kirletildin Philomel gibi,
Acımasız, ıssız, kasvetli bir ormanın kuytularında?
Bakın, bakın, avlandığımız yer de böyle bir yerdi..
Ah, keşke hiç çıkmasaydık şu lanetli ava!
Şairin anlattığı gibi,
Cinayet ve tecavüz için doğal bir yerdi.

MARCUS

Doğa böyle yerleri neden yaratır acaba,
Tanrılar trajediden hoşlanıyor mu yoksa?

TITUS

Tatlı kızım, işaretlerle anlat bize,

Burada seni sevenler var sadece,
Hangi Romalı buna cesaret edebilir?
Yoksa bunu yapan Tarquin gibi,
Gizlice kampı terk edip Lucrece'e tecavüz eden,
Şu saman altından su yürüten Saturnine mi?

MARCUS

Gel otur tatlı yeğenim, kardeşim sen de otur yanıma.
Apollon, Pallas, Jüpiter ya da Mercury,
Bana ilham verin, çıkarayım bu ihaneti ortaya!
Lordum bana bakın, sen de bak Lavinia;
(*Bastonunu ağzıyla tutar ve ayaklarının yardımıyla
toprağa adımı yazar.*)

Bu yumuşak toprak dümdüz,
Eğer yapabilirsen benim yaptığımı yap sen de,
Ben adımı yazdım, elimi kullanmadan.
Lanet olsun, bizi bu duruma düşüren hainlere!
Tatlı yeğenim, sen de yaz benim gibi,
Tanrının isteğiyle intikamımız için yaz hainlerin adlarını.
Tanrılar yol gösterecek kalemine,
Açıkla acılarına sebep olan şu pislikleri,
Biz de öğrenecek böylece hainlerin adlarını ve gerçeği!
(*Lavinia bastonu alıp ağzıyla tutar ve kollarıyla
bastonu yönlendirerek yazar.*)

Aa, bakın lordum, okuyor musunuz ne yazdığınızı?

TITUS

"*Struprum*" –Chiron– Demetrius"

MARCUS

Ne, ne! Bu iğrenç, kanlı suçu işleyenler
Tamora'nın şehvet düşkünü oğulları mı?

TITUS

*Magni dominator poli,
Tam lentus audis scelera, tam lentus vides?"*

* Tecavüz. (Lat.)

** "Ey göklerin hâkimi, suçlulara karşı bu kadar sakın misin, onlara bu kadar mı umarsız bakıyorsun?" (Lat.)

MARCUS

Her ne kadar toprağa yazılanlar,
En sakın insanı bile isyana sevk etse de
Ve bebeklerin bile akıllarını başlarından alıp
Çılgılık atmalarına sebep olsa da,
Sakin olmalısınız aziz lordum.
Lordum, şimdi benimle diz çökün, sen de Lavinia,
Diz çök sen de sevgili oğlum, Roma'nın Hektor umudu.
(Diz çökerler.)
Ant için benimle, sen, tıpkı zavallı kocan için ant içtiğin
gibi,
Siz de, onuru elinden alınmış genç bir kızın babası olarak
ant için,
Lord Junius Brutus da ant içmişti Lucrece tecavüze
uğradığında,
Biz de inceden inceye planımızı yapalım,
Bu hain Gotlar'dan intikamımızı alalım,
Ya kanlarını akıtacağız ya da ölürüz bu uğurda.
(Ayağa kalkarlar.)

TITUS

Hiç kuşku yok artık, sen çözdün bu düğümü,
Ama eğer avlamaya kalkarsak bu ayı eniklerini
Anaları uyanıp kokumuzu alabilir.
O aslanla anlaşmış durumda,
Biliyor sırtüstü yatarak onu sakinleştirmesini,
Aslan uyuduğundaysa yapıyor istediğini.
Sen deneyimsiz bir avcısın Marcus, sen bu işe karışma.
Gidip bir pirinç levha alacağım şimdi,
Sivri uçlu bir çelikle kazıyacağım isimlerini,
Ve bir kenara koyacağım.
Öfkeli kuzey rüzgârı öyle bir eser ki,
Dağıtır bütün bu kumları Sibyl'in kehanet yaprakları* gibi,

* Kâhin Cumae'li Sibyl, bazı kehanetlerini yapraklara yazarmış, bunların bazıları da daha okunmadan rüzgârda uçup gidermiş. (ç.n.)

O zaman vereceğimiz dersin ne değeri kalır?
Evlat, sen bu işe ne dersin?

GENÇ LUCIUS

Ben derim ki lordum, eğer erkek olsaydım,
Roma'nın boyunduruğundaki bu aşağılık köleler
Güvende olamazlardı analarının yatak odasında bile.

MARCUS

Aferin sana oğlum! Baban da aynen böyle davranırdı
Değerini bilmeyen ülkesi adına.

GENÇ LUCIUS

Şunu da söyleyeyim amca, böyle yaparım yaşadığım sürece.

TITUS

Gel benimle, silah depoma gidelim.
Lucius, seni gerekli şekilde donatalım,
Sen de benim adıma
Göndermek istediğim armağanları götür
İmparatoriçenin oğullarına.
Hadi ama hadi, bunu yapacaksın, değil mi?

GENÇ LUCIUS

Evet büyükbaba, göğüslerine saplarım hançerimi de.

TITUS

Hayır evlat, öyle olmaz; bunun başka yolları var.
Lavinia, gel; Marcus, evim sana emanet.
Lucius ve ben iyi bir gösteri hazırlayacağız sarayda,
Ant içerim ki yapacağız ve kabul göreceğiz.

(*Titus, Lavinia ve genç Lucius çıkarlar.*)

MARCUS

Ey tanrılar, duyabiliyor musunuz iyi bir insanın iniltilerini,
Ona karşı yumuşayıp acımaz mısınız?
Marcus, izle acıdan delirmek üzere olan kardeşini,
Yüreğindeki acının derin yaraları
Daha çoktur kalkanına vurulan balta izlerinden,
Buna karşın, henüz istemiyor intikam almayı,
Ey tanrılar, siz alın Andronicus'un intikamını!
(*Çıkar.*)

2. Sahne

(Aaron, Chiron ve Demetrius bir yandan, genç Lucius, silahları taşıyan bir adam ile diğer yandan girerler. Silahların üzerinde yazılı bir kâğıt vardır.)

CHIRON

Demetrius bak, Lucius'un oğlu gelmiş,
Bize bir mesaj getirmiş.

AARON

Evet, kaçık dedesinden kaçık bir mesaj olmalı.

GENÇ LUCIUS

Lordlarım, elimden geldiğince saygıyla selamlıyorum
sizleri,

Size Andronicus'tan selam getiriyorum.

(Kendi kendine.)

Roma tanrılarının sizi yok etmesi için dua ediyorum.

DEMETRIUS

Hoş geldin genç Lucius, neymiş getirdiğin haber?

GENÇ LUCIUS

(Kendi kendine.)

İkinizin de foyası ortaya çıktı, işte getirdiğim haber bu,
Hain, ırz düşmanları.

Siz, Roma'nın umudu olan gençlerin,
Silah deposundan gönderdiği bu nadir kılıçları
Kabul ederseniz minnettar olacağını söyledi.

Ben de yaptım görevimi,
Gerektiğinde kuşanırsınız bu kılıçları
Ve şimdi izninizle bırakıyorum sizi.

(Kendi kendine.)

Siz kanlı, aşağılık köleleri.

(Hizmetkârı ile çıkar.)

DEMETRIUS

Neymiş bakalım? Üstü yazılı bir parşömen,
Okuyalım şunu:

*Integer vitae, scelerisque purus,
Non eget Mauri iaculis, nec arcu,**

CHIRON

Bunlar Horatius'un dizeleri, bu dizeleri çok iyi bilirim;
Gramer kitabında okumuştum yıllar önce.

AARON

Evet, kesinlikle, Horatius'un dizeleri, tam üstüne bastınız.
(*Kendi kendine.*)

Eşek olmak nasıl bir şey acaba!

Bu öyle basit bir kibarlık gösterisi değil!

Bence ihtiyar onların suçlu olduğunu keşfetti,

Silahlara sarılı parşömene onların hemen anlayamayacağı,
Yaralayıcı dizeler yazmış.

Eğer cin fikirli imparatoriçemiz burada olsaydı,

Alkışlardı Andronicus'un gizli niyetini;

Ama bırakalım onu bir süre kendi huzursuzluğunda...

Evet genç lordlarım, birer yabancı, hatta tutsakken

Roma'da bizi bu kadar yücelere çıkartan şanslı yıldızımız
değil miydi?

Doğrusu, saray kapısının önünde,

Giderken kardeşinin duruşmasına, tribüne sataşmak
hoşuma gitmişti.

DEMETRIUS

Benim de, böyle güçlü bir soylunun aşağıdan alıp

Bize bu armağanları göndermesi çok hoşuma gitti
doğrusu.

AARON

Bir nedeni olamaz mı bunun Lord Demetrius?

Siz onun kızını eğlenmeniz için kullanmadınız mı?

DEMETRIUS

Keşke böyle bir eğlenceye binlerce Romalı kadın katılsa da
Peş peşe şehvetimizi doyursa.

* Dürüst bir hayatı olan ve suç işlememiş erkeğin,
İhtiyacı yoktur bir Mağribi'nin mızrağına ve okuna.

CHIRON

Aşk dolu, hayırsever bir dilek!

AARON

Anneniz burada olsaydı o da âmin derdi bu dileğe.

CHIRON

Ve üstüne yirmi bin daha eklerdi.

DEMETRIUS

Hadi gidip tanrılara dua edelim

Doğum sancıları için sevgili annemizin.

AARON

(Kendi kendine.)

Şeytana tapalım, tanrılar bizi ona devretti.

(Boru sesleri.)

DEMETRIUS

İmparatorun selam boruları niçin çalıyor acaba?

CHIRON

İmparatorun oğlu olduğu için sevinçtendir.

DEMETRIUS

Susun, kim o gelen?

(Dadı, siyahi bir bebekle girer.)

DADI

İyi günler lordlar, lütfen söyler misiniz,

Mağribi Aaron'u gördünüz mü?

AARON

Eh, az ya da çok, ama asla hiç değil,

Ben Aaron'um, ne işin var benimle?

DADI

Ah, aziz Aaron, hepimizin başı dertte.

Ya şimdi yardım et ya da başın derde girecek sonsuza

kadar.

AARON

Kediler gibi ne miyavlıyorsun öyle!

Nedir kolundaki o havluya sarılı şey?

DADI

Tanrıların gözünden saklanması gereken bir şey,

İmparatoriçenin utancı, yüce Roma'nın rezaleti,
İmparatoriçe doğurdu, o doğurdu bunu.

AARON

Kimden?

DADI

İmparatoriçe doğurdu bu yavruyu.

AARON

Tanrılar ona huzur versin! Tanrılar ne göndermiş ona?

DADI

Bir şeytan!

AARON

İyi ya işte, demek şeytandan hamile kalmış;
Hoş bir bebek olmalı.

DADI

Hiç de değil, uğursuz, siyah ve keder verici.
İşte bebek, iğrenç, bir kurbağa gibi,
Ülkenin açık renklileri arasında bir kara leke,
İmparatoriçe bunu sana gönderdi,
Senin damgan, senin mührün üstünde,
Ve onu senin vaftiz etmeni istiyor hançerinle.

AARON

Kahrol orospu! Siyah aşağılık bir renk mi?
(Bebeğe.)

Tatlı bebek, sen çok güzel bir goncasın.

DEMETRIUS

Aşağılık herif, ne yaptın sen?

AARON

Senin düzeltmeyeceğin bir şey.

CHIRON

Sen mahvettin annemizi.

AARON

Sersem, sadece yattım annenle.

DEMETRIUS

Böylelikle cehennemin dölü, hepten yok ettin annemizin
umutlarını.

Yazık onun kapanan talihine, lanet olsun seni seçmesine!
Böyle bir ifritin dölü de lanetlidir!

CHIRON

Yaşamayacak!

AARON

Ölmeyecek!

DADI

Aaron, yaşamamalı; annesi de öldürülmesini istiyor.

AARON

Ne, ölmeli mi dadı? O zaman

Kendi canımdan, kendi kanımdan gelen bu bebeğin
idamını

Benden başka kimse yapamaz.

DEMETRIUS

Kılıcımın ucuna geçireceğim o kurbağayı

Dadı, ver şunu,

Deşivereyim kılıcımla karnını.

AARON

(Çocuğu dadının kucağından alır ve kılıcını çeker.)

Ama önce bu kılıç bağırsaklarınızı yerlere dökecektir.

Durun, aşağılık katiller, kendi kardeşinizi mi
öldüreceksiniz?

Bu yavrunun dünyaya geldiği sırada,

Gökte parıldayan yıldızlar adına

Yemin ederim ki,

Benim ilk oğluma ve vârisime el kaldıran

Ölecektir kılıcımın keskin ucuyla.

Size şu kadarını söyleyeyim çömezler,

Ne Enceladus, ne Typhonu'un* damızlık canavarları

Ne güçlü Alcides,** ne de savaş tanrısı

-
- * Enceladus, Olympos tanrılarına kafa tutan dev. Typhon Yunan mitolojisinde yeraltı dünyasının bekçisi, üç başlı bir köpek olan Kerberos'un babası, yanardağ tanrısı olarak da bilinir. (ç.n.)
 - ** Herkül. (ç.n.)

Kimseler alamaz babasının elinden bu kurbanı.
Siz kırmızı suratlı, taş yürekli oğlanlar,
Beyaz badanalı taş duvarlar,
Siz, boyalı meyhane tabelaları!
Bütün renklerden daha güzeldir kömür karası,
Çünkü başka renk barınamaz içinde.
Sürekli suyun içinde yıkandığı halde,
Kuğunun bacaklarındaki karayı beyaza
Döndüremez okyanusların tuzlu suları.
Gidin söyleyin imparatoriçeye
Benim olanı koruyacak yaştayım,
O bir mazeret uydursun bu işe.

DEMETRIUS

Sevdiğin soylu kadına böyle mi ihanet edeceksin?

AARON

Sevgilim sevgilimdir, bu ise benim,
İktidarımın ve gençliğimin yansımasıdır:
Bütün dünyaya değişmem ben onu;
Onu herkesten daha iyi koruyabilirim,
Roma'da bu yüzden başı yanabilir sizin gibilerin.

DEMETRIUS

Bunun yüzünden ömür boyu utanç duyacak annemiz.

CHIRON

Bu kaçamak yüzünden ondan nefret edecek Romalılar.

DADI

İmparator gazaba gelip onu ölüme gönderebilir.

CHIRON

Bu rezaleti düşündükçe yüzüm kızarıyor.

AARON

Hiç olmazsa, o zaman yüzün güzelleşiyor.
Vah vah, yüreğinin aynası o hain renk,
Sana nasıl da ihanet ediyor kızardıkça!
Kucağımdaki delikanlı başka bir yüz takındı şimdi de,
Bakın, şu siyah bebek nasıl da gülümsüyor babasına,

“Hey ihtiyar delikanlı, ben seninim,” diyor sanki.
Unutmayın, o sizin kardeşiniz lordlar,
Size can veren kanı o da taşıyor sizin gibi,
Sizin hapsedildiğiniz ayrı rahimden çıktı aydınlığa,
Benim mührüm de olsa yüzünde,
Evet, o sizin kardeşiniz kesinlikle.

DADI

Aaron imparatoriçeye ne diyeceğim?

DEMETRIUS

Evet, söyle bakalım Aaron, ne olacak şimdi?
Uyalım biz de senin tavsiyene.
Sen çocuğuna sahip çık, güvende olalım hepimiz de.

AARON

O zaman oturup bir konuşalım bunu,
Ama uzakta durun oğlumdan ve benden. Evet öyle.
Konuşabiliriz şimdi kendi güvenliğiniz içinde.

DEMETRIUS

(*Dadıya.*)

Kaç kadının haberi var bu çocuktan?

AARON

Gördünüz mü beyler! Böyle aramızda anlaştık mı,
Kuzu gibiyimdir ben. Ama kafa tutarsanız bir Mağribi'ye
Onun öfkesi, kıskırılan ayıdan, dağ aslanından
Ve coşan okyanus dalgalarından daha dehşet vericidir.
(*Dadıya.*)

Evet söyle bakalım, kimler gördü bu çocuğu?

DADI

Ebe Cornelia ve ben,
Bir de onu doğuran imparatoriçemiz.

AARON

Demek imparatoriçe, ebe kadın ve sen.
Üçüncü ortadan kalkarsa, ikisi sır saklayabilir.
Git imparatoriçeye, bu söyledigimi ona da söyle.
(*Dadıyı öldürür.*)

Vıyak vıyak! Şişe geçirilen domuz gibi vıyakladı.

DEMETRIUS

Bu da nesi Aaron? Bunu neden yaptın?

AARON

Ee lordum, bu akıllıca bir hesap sorunu.
Suçumuza ihanet etmek için yaşamalı mıydı?
Yaşamalı mıydı bu çalçene dedikoducu karı?
İşte anlatayım size şimdi kendi planımı:
Buraya yakın bir yerde Muliteus adında bir hemşerim var,
Dün gece onun karısı da doğurdu;
Çocuk da anası gibi sarışın ve beyaz sizin gibi,
Gidin gizlice anlaşıp, kadına altın verin,
İkisine de her şeyi anlatın,
Benim çocuğumla yer değiştireceğini,
Çocuklarının büyük bir talihe konacağını,
Böylece saraydaki fırtınayı dindireceğini
Ve imparatorun vârisi olacağını açıklayın;
İmparator kendinin sandığı oğlanı dizinde zıplatsın
dursun böylece.

Dinleyin lordlar,

(*Öldürdüğü dadıyı işaret ederek.*)

Ona ilacını ben verdim, cenazesini siz kaldırmalısınız;
Yakında boş arazi çok, siz de genç ve güçlü delikanlılarsınız.
Bu işi bitirince, hiç vakit geçirmeden bana gönderin
ebe kadını.

Ebe kadın ile dadı ortadan kaldırılınca

Saraydaki kadınlar istedikleri konuda çene çalsınlar.

CHIRON

Aaron, görüyorum ki sen sırların için havaya bile
güvenmiyorsun.

DEMETRIUS

Tamora'ya yaptığın bu hizmet karşılığında,

O da, biz de sadık kalacağız sana.

(*Chiron ve Demetrius, dadının cesedini taşıyarak
çıkarlar.*)

AARON

Şimdi, bir kırlangıç gibi süzülüp gitmeliyim Gotların
arasına,

Gizlice imparatoriçenin dostlarını bulup
Kollarımdaki şu hazineyi saklamalıyım.
Gel bakalım, kalın dudaklı köle,
Hep sen açtın bu işleri başıma.
Böğürtlenlerle, köklerle beslerim seni,
Lor peyniriyle, keçileri sağıp sütle beslerim,
Bir mağaraya yerleşip kıtalara komuta eden
Bir savaşçı olarak yetiştiririm seni.
(Çıkar.)

3. Sahne

(*Titus, Marcus, oğlu Publius, genç Lucius, soylular, Sempronius, Caius ok ve yaylarıyla girerler. Titus, ucunda yazılı kâğıtlar olan oklar taşımaktadır.*)

TITUS

Gel Marcus, gel; buradan gideceğiz dostlar.
Soylu genç, göreyim şu okunu;
Okunu iyice geriye çekip yayı germelisin ve düz tutmalısın.
*Terras Astraea reliquit;** Marcus, unutma,
Tanrıça gitti, kaçtı o. Dostlar, silahlarınızı alın siz de.
Yeğenlerim okyanusa gidin, atın ağlarınızı denize,
Belki yakalayabilirsiniz onu orada,
Çok az adalet kaldı bu topraklarda.
Hayır, Publius ve Sempronius sizin göreviniz:
Kazma kürekle kazın bu dünyanın en derin yerini
Ve erişin bu dünyanın yedi kat dibine.
Sonra varınca Pluto'nun ülkesine,
Yalvarırım, verin ona şu dilekçemi.

* Yeryüzünü terk etti Adalet Tanrıçası. (Lat.)

Vefasız Roma'da acılar içinde kıvranan
Yaşlı Andronicus'un gönderdiği bu dilekçeyle,
Adalet için yardımını istediğini söyleyin ona.
Ah, Roma! Of hadi, sizi de üzdüm,
Zamanında halkımın onayına hiç aldırmadım
Ve onun bana böylesine acı vermesini sağladım.
Hadi gidin artık ve yalvarırım dikkatli olun,
Anlaşılmaz durumda bırakmayın bir savaşıyı.
Aşağılık imparator gemiyle kaçtırmış olabilir
Adalet Tanrıçası'nı,
İşte o zaman, dostlar, adalete ıslık çalıp elimiz boş
dönebiliriz.

MARCUS

Ah Publius, ne acı değil mi,
Soylu amcanın bu kadar kendinden geçmesi?

PUBLIUS

Bu yüzden lordlarım, onu hiç bırakmamalıyız,
Gece ve gündüz onun yanından ayrılmamalıyız
Ve bu işin çaresini buluncaya kadar
Elimizden geldiğince, hassasiyetle ona destek olmalıyız.

MARCUS

Dostlarım, çare yok onun acılarını dindirmeye.
Ama tek çare!
Gotlarla birleşerek bir savaş başlatmalıyız,
Vefa bilmez Roma'dan ve hain Saturnine'den
İntikamımızı almalıyız.

TITUS

Publius, ne haber? Ne haber baylar?
Rastladınız mı Adalet Tanrıçası'na?

PUBLIUS

Hayır sayın lordum, ama cehennemden haber getirdim,
Eğer intikam almak isterseniz cehennemden, alacaksınız.
Adalet'e gelince, başı o kadar kalabalık ki,
Pluto'ya göre o ya Jüpiter'le birlikte

Ya da başka bir yerde,
Bu yüzden çaresiz biraz daha bekleyeceksiniz.

TITUS

Pluto haksızlık ediyor bana gecikme haberi yollamakla,
Dalacağım yerin dibindeki alevli ırmağa,
Onu ayak bileklerinden tutup çıkaracağım Acheron'dan.
Marcus, biz sadece çalı çırpıyız, koca çınarlar değiliz,
Kiklop'un boyutunda, iri kemikli olamayız.
Sırtımız, Marcus, çelikle kaplı da olsa,
Çekemeyeceği kadar ağır acılar yüklediler üstüne.
Ne yeryüzünde ne de altında adalet olmadığına göre,
Göklere yakarıp suçlulardan intikam almaları için
Adaleti aşağı göndermeye ikna edelim tanrıları.
Şimdi işimize bakalım. Sen iyi bir okçusundur Marcus.

(Ona ok ve yay verir.)

Jüpiter, bu senin için, bu da Apollon'a
Bu savaş tanrısı Mars'a, bu da bana;
Al evlat, bu Pallas'a, bu da Mercury'ye;
Bu da Saturn'a, Caius, ama Saturnine'ye değil.
Sen rüzgâra karşı ok atabilecek kadar iyisin.
Göreyim seni, evlat! Marcus, işaretimle at okunu.
Her ok üzerinde bir not var etkili olsun diye.
Başvuracağımız başka tanrı da kalmadı artık.

MARCUS

Dostlar, oklarınızı sarayın içine atın ki,
İmparatorun gururu incinsin.

TITUS

Şimdi, baylar atın oklarınızı. Aferin Lucius!
Başak takımyıldızının kucığında, Pallas'ı iyi temsil ettin.

MARCUS

Lordum, ben okumu ayın bir mil üzerinden fırlattım,
Notunuz ulaşmıştır Jüpiter'e.

TITUS

Ha, ha! Publius, Publius, ne yaptın sen?
Gördün mü bak, boynuzunu vurmuşsun Boğa Burcu'nun.

MARCUS

Bu bir şakaydı lordum: Publius boynuzu vurunca,
Buna kızan boğa, öyle bir tepki ki Koç'u,
Sarayın içine düştü Koç'un iki boynuzu da,
Ve kim buldu dersiniz onları sarayda?
İmparatoriçenin acımasız kara hizmetlisi.
Görünce bunu imparatoriçe güldü ve Mağribi'ye:
En iyisi onları imparatora armağan olarak vermeliyiz dedi.

TITUS

Demek öyle oldu; Tanrı, keyfini sürdürsün lord
hazretlerinin!

*(Soytarı, içinde iki güvercin olan bir sepet taşıyarak
girer.)*

İşte haberci, göklerden bir haberci! Marcus, posta geldi.
Efendi, ne haberler? Mektup var mı?
Adaletle kavuşacak mıyım? Ne diyor Jüpiter?

SOYTARI

Ha, celladı mı soruyorsunuz? Dediklerine göre, darağa-
cını sökmüşler, adam bir dahaki haftaya kadar asılma-
yacakmış.

TITUS

Ama ben Jüpiter ne dedi diye sordum sana!

SOYTARI

Ne yazık ki efendim ben Jübiter diye birini tanımıyorum,
hayatımda böyle biriyle içki içmişliğim yoktur.

TITUS

Hadi oradan hergele, sen postacı değil misin?

SOYTARI

Evet, posta güvercini taşıyım efendim, başka bir şey değil.

TITUS

Yoksa sen gökten inmedin mi?

SOYTARI

Gökten mi? Asla efendim, ben oraya hiç çıkmadım.
Tanrı esirgesin, bu genç yaşında oraya çıkmak istemem

doğrusu. Sadece, güvercinlerimle birlikte halk tribünlerine gidiyorum; amcamla imparatorun adamları arasında kavga çıkmış, bu olayı dostça halletmek istiyorum.

MARCUS

(*Titus'a.*)

İşte efendim bu olay tam sizin dileğinize uygun; Bu güvercinleri sizin için imparatora sunsun.

TITUS

Söyle bana, bu güvercinleri benim adıma kibarca imparatora sunabilir misin?

SOYTARI

Doğrusu sunamam efendim, hayatımda iki kelimeyi bir araya getirip kibarca konuşmadım.

TITUS

Efendi gel bakayım şöyle, daha fazla karşı koyma,
Bu güvercinleri götüreceksin imparatora.
Benim adıma adaleti bulacaksın onun ellerinde.
Dur, dur, hizmetine karşılık para vereceğim sana.
Kalem, kâğıt verin bana.

(*Bir şeyler yazar.*)

Efendi, bıçağın var mı? Bir bakayım şuna.

(*Bıçağı alır ve Marcus'a verir.*)

Al, Marcus, sar şu dilekçemi bu bıçağa,
Alçakgönüllü bir ricacı gibi vereceksin ona.
Bunu imparatora verdikten sonra
Kapımı çal ve ne dediğini anlat bana.

SOYTARI

Tanrı sizi korusun efendim, dediğinizi yapacağım.

(*Çıkar.*)

TITUS

Hadi Marcus, gidelim. Publius, siz de izleyin beni.
(*Çıkarlar.*)

4. Sahne

(İmparator, imparatoriçe ve iki oğlu, Chiron, Demetrius ve hizmetliler girerler; imparatorun elinde Titus'un saraya attığı oklar vardır.)

SATURNINUS

Lordlar, nasıl kötü işlerdir bunlar?
Böylesine taciz edilen bir imparator görmüş müdür
Roma?
Rahatsız ediliyor, karşı çıkılıyor ve aşağılanıyor
Yerini bulmadığı söylenen adalet adına?
Lordlarım, yüce tanrıların bildiği kadar siz de
biliyorsunuz ki,
Halk arasında ağızdan ağıza yayılan dedikodularla
Huzurumuzu bozanlar, yasalar gereği cezalandırılmış
Yaşlı Andronicus'un dik kafalı oğulları yüzündendir.
Çektiği acılar, böylesine aklını bozduysa ne olacak?
İntikamı için hep böyle kırgınlıklarına, çılgınlıklarına
Ve şiddetine mi maruz kalacağız?
Şimdi kalkmış bunun telafisi için dilekçe veriyor tanrılara.
Bakın bu Jüpiter'e, bu Mercury'ye, bu Apollon'a,
Bu da savaş tanrısına...
Roma sokaklarında uçuşup duruyor bu belagat dolu
yazılar!
Peki bunlar senatoya iftiradan ve herkese karşı
Bizi adaletsiz göstermekten başka ne anlama gelir?
Buna iyi niyet diyemeyiz lordlarım.
Kim Roma'da hiç adalet yok diyebilir?
Ben yaşadıkça, onun bu sahte kaçıklıkları
Öfkesinin sığınağı olmayacaktır.
Ama yakında, o ve yanındakiler
Adaletin Saturninus'un kendinde olacağını görecekler;
Şimdiye kadar uyumuşsa da, uykusundan uyandı mı
Son verecektir dehşetli öfkesiyle
Bu dünyanın en kibirli hainlerine.

TAMORA

Benim iyi kalpli lordum, sevgili Saturnine,
Hayatımın efendisi, düşüncelerimin komutanı,
Sakinleşin, anlayışlı olun Titus'un yaşlılığından gelen
kusurlarına,

Kahraman oğullarını kaybetmenin acısı içindedir,
Bu olay onu derinden sarstı, yüreğini yaraladı.
Onu bu saygısızlığı için cezalandırmak yerine,
Teskin edip, acısına destek olmak gerekir.

(*Kendi kendine.*)

Evet, böylece kurnaz Tamora herkes için iyi konuşmalı,
Ama Titus, ben çoktan lekeledim seni.
Ölü sayılırsın artık, bir de Aaron akıllı davranırsa,
Hepimiz güvendeyiz, demir attık limana.

(*Soytarı girer.*)

Ne haber delikanlı? Bizimle görüşmeye mi geldin?

SOYTARI

Evet öyle, eğer hanımefendide imparatorluk sıfatı varsa.

TAMORA

Ben imparatoriçeyim, şurada oturan da imparator.

SOYTARI

Bu o demek. Tanrı ve Aziz Stephen adına iyi akşamlar.
Size bir mektupla bir çift güvercin getirdim.

(*Saturninus mektubu okur.*)

SATURNINUS

Alın bunu, hemen götürüp asın.

SOYTARI

Peki kaç para verecekler?

TAMORA

Hadi efendi, asılman gerekiyor.

SOYTARI

Meryem Ana'mız tarafından mı? Demek ki boynumu
güzel bir sona hazırlamışım.

(*Muhafızla çıkar.*)

SATURNINUS

Kötü niyetli ve dayanılmaz davranışlar!
Bu şaşırtıcı hainliklere katlanacak mıyım?
Biliyorum bunların nereden kaynaklandığını.
Bunlar çekilecek şey mi? Onun o hain oğulları,
Kardeşimi öldürdükleri için yasal yoldan idam edildiler,
Hiç kimse iddia edemez haksız yere öldürdüklerini!
Gidin ve o haini saçlarından tutup getirin önüme.
Artık ne yaşı ne de ünü birer ayrıcalık değildir,
Bu kibirli maskaranın celladı olacağım,
Zavallı kurnaz kaçık, pohpohlayıp beni,
Aklınca Roma'yı ve beni ele geçirecek.

(*Aemilius girer.*)

Ne haberler getirdin Aemilius?

AEMILIUS

Silahlanın lordlarım!
Roma'nın silaha sarılması için asla böyle sebebi
olmamıştı:
Gotlar, üstün yetenekli savaşçılardan bir ordu toplamışlar,
Üstümüze yürüyüp yağmalamak niyetindeler Roma'yı
Ve başlarında yaşlı Andronicus'un oğlu Lucius var.
O da Coriolanus gibi Roma'yı tehdit ediyor ve intikam
peşinde.

SATURNINUS

Savaşçı Lucius, Gotların komutanı mı olmuş?
Bu haber beni çok etkiledi
Sabahın çiyinde eğilen çiçekler
Ya da fırtınanın çimenleri ezdiği gibi
Eğiliyor başım.
Demek artık bizim dertlenmemize sıra geldi.
Halkın çok sevdiği bir savaşçı olduğunu biliyorum,
Sık sık duymuşumdur bunu,
Halkın arasına karıştığımda, haksız bulmuşlardı
Lucius'un sürgüne yollanmasını,
Hatta yürekten dilemişlerdi Lucius'un imparator olmasını.

TAMORA

Ne diye korkuyorsun? Güçlü değil mi kentin surları?

SATURNINUS

Evet öyle, ama halk Lucius'u seviyor,

Onu destekleyerek başkaldırabilirler bana.

TAMORA

Kralım, düşüncelerin de bir imparatora yakışır olmalı.

Güneş kararır mı üstünde böcekler uçuşunca?

Kartal fazla dertlenmez kuşlar ötüyor diye,

Çoğu kez dinlemez onların şakımlarını,

Bilir çünkü kanadının gölgesi bile susturabilir şarkılarını;

Sen de yola getirebilirsin Roma halkını.

Hadi neşelen artık; imparator, bilesin şunu,

Ben büyüleyebilirim yaşlı Andronicus'u

En tatlı, ama balığa verilen yemden daha tehlikeli sözlerle

Ya da koyuna verilen tatlı yoncalar misali

Kandırabilirim onu.

Biri kancası ile yaralar, öteki de hasta eder tatlısı ile.

SATURNINUS

Ama bizim için ricacı olmaz oğluna.

TAMORA

Tamora rica ederse ona, o da rica eder oğluna,

Onun o yaşlı kulaklarını yumuşatır ve zengin vaatlerle
doldururum,

İhtiyarın yüreği kaskatı, kulakları sağır bile olsa,

Yüreği de, kulakları da boyun eğecektir bana.

(*Aemilius'a.*)

Bizim elçimiz olarak gidin savaşçı Lucius'a

İmparatorun görüşmek istediğini bildirin,

Görüşme yerinin de

Babası, ihtiyar Andronicus'un evi olduğunu söyleyin.

SATURNINUS

Aemilius, isteğimizi saygıyla iletin,

Kendisi için bir güvence isterse kabul ettiğimizi bildirin

Ve söyleyin istediği her türlü güvenceyi verebileceğimizi.

AEMILIUS

Emrinizi en iyi şekilde uygulayacağım.

(*Aemilius çıkar.*)

TAMORA

Şimdi ben ihtiyar Andronicus'a gidiyorum,
Bütün hünerimi kullanıp onu yola getireceğim,
Böylece ayırırız mağrur Lucius'u savaşçı Gotlar'dan.
Sevgili imparator rahatla biraz, güven kurnazlığıma,
Yok et bütün korkularını.

SATURNINE

Hemen git öyleyse, onunla konuş, çel aklını.

(*Çıkarlar.*)

V. Perde

1. Sahne

*(Borular çalar. Lucius, Gotlar'dan oluşan bir ordu
ve davullarla girer.)*

LUCIUS

Denenmiş savaşçılar, benim sadık dostlarım,
Yüce Roma'dan mektup aldım;
Nefret duyuyorlar imparatorlarına
Ve bizleri bekliyorlar özlemle.
Yüce lordlar, bu nedenle,
Unvanlarınız tanığınız olsun ki,
Sabırsızsınız size yapılan haksızlıklara;
Roma'nın size verdiği zararın
Üç katını alacaksınız şimdi.

BİR GOT

Yüce Andronicus'un kahraman evladı,
Bir zamanlar bize korku veren adın,
Tesellimiz oldu şimdi.
Nankör Roma'nın bugün görmezden geldiği
Büyük zaferlerin ve onurlu eylemlerin kahramanı,
Sen artık bizim güvencemizsin.
İzleyeceğiz seni nereye götürürsen bizi,
Sıcak yaz günlerinde, çiçekli tarlalara dalıp sokan arılar gibi
Ve öcümüzü alacağız lanet olası Tamora'dan.

BÜTÜN GOTLAR

O ne diyorsa, biz de deriz aynı şeyi.

LUCIUS

Saygıyla ona ve hepinize teşekkür ederim.

Ama kim o, yiğit bir Got'un önüne katıp getirdiği?

(*Kucağında çocuğunu taşıyan Aaron ile bir Got girer.*)

İKİNCİ GOT

Yüce Lucius, yakından görmek için harap bir manastırı

Konakladığınız yerden ayrılmıştım,

Yarı yıkılmış binayı dikkatle izlerken

Ağlayan bir bebek sesi duydum bir duvarın arkasında.

Hemen sese doğru seğirttim

Ve ağlayan bebeği susturmak için söylenen şu sözleri işittim:

"Sakin ol kara köle, bir yarın benim, diğer yarın da ananın!

Kimin oğlu olduğunu rengin ele verdi,

Eğer ananın rengini vermiş olsaydı doğa sana,

İleride imparator olabilirdin.

Ama boğa ile inek süt beyaz olsalardı,

Buzağıları asla kömür karası doğmazdı.

Sus köle, sakın ol!" Sonra şöyle sürdürdü sözlerini:

"Şimdi güvenilir bir Got bulup seni ona vermeliyim,

Seni sevmesi için ananın imparatoriçe olduğunu

söylemeliyim."

Bu sözleri duyunca, kılıcımı çekip gafil avladım onu

Ve buraya getirdim, ne yapacağınızı en iyi siz bilirsiniz.

LUCIUS

Aferin sana! Bu insan biçimindeki şeytan

Babam Andronicus'un sağlam elini çalan heriftir;

İmparatoriçenizin gözünde, ona zevk veren kara incisidir

Ve bu da, imparatoriçenin şehvetinin aşağılık meyvesidir.

Söyle bakalım vahşi bakışlı köle,

Nereye götürüyordun o iblis suratının yansıması olan

veledi?

Neden konuşmuyorsun? Sağır mısın?
Bir kelime bile yok, öyle mi?
Askerler bir ip getirin, asalım onu şu ağaca
Ve piçini de sallandıralım yanında.

AARON

Dokunmayın oğluma, soylu kanı var onda.

LUCIUS

Tıpkı babası gibi, hiç iyi biri olmayacak.
Önce çocuğu asın, seyretsin nasıl can çekiştiğini,
Bir babaya acı çektirmek neymiş görsün.
Bir merdiven getirin bana.

(*Gotlar bir merdiven getirirler,
Aaaron'u bu merdivene çıkarırlar.*)

AARON

Lucius bebeği kurtar, onu götür imparatoriçeye.
Bunu yaparsan eğer, sana çok yardımı olacak,
İnanılmaz şeyler anlatırım.
Ama bunu yapmazsan, ne olursa olsun,
"İntikam kahretsin hepinizi" demekten başka
Hiçbir şey söylemem.

LUCIUS

Anlat bakalım, söylediklerinden memnun kalırsam,
Oğlun yaşar ve bakılmasını üstlenirim.

AARON

Memnun kalırsan mı? İnan bana Lucius,
Anlatacaklarım, ruhunu acılara boğacaktır.
Çünkü anlatacaklarım cinayetler, tecavüzler, kıyımlar,
Gece karanlığındaki hainlikler, iğrenç olaylar,
Aşağılık komplolar, ihanetler, kötülükler,
Dinlemesi üzücü, keder verici entrikalar,
Eğer yemin etmezsen oğlumun yaşayacağına,
Hepsi gömülecek benimle mezarıma.

LUCIUS

Aklında ne varsa anlat, söz veriyorum oğlun yaşayacak.

AARON

Yemin et yaşayacağına, ben de başlayayım anlatmaya.

LUCIUS

Ne üstüne yemin edeyim? Sen inanmazsın ki hiçbir tanrıya;
Böyle olunca, nasıl inanırsın bir yemine, bir anda?

AARON

İnanmazsam ne olacak? Dediğin gibi, inanmam,
Ama biliyorum senin dinine bağlı olduğunu,
İçinde vicdan denen şeyin olduğunu,
Yirmi kadar papalık hilesini ve törenlerini bilirsin,*
Bütün bunları dikkatle yerine getirirsin,
Bu yüzden ısrar ediyorum yemin etmende;
Bir saray soytarı bile sopasını tanrı için taşır
Ve yemin ettiği tanrı için yeminini tutar,
Bunda ısrarlıyım: Hangi tanrıya inanıyorsan,
Onun üzerine yemin edeceksin,
Oğlumun yaşamasına izin verip ona bakılmasını
sağlayacaksın,

Yoksa açmam bildiklerimi sana.

LUCIUS

Öyle olsun, yemin ediyorum tanrım adına.

AARON

Önce şunu bilmelisin:

Bu çocuğu imparatoriçeden edindim.

LUCIUS

Ne doymak bilmeyen, şehvete düşkün bir kadınmış.

AARON

Sus da dinle Lucius, bu daha hiçbir şey değil
anlatacaklarımın yanında:

Onun iki oğluydu Bassianus'u öldürenler;
Kız kardeşinin dilini kesip ona tecavüz ettiler,
Sonra da ellerini kesip onu gördüğün biçimde donattılar.

* Anakronizm var; Aaron, Protestanların, Katolik törenlerini alaya almalarını kastediyor. (ç.n.)

LUCIUS

Ah, iğrenç köle! Buna “donatmak” mı diyorsun?

AARON

Öyle elbette, gözyaşlarıyla yıkandı, kesildi, donatıldı,
Bunu yapanlara yakışan bir eğlence, bir şakaydı.

LUCIUS

Barbarlar, sana benzeyen canavar, aşağılık herifler!

AARON

Doğru. Onlara yol gösteren bendim,
Ama şehvetli ruhlarını analarından almış olmalılar,
Tek bir kart nasıl yetiyorsa oyunu kazanmaya,
Onlar da bu kanlı düşüncelerini benden aldılar,
Tıpkı bir köpeğin önce boğanın kafasına saldırdığı gibi.
Bırakın, yaptıklarım layık olduğum yerin delili olsun:
Bendim kardeşlerine tuzak kuran da,
Bassianus’un cesedinin olduğu çukura götüren de.
Babanın bulduğu mektubu ben yazdım,
Ben sakladım mektupta belirtilen altını da,
Bunları yaparken birlik olduk kraliçe ve iki oğluyla;
Yapılmayanlara bile acıman için bir nedenin var,
Benim karışmadığım hiçbir kötülük oldu mu acaba?
Sonra babanın eli için düzenbazca davrandım,
Alınca kesik elini, hemen oradan uzaklaştım,
Neredeyse kahkaha atmaktan boğuluyordum.
Bir duvar çatlağından seyrettim onu gizlice,
Kesik eline karşılık oğullarının kesik başlarını görünce,
O gözyaşı dökerken, ben kasıklarımı tutup gülmekten
çatladım.

Bu olayı imparatoriçeye anlattığımda,

Az kaldı keyfinden bayılıyordu,

Bana yirmi öpücük verdi bu güzel haberler karşılığında.

BİR GOT

Nasıl söylersin bütün bunları hiç yüzün kızarmadan?

AARON

Ee, kara köpek* gibi derler ya.

LUCIUS

Bu iğrenç eylemlerin için hiç mi pişmanlık duymuyorsun?

AARON

Evet, pişmanlık duyuyorum, yapamadığım için bin
katını.

Şimdi de bu şanssız günümü lanetliyorum.

Aslında çok az kişi vardır erişebilen lanetimin sınırına.

Gerçi öyle esaslı kötülükler de yapmamış değilim:

Bir insanı öldürmek ya da ölümüne sebep olmaktan
başka,

Bir kıza tecavüz etmek ya da bunu tasarlamak,

Bir masumu suçlamak ya da yemin etmek yalan yere,

Ya da anlaşmazlık çıkarmak iki dost arasında,

Yoksul köylünün koyunlarını sakatlamak,

Geceleyin ambarları, samanlıkları kundaklamak,

Sonra da gözyaşları içindeki sahiplerini yatıştırılmaya
çalışmak.

Sık sık bir ölüyü mezarından çıkarıp

Dikmişimdir acıları dinmek üzere olan bir dostunun

kapısına

Ve bıçağımla bu cesetlerin üzerine

Sanki ağaç kabuğuymuş gibi,

Şu cümleyi kazırdım Latin harfleriyle:

“Ben ölmesine öldüm, ama senin de acın dinmesin.”

Binlerce kötülük yaptım, sinek avlarmış gibi,

Ama beni derinden üzen şimdi

Yapamayacak olmamdır bin katını daha.

LUCIUS

(*Bir Got askerine.*)

Aşağı indir şu ifriti,

* “Kara köpek gibi yüzü kızarmak,” dönemin utanmazlık için kullanılan deyimlerinden biri. (ç.n.)

Çok kolay bir ölüm olur asılarak ölmesi.

(*Aaron aşağı indirilir.*)

AARON

Eğer ifrit denen şey varsa, ben de ifrit olmak isterdim,
Sonsuzluğun ateşinde yaşar ve yanar giderdim,
Belki de seninle buluşurduk cehennemde,
Durmadan işkence ederdim sana söylediklerimle.

LUCIUS

Efendiler susturun şunu, konuşmasın artık.

(*Aaron'un ağzı tıkanır.*)

(*Aemilius girer.*)

BİR GOT

Lordum, Roma'dan bir haberci geldi,
Huzura kabul edilmek ister.

LUCIUS

Getirin onu buraya.

Hoş geldin Aemilius, ne haberler Roma'dan?

AEMILIUS

Lord Lucius ve siz Got prensleri.
Roma imparatoru şahsımla selamlarını gönderdi.
Savaş için hazırlandığınızı işitmiş, ama önce
Babanızın evinde bir görüşme yapmayı önerdi.
Rehine istediğiniz takdirde,
Kimi isterseniz gönderilecektir.

BİR GOT

Generalimiz ne diyorlar?

LUCIUS

Aemilius, imparator güvence versin
Babama ve amcam Marcus'a.
Biz de geliriz toplantıya.
Hadi yola çıkalım.
(*Borular çalar. Çıkarlar.*)

2. Sahne

*(Tamora ve oğulları kılık değiştirmiş olarak girerler:
Tamora bir arabada İntikam kıyafetiyle, Chiron
Tecavüz, Demetrius ise Cinayet kıyafetiyledir.)*

TAMORA

İşte böyle, Andronicus'un karşısına
Bu garip ve kasvetli giysiyle çıkacağım.
Ve ben yer altından gelen İntikam'ım diyeceğim,
Seninle birlik olup sana yapılan
İğrenç haksızlıkları düzeltmeye geldim.
Kapandığı ve garip intikam planları kurduğu
Çalışma odasının kapısına vurup
İntikam'ın ona yardım etmek için geldiğini
Düşmanlarına yıkım getireceğini söyleyeceğim.
*(Kapıya vururlar, Titus yukarıdaki çalışma odasının
kapısını açar.)*

TITUS

Derin düşüncelere dalmışken beni rahatsız eden kim?
Ciddi planlarımdan beni alıkoymak için mi,
Kapımı açtırma hilesine başvurup çalışmama engel
olursunuz?
Ama yanıldınız, çünkü yapacaklarımın hepsini
Kanla yazılmış cümlelerle kazıdım şuraya
Ve yerine getirilecektir yazılmış olanların hepsi.

TAMORA

Titus, konuşmaya geldik seninle.

TITUS

Olmaz, bir kelime bile edemem sizlerle,
Sözlerimi hareketlerimle destekleyecek elim mi var benim?
Bu yönden benden üstün sayılırsınız, bu yüzden olmaz.

TAMORA

Kim olduğumu bilseydin, konuşurdun benimle.

TITUS

Deli değilim, çok iyi tanıyorum seni:

Şu kesilen koluma bak, bak şu kurumuş kanlara,
Bu acıların yüzümde açtığı derin kırıksıklıklara,
Bak günün yorgunluğuna, gecenin karanlığına,
Bak şu yaşadığım acılara,
Nasıl tanımam seni, sen kibirli imparatoriçe güçlü
Tamora'sın,

Yoksa öbür elimi de almaya mı geldin?

TAMORA

Şunu bil ki, kederli adam, ben Tamora değilim;
O senin düşmanın, bense senin dostunum.
Ben yer altı krallığından gelen İntikam'ım,
Beynini gagalayan akbabadan seni kurtarmak,
Düşmanlarından öcünü alman için buradayım.
Şimdi aşağı in ve karşıla beni yeryüzünün ışığında.
Cinayet, ölüm konularını daniş bana.
Burada ne kuytu bir köşe var, ne karanlık bir mağara,
Ne de kanlı cinayete ve iğrenç tecavüze uygun sisli
bir gölgelik.

Bunların hepsi saklanır korkularda
Ama ben bulup çıkarırım bütün bunları,
Onların kulaklarına fısıldadım mı ürkütücü adımı,
Ben İntikam'ım dedim mi, dehşetle titrer bütün hainler.

TITUS

Sen İntikam mısın?

Düşmanlarımı cezalandırmak için mi gönderildin?

TAMORA

Evet, onun için in aşağıya ve karşıla beni.

TITUS

Aşağıya inmeden önce, bir hizmette bulun bana.
Bak, yanındakiler Tecavüz ile Cinayet'tir,
Bir teminat ver İntikam olduğuna:
Hançerle onları ya da arabanın tekerlekleriyle parçala,
O zaman aşağı iner arabacın olurum senin,
Sonra seninle dolaşırız bütün yerküreyi,

Sonra iki güzel, cakalı, simsiyah binek atı bulurum sana,
Hızla çeksinler diye intikam arabanı,
Böylece buluruz katilleri suç mağaralarında
Ve dolunca araban onların kelleleriyle,
Arabadan iner, uşağın olup peşinden koşarım gün
boyunca,
Doğudan Hiperion'un doğuşundan, batana kadar denize;
Her gün tekrar tekrar görürüm bu ağır hizmeti,
Yanıdaki Tecavüz ile Cinayet'i öldürürsen eğer.

TAMORA

Onlar benim yardımcılarım, benimle geldiler.

TITUS

Yardımcıların mı? Adları nedir peki?

TAMORA

Tecavüz ile Cinayet'tir adları,
Görevleri bu suçları işleyenleri cezalandırmaktır.

TITUS

Aman tanrım, ne kadar da benziyorlar imparatoriçenin
oğullarına,
Siz de bizzat imparatoriçeye! Ama biz ölümlülerin
Kötü ve çılgınca yanılan gözleri vardır.
Ah tatlı İntikam, iniyorum şimdi aşağıya,
Eğer tek kolla kucaklamak yeterse,
O tek kolla sarılacağım sana.

(Çıkar.)

TAMORA

Benimle anlaşması uyuyor çılgınlığına.
Doyurucu buluşlarla etkilemeliyim o hasta beynini,
Siz de konuşmalarınızla destekleyin beni,
Kesin olarak inandı benim İntikam olduğuma,
Dediklerimize kanacaktır o akılsız beyni,
Sağlayacağım oğlu Lucius'u buraya çağırmasını.
Ziyafet sofrasında oyalarken onları,
Plan yapacağım dağıtmak için sersem Gotları

Ya da en azından düşman edip bozacağım aralarını.
Hah, işte geliyor, sürdürmeliyim rolümü.

(*Titus aşağıdan girer.*)

TITUS

Umutsuz yaşadım uzun süredir, hep seni bekledim.
Acılı evime hoş geldin İntikam Meleği;
Tecavüz ve Cinayet, hoş geldiniz siz de.
Ne kadar da benziyorsunuz imparatoriçe ile oğullarına!
Tam bir takımsınız doğrusu, bir de Mağribiniz olsaydı
burada;
Cehennem böyle bir şeytanı göndermeye çekindi mi yoksa?
Bilirim, imparatoriçe yanında bulundurmadan Mağribi
uşağını

Hiçbir yere gitmezdi.

Eğer sen bizim kraliçemizi temsil etmekte olsaydın,
Böyle bir şeytanı yanından ayırmazdın.

Ama siz olduğunuz gibi hoş geldiniz, ne yapacağız şimdi?

TAMORA

Sen ne yapmamızı istiyorsun Andronicus?

DEMETRIUS

Bir katil gösterin, hemen düreyim defterini.

CHIRON

İrz düşmanı bir hain bulun bana,
Hemen alayım ifadesini.

TAMORA

Sana haksızlık yapanların binlercesini göster,
Hepsinden alayım senin intikamını.

TITUS

(*Demetrius'a.*)

Gezin Roma'nın günah dolu sokaklarında,
İyi yürekli Cinayet, gördün mü sana benzeyen birini
Hemen hançerle onu, çünkü o katilin ta kendisidir.

(*Chiron'a.*)

Sen de onunla dolaş, iyi yürekli Tecavüz,

Sana benzeyen birini bulur bulmaz bıçakla onu hiç
düşünmeden,

Çünkü mutlaka tecavüz etmiştir birine.

(*Tamora'ya.*)

Sen de git onlarla, imparatorun sarayına
Bir Mağribi'nin hizmet ettiği bir kraliçe var orada;
Tanıman kolay olacak, çünkü aynen senin boyunda,
Tepeden tırnağa, tıpatıp benziyor sana.
Yalvarırım, canavarca bir ölüm ver ona,
Çünkü onlar canavarca davrandılar aileme ve bana.

TAMORA

Ne yapacağımızı öğrettin bize, yapacağız dediklerini.
Bu arada, senin kahraman oğlun Lucius'u da çağırırsana
buraya,
Gotların başına geçmiş, Roma üstüne yürüyormuş şimdi,
Evinde vereceğin ziyafete katılsın o da.
O senin törensel yemeğine katılırsa,
Ben de imparatoriçe ve oğulları ile imparatoru
Ve bütün düşmanlarını getiririm buraya.
Önünde diz çökerler,
Sen de dökersin öfkeli yüreğinin içini onlara,
Buna ne dersin Andronicus?

TITUS

(*Seslenir.*)

Marcus, kardeşim, kederli Titus çağırıyor seni.

(*Marcus girer.*)

Sevgili Marcus, lütfen git ve yeğenin Lucius'u bul,
Gotların arasında bulabilirsin onu. Bana gelmesini
Ve yanında en seçkin Got prenslerini de getirmesini söyle.
Kamp kurdursun ordusuna şimdi bulunduğu yerde.
Söyle ona, imparator ve imparatoriçe katılacaklar
evimdeki şölene,
O da gelsin. Dediklerimi yap bana olan sevginle,
Oğlum da bana olan saygısıyla uysun yaşlı babasının
davetine.

MARCUS

Dediğini yapacağım. Dönerim kısa sürede.

TAMORA

Ben de şimdi gidip işime başlamalıyım,
Yardımcılarımı da yanıma almalıyım.

TITUS

Hayır, hayır, Tecavüz ile Cinayet benimle kalmalı.
Yoksa kardeşimi geri çağırırım,
İntikam alma işini de sadece Lucius'a bırakırım.

TAMORA

(Alçak sesle oğullarına.)

Ne dersiniz çocuklar? Onunla kalmak ister misiniz?
Ben de hemen gidip anlatırım efendim imparatora
Nasıl oyuna getirdiğimizi Andronicus'u,
Onun suyuna gidin ve tatlı dille konuşun onunla,
Oyalayın onu ben dönünceye kadar.

TITUS

(Kendi kendine.)

Beni deli sanıyorlar, ama ben çok iyi tanıdım onları,
Bana kurdukları tuzağa düşüreceğim hepsini,
İki lanetli cehennem köpeği ile analarını.

DEMETRIUS

Madam rahatça gidebilirsiniz, bekleriz biz burada.

TAMORA

Hoşça kal Andronicus, İntikam şimdi gidiyor
Tuzak hazırlamak için düşmanlarına.

TITUS

Eminim bunu yapacağına tatlı İntikam, güle güle.
(Tamora çıkar.)

CHIRON

Söylesene ihtiyar, nasıl bir hizmet düşüyor bize?

TITUS

Elbette sizin de yapacağınız bir hizmet var.
Publius gel buraya. Siz de Caius ve Valentine.
(Publius, Caius ve Valentine girerler.)

PUBLIUS

Emriniz efendim?

TITUS

Bu ikisini tanıyor musunuz?

PUBLIUS

İmparatoriçenin oğulları, sanırım Chiron ve Demetrius.

TITUS

Yanlış Publius, yanlış! Gözlerin aldatıyor seni.

Birinin adı Cinayet, öbürününki de Tecavüz.

Bu yüzden bağlayın onları sevgili Publius,

Caius, Valentine yakalayın onları.

Böyle bir anı ne kadar istediğimi bilirsiniz,

Bu fırsat elime geçti şimdi; bağlayın onları sıkıca,

Bağırmaya kalkarlarsa tıkayın ağızlarını.

CHIRON

Alçaklar, sakının, biz imparatoriçenin oğullarıyız.

PUBLIUS

Biz aldığımız emri yerine getiriyoruz.

Tıkayın ağızlarını, artık bir kelime bile etmesinler.

İyice bağlandılar mı? Kontrol edin, sıkıca bağlanmışlar mı?

*(Andronicus bir bıçakla gelir, Lavinia da yanındadır,
kucağında bir leğen taşır.)*

TITUS

Gel, Lavinia gel; bak düşmanların kısıkvrak bağlı şimdi.

Efendiler ağızları tıkalı olsun, bana laf edemesinler,

Ama kulakları serbest kalsın da,

Benim söyleyeceğim korkunç şeyleri dinlesinler.

Behey Chiron, Demetrius alçakları,

Çamurla lekelediğiniz pınar işte karşınızda,

O güzel yaz gününü kendi kışınıza kattınız.

Kocasını öldürdünüz, bu haince cinayetiniz yüzünden

İdamla cezalandırıldı iki kardeşi,

Benim elim kesildi, bu da bir eğlence sayıldı.

Onun ise iki narin elleri ve dili kesildi,

Hepsinden de öte, lekesiz namusuna tecavüz edildi.
İnsanlıktan nasibini almamış hainler,
Zorbalıkla yaptınız hep bu iğrençlikleri.
Konuşmanıza izin versem, ne diyebilirsiniz bana?
Alçaklar, ayıbınız o kadar büyük ki,
İsteyemezsiniz bağışlanmayı bile.
Şimdi dinleyin sizi nasıl kurban edeceğimi:
Boğazınızı keseceğim bu tek kalan elimle
Ve Lavinia elsiz kolları ile tuttuğu bu leğene
Toplayacak sizin o günah dolu kanlarınızı.
Bildiğiniz gibi ananız gelecek vereceğim şölene,
Kendine İntikam adını takmış, deli sanıyor beni de.
Dinleyin hainler, kemiklerinizi eze eze un ufak edeceğim,
Sonra onları kanınızla karıştırıp bir hamur
Ve o hamurdan da bir çörek yapacağım,
O pis kellerinizden de iki pasta,
Dünyanın kendi pisliğini yutması misali,
Bunları yutturacağım o orospu ananıza,
O günahkâr kadına.
İşte budur sunduğum şölen ona,
Onun tıkınacağı yemekler bu olacak,
Çünkü Philomel'e olanlardan daha kötülerini yaptınız
kızıma

Ve Procne'ye olanlardan daha iğrencini,
Bu yüzden alacağım sizden intikamımı.
Hazırlayın gırtlaklarınızı şimdi;
Gel Lavinia, topla kanlarını şu leğene
Ve öldüklerinde, un ufak edelim kemiklerini,
O iğrenç kanlarıyla bir hamur yapılacak,
Uğursuz kelleri fırında pişirilecek.
Hadi gelin, şölen için herkes görev başına,
Dilerim bu şölen
Daha kanlı ve dehşet verici olur Kentauros'larinkinden.
(Gırtlaklarını keser.)

Şimdi götürün onları içeriye,
Başlayayım aşçılığa,
Hazır olsun pastalar, çörekler anaları geldiğinde.
(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Lucius, Marcus, Gotlar, tutuklu Aaron ve
kucağında onun çocuğunu taşıyan bir hizmetli
girerler.)

LUCIUS

Marcus amca, babam istediği için
Döndüm Roma'ya.

BİR GOT

Biz de seninle geldik, ne çıkarsa bahtınıza.

LUCIUS

Sevgili amcacığım, şu yırtıcı kaplanı, şu melun şeytani,
Şu vahşi Mağribi'yi izin ver de alsınlar içeri;
Yapılan iğrençliklerini itiraf etmesi için,
Çıkıncaya kadar imparatoriçenin önüne
Onu bağlı tutsunlar, yemek de vermesinler.
Dikkatli olalım ve tuzağa düşmeyelim.

Korkarım imparatorun niyeti hiç de iyi değil bizlere karşı.

AARON

Şeytan kulağıma lanetli şeyler fısıldıyor,
Bana, şişen yüreğimin zehir dolu kötülüklerini
Dile getirmemi öneriyor.

LUCIUS

Götürün şu insanlıktan çıkmış yaratığı, şu inançsız köleyi,
Efendiler, yardım edin amcama, onu içeri alsınlar.

(Dışarıdan boru sesleri duyulur.)

Trompetler, imparator geliyor.

(Gotlar ve Aaron çıkarlar.)

(Borular eşliğinde imparator ve imparatoriçe girerler. Yanlarında Aemilius, tribünler ve diğerleri vardır.)

SATURNINUS

Ne oldu? Gökkubbede birden fazla güneş mi var?

LUCIUS

Kendinizi güneş saymak size ne kazanç getirir ki?

MARCUS

Roma imparatoru ve yeğen, kesin bu sözleri,
Sakin bir şekilde tartışılmalıdır bu anlaşmazlıklar.
Şölen hazır, onurlu bir sonuca ulaşmayı düşünen kederli
Titus,

Barış, sevgi, dostluk ve Roma'nın iyiliği için

Çok titiz davranmıştır.

Lütfen sofraya buyurun ve alın yerlerinizi.

SATURNINUS

Alalım bakalım Marcus.

(Bir masa getirilir. Herkes yerini alır. Borular. Titus aşçı kıyafetiyle girer, tabakları koyar, yüzü tülle örtülü Lavinia, genç Lucius ve ötekiler girerler.)

TITUS

Hoş geldiniz lordum, hoş geldiniz azametli kraliçe,
Hoş geldiniz savaşçı Gotlar, hoş geldin Lucius,
Hepiniz hoş geldiniz. Konukseverliğimiz yoksul da olsa,
Hepinizi doyurmaya yetecektir, lütfen bakınız tadına.

SATURNINUS

Neden böyle giyindin Andronicus?

TITUS

Çünkü emin olmak istedim,
Sizi ve imparatoriçenizi gereğince ağırladığımdan.

TAMORA

İyi yürekli Andronicus, borçluyuz size.

TITUS

Eğer içimden geçenleri bilseydiniz,

Doğru söylediğinizi hissederdiniz.
Yüce imparatorum, şu sorumu yanıtlayın:
Doğru muydu sizce aceleci Virginius'un*
Zorla tecavüze uğrayıp lekelenen kızını
Kendi eliyle bıçaklaması?

SATURNINUS

Doğruydu Andronicus.

TITUS

Neden yüce efendimiz?

SATURNINUS

Çünkü kızın utancını yaşamaması gerekirdi,
O yaşadıkça babasının acısı da sürecekti.

TITUS

Çok güçlü, geçerli ve etkili bir neden bu;
Önceki bir örnek, haklı bir neden,
Benim içinse aynısını yapmak tiksindirici.
Öl öyleyse Lavinia, utancın da ölsün seninle,
Utancınla birlikte ölsün babanın kederi de.

(*Lavinia'yı hançerler.*)

SATURNINUS

Ne yaptın sen? Zalimce ve caniyane!

TITUS

Uğruna döktüğüm gözyaşlarıyla kör olduğum kızımı
öldürdüm.

Ben de Virginius kadar acı çekiyordum
Ve bunu yapmak için bin kez daha fazla nedenim vardı,
Şimdi yaptım, artık bitti.

SATURNINUS

Ne? Tecavüze mi uğramıştı? Söyle. Kim yaptı bunu?

TITUS

Lütfen yer misiniz? İmparatoriçem, baktınız mı tadına?

-
- * Shakespeare döneminde, sözlü gelenekteki bir öyküye gönderme: Appius Claudius, Virginia adlı kızın zorla ırzına geçmiş, bunun acısına dayanamayan babası Virginius Roma'nın orta yerinde kızını hançerleyerek öldürmüştü. (ç.n.)

TAMORA

Tek kızındı o, neden böyle öldürdün onu?

TITUS

Ben değil; onu öldürenler Chiron ve Demetrius'tu.
Önce ırzına geçtiler, sonra dilini kopardılar
Ve tüm kötülükleri yaptılar.

SATURNINUS

Hemen getirin onları huzuruma.

TITUS

Onlar zaten huzurunuzda, her ikisi de bu çöreklerde,
Analarının kibarca yediği şu çörekte, o börekte,
Kendi doğurduğu etleri de bir güzel yedi.
Bu doğru, bu doğru, gör bakalım hançerimin sivri ucunu
şimdi.

(İmparatoriçeyi öldürür.)

SATURNINUS

Zavallı kaçık, bunun için sen de öleceksin.
(Titus'u bıçaklar.)

LUCIUS

Oğlunun yüreği babasının ölümüne katlanabilir mi?
Kısasa kısas, ölüme ölüm.
*(Saturninus'u öldürür. Ortalık karışır, bu sırada
Marcus ve Lucius üst sahneye çıkarlar.)*

MARCUS

Ey somurtkan insanlar, Roma halkı ve evlatları,
Karışıklıklarla haşınleştiniz,
Rüzgâr ya da birden esen bora önünde
Dağılan kuş sürüsü gibisiniz.
Dağılan mısır tanelerini tekrar koçana döndürmek için
Bırakın öğretiyim size tekrardan birleşmeyi
Ve yeniden onarmayı kırılan kemikleri.
Yoksa kendi kendinin zehri olur,
Güçlü krallıklara boyun eğdirmiş Roma,
Yitik ve umutsuz bir sürgün gibi,

Kendine kıyar utanç verecek bir ortamda.

Eğer ak saçlarım ve buruşmuş yüzüm

Ve yaşamışlığın verdiği güçlü deneyimler

Sözlerimi dinletmeye yetmiyorsa,

(*Lucius'a döner.*)

Roma'nın gerçek dostu, sen konuş, anlat onlara!

Bir zamanlar atamızın* huşu veren diliyle

Fısıldadığı gibi sevdalı Dido'nun kederli kulağına,

Sinsi Yunanlıların fesat ve yangınla bastığını

Priam'ın Troya'sını.

Hain Sinon'dan söz et, nasıl kandırıp herkesi

O öldürücü aleti aldırılmıştı surlardan içeri,

Bizim Troyamız olan Roma'ya da

Zarar gelebilir bir iç savaşla.

Yüreğim ne çakmak taşından, ne de çeliktendir,

Ne de anlatabilirim size bütün kederimi,

Çünkü o zaman sözlerim gözyaşlarımla kesilecek,

En çok dikkat etmeniz gereken yerde

Dikkatiniz başka yöne kayacak.

İşte size Roma'nın genç komutanı,

Dinleyin onun anlatacaklarını,

Ben burada durup ağlarken siz dinleyin onu.

LUCIUS

Sevgili dinleyenler, şunu bilin önce:

İmparatorun kardeşini öldürenler,

O Chiron ile lanet Demetrius'tu,

Onlardı kız kardeşimizin ırzına geçenler de.

Onların bu acımasız suçu,

Kardeşlerimin başlarının kesilmesine neden oldu,

Babamın gözyaşları ile alçakça alay ettiler,

Onu kandırdılar; Roma için dövüşüp kazanan

Ve düşmanlarını mezara gönderen elini kestiler.

Sonra beni de haksız yere sürgüne gönderdiler.

* Aeneas. (ç.n.)

Yüzüme kapatıldı surların kapıları,
Ben de gözlerim yaşlı,
Huzur aradım Roma'nın düşmanları arasında,
Onlar da unuttular düşmanlıklarını
Gerçek gözyaşlarım karşısında,
Benimle dost olup silaha sarıldılar.
Döndüğümü sanmayın bütün bunlara karşın,
Roma'nın iyiliği için korudum bağlılığımı,
Roma'nın gönlünden yakaladım düşmanın bakışını,
Serüven dolu yaşamımda soktum ilk kez kılıcımı kınına.
Ne yazık ki övünmeyi hiç bilmem ben,
Konuşmasalar da, yaralarım bunun delilidir.
Bu anlattıklarım hem doğru hem de gerçektir.
Ama durun, sanırım saptırdım konuşmamı,
Değersiz övgülerle kendimden söz ettim, bağışlayın beni,
Yanında dostu olmayan kendinden söz edermiş.

MARCUS

Şimdi konuşma sırası bende. Bakın şu bebeğe.
(*Aaron'un bebeğini gösterir.*)
Tamora bu çocuğu dinsiz Mağribi'den edindi,
O tüm bu acıların baş mimarı ve kıskırtıcısıdır.
Bu herif Titus'un evinde şimdi,
O köle bu olayların en yakın tanığıdır.
Titus'un intikam aramasının nedenlerini
Şimdi sizler değerlendirmelisiniz.
Bunlar anlatılamaz, tahammül edilemez kötülüklerdi
Hiç kimsenin kaldıramayacağı kadar.
Şimdi gerçeği öğrendiğinize göre,
Ne diyorsunuz Romalılar? Sizce hatalı mı davrandık?
Gösterin bize yanıldıkça,
O zaman Andronici soyundan geriye kalan ikimiz de
Şimdi bulunduğumuz sarayın duvarından
El ele verip baş aşağı atlayalım aşağıdaki kayalara,
Hazırız beyinlerimizi parçalamaya.

Böylece sona erer soyumuz sopumuz.
Evet Romalılar, konuşun, verin kararınızı,
İstiyorsanız Lucius ve ben el ele atlayalım aşağıya.

AEMILIUS

Hadi, hadi, sen Roma'nın saygın kişilerinden birisin,
Elini tuttuğun imparatoru da beraberinde getir,
Lucius bizim imparatorumuzdur şimdi.

Eminim tüm Romalılar tek ses olup bunu haykıracaktır.

ROMALILAR

Lucius, selam sana, Roma'nın yeni imparatoru!

MARCUS

(Muhafızlara.)

Doğru Titus'un yaşlı evine gidin
Ve oradaki dinsiz Mağribi'yi buraya getirin,
Layık olduğu gibi korkunç bir şekilde öldürülsün,
Yaptığı bütün kötülüklerin cezasını çeksin.

(Muhafızlar çıkar. Marcus ve Lucius aşağı inerler.)

ROMALILAR

Selam sana Lucius, Roma'nın yüce yöneticisi!

LUCIUS

Teşekkür ederim sevgili Romalılar,
Roma benim yönetimimde yaralarını saracak
Ve dertlerinden kurtulacak!
Ama Romalılar, ihtiyacım var bir süre için rehberliğinize,
Çünkü gidişat çok zor bir görevi üstlenmemi gerektirdi.
Sizler biraz çekilin şöyle, siz yaklaşın amca,
Saygımızı gösteren gözyaşları dökelim bu ulu çınara.
Soluk ve soğuk dudaklarından öpeceğim seni.

(Titus'u öper.)

Kana bulanmış yüzüne akıttığım bu keder yaşları
Son, içten görevidir soylu oğlunun.

MARCUS

(Titus'u öper.)

Gözyaşlarına gözyaşı, öpücüğe öpücük

Kardeşin Marcus sevgisini sunuyor sana bu öpüşle.
Bütün bu olanlar sayılamayacak kadar çok,
Bilinmeyecek kadar sonsuz da olsaydı
Ve hepsinin hesabını ödemem gerekseydi,
Hiç gocunmazdım yine de.

LUCIUS

(Oğluna.)

Buraya gel evlat, gel yanımıza
Ve bizden öğren gözyaşında boğulmayı.
Büyükbaban seni çok severdi,
Kaç kez dizinde hoplatmıştı seni,
Sevgi dolu göğsünü yastık yapıp sana
Uyuman için ninni söylerdi,
Sana birçok masal anlatırdı
Ve bunları unutmamayı tembihlerdi,
Ölüp gittiğinde bunları senin anlatmanı isterdi.

MARCUS

Hayat doluyken, kaç bin kez bu zavallı dudaklar
Isındı senin dudaklarınla!
Tatlı delikanlı, şimdi son kez bir öpücük ver ona,
Veda et büyükbabana ve teslim et onu mezarına.
Son kez bu sevgiyi göster dudaklarına.

GENÇ LUCIUS

Ah, büyükbaba, büyükbaba, gönülden dilerdim:
Keşke ben ölseydim de sen yaşasaydın!
Ey tanrılar, izin vermiyor gözyaşlarım konuşmama,
Daha fazla konuşursam boğacak beni gözyaşlarım.
(Muhafızlar Aaron ile girerler.)

AEMILIUS

Kederli Andronici ailesi, bırakın şimdi acınızı bir kenara,
Tüm felaketlerin kaynağı bu iğrenç yaratığa
Verilecek ceza için karar verin artık.

LUCIUS

Toprağa gömün onu göğsüne kadar ve aç bırakın.

Orada gömülü kalsın, bir lokma için bağııp yalvarsın.
Ona acıyan ya da yemek veren biri çıkarsa
Hemen idam edilsin. Budur ona uygun gördüğümüz ceza.
Muhafızlar, onu toprağa gömmek için bir kısmınız kalın
burada.

AARON

Gazap niye dilsiz, intikam niye sağır olacakmış?
Ben bebek değilim, yaptığım kötülükler için
Nedamet duyacağımı sanıyorsanız, aldanırsınız.
Eğer elimde olsaydı bunların bin katını yapmak,
Hiç tereddüt etmezdim. Eğer hayatım da
Bir kerecik iyi bir şey yapmışsam
Asıl onun için pişmanlık duyarım.

LUCIUS

Seven dostları kaldırsın imparatorun cesedini,
Taşısınlar onun babasının mezarına.
Babamla Lavinia'yı defnedelim aile kabrine.
Yırtıcı kaplan Tamora'ya gelince:
Ne tören yapılacak ne de yas tutulacak,
Ölüsü için cenaze çanı çalınmayacak,
Hayatı hayvanca geçtiği ve acımasız olduğu için,
Cesedi kurtlara kuşlara yem olarak atılacak.
(Hepsi çıkarlar.)

William Shakespeare (1564-1616): Oyunları ve şiirlerinde insanlık durumlarını dile getiriş gücüyle yaklaşık 400 yıldır bütün dünya okur ve seyircilerini etkilemeyi sürdüren efsanevi yazar. İlk kez 1594 yılında sahnelenen Titus Andronicus oyunu Shakespeare'in ilk tragedyası olarak kabul edilir. O dönemde seyircinin pek tuttuğu kanlı, dehşet verici sahnelerle dolu intikam tragedyalarının en önemlisidir. Bu tragedya, Shakespeare'in karakterleri hem olumlu hem de olumsuz yönleriyle yansıtmadaki başarısıyla benzerlerinden ayrılır. Titus Andronicus çarpıcı kurgusu, dramatik etkisi ve tüyler ürpertici sahneleriyle çağımızı yansıtan bir oyundur.

W. SHAKESPEARE - BÜTÜN ESERLERİ: 35

Özdemir Nutku (1931): Türk tiyatrosuna büyük katkıları olan eğitimci ve yönetmen Özdemir Nutku, eleştirmen, yazar ve çevirmen olarak da önemli yapıtlar ortaya koydu. Sahnelediği pek çok oyunun yanı sıra, araştırma, inceleme ve çevirileriyle de ödüller kazandı. Ülkemizde olduğu kadar yurtdışında da sahneye koyduğu oyunlar, verdiği ders ve konferanslarla tanınmaktadır.

9 786053 321996

KDV dahil fiyatı
12 TL